



# Vai publiskais sektors ir gatavs noteikt un novērst “naudas atmazgāšanas” un sankciju pārkāpšanas riskus?

Rīga 2021



Latvijas Republikas  
Valsts kontrole

## Revīzijas ziņojums

Vai publiskais sektors ir gatavs noteikt un novērst “naudas atmazgāšanas” un sankciju pārkāpšanas riskus?

2021. gada 11. oktobrī

Atbilstības revīzija “NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasību ievērošana publiskajā sektorā”.

Revīzija veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles Piektā revīzijas departamenta 2020. gada 7. septembra revīzijas grafiku Nr. 2.4.1-41/2020 un tā grozījumiem.

Vāka noformējumā izmantota fotogrāfija no [www.depositphotos.com](http://www.depositphotos.com).

## Cienījamais lasītāj!

Šajā revīzijas ziņojumā mēs nerunājam par to, ko viena vai otra iestāde nav izdarījusi vai ko varēja izdarīt labāk. Mūsu mērķis ir atspoguļot pašreizējo valsts pārvaldes gatavības līmeni naudas atmazgāšanas un sankciju pārkāpšanas risku novēršanai un savlaicīgi, pirms vēl kādas negatīvas sekas ir iestājušās, sniegt atbalstu valsts pārvaldei šī līmeņa paaugstināšanai.

Kaut arī līdz šim mūsu valstī lielākā uzmanība naudas atmazgāšanas novēršanas kontekstā ir tikusi pievērsta finanšu sektoram, tomēr tā nebūt nav vienīgā joma, kurā ir jāstiprina aizsardzība pret “nefīras” naudas radītajiem riskiem.

Ievērojot lielo naudas līdzekļu apriti valsts un pašvaldību institūcijās un kapitālsabiedrībās, ir būtiski apzināties, ka naudas atmazgāšanas riski un riski sadarbībai ar starptautisko vai nacionālo sankciju sarakstos iekļautām personām ir vērā ņemami. Šo risku ignorēšana vai laicīga nenovēršana draud ne tikai ar iedragātu valsts pārvaldes reputāciju, bet var radīt zaudējumus valsts un pašvaldību budžetiem un apgrūtināt iedzīvotājiem būtisko valsts un pašvaldību pakalpojumu nodrošināšanu.

Naudas atmazgāšanai un izbēgšanai no starptautisko sankciju ierobežojumiem izmantotie finanšu sistēmu likloči ir sarežģīti, un ir tikai dabiski, ka tie var nebūt izprotami cilvēkiem, kuri ikdienā ar to nestrādā. Šī revīzija apliecina, ka valsts un pašvaldību institūciju speciālistiem ir nepieciešams atbalsts, lai viņi izstrādātu visaptverošu iekšējās kontroles sistēmu un nodrošinātu efektīvu aizsardzību pret naudas atmazgāšanas un sankciju pārkāpšanas riskiem. Ar atbalstu es domāju gan valsts pārvaldes specifikai piemērotas apmācības, gan vadlīnijas un citus palīg līdzekļus, gan arī valsts pārvaldes procesos iestrādātus digitālus atbalsta rīkus.

Mums ir patīss gandarījums par revīzijas laikā redzēto valsts un pašvaldību institūciju darbinieku atsaucību un gatavību veikt nepieciešamos pasākumus institūciju darbības uzlabošanai. Tas rada pārlicību, ka publiskā sektora aizsardzība pret nelabvēlīgu seku iestāšanos jau tuvākajā laikā tiks būtiski stiprināta un vienlaikus tiks stiprināta Latvijas kā tiesiskas, atklātas un godprātīgas valsts reputācija.



Vorens Bafets reiz teica, ka reputācijas veidošana prasa 20 gadus, taču tās sagraušanai pietiek ar piecām minūtēm. Tas ir jātur prātā ikvienam, jo īpaši, ja uz kārts ir likta ne tikai indivīda, bet pašvaldības, nozares vai pat visas valsts reputācija.

Pateicos Finanšu izlūkošanas dienesta, Finanšu nozares asociācijas un Ārlietu ministrijas speciālistiem par atbalstu vispusīgas izpratnes gūšanai par jomas specifiku un visu ministriju un citu valsts un pašvaldību iestāžu pārstāvjiem par lielisko sadarbību revīzijas laikā!

Īpašs paldies pašvaldību iekšējiem auditoriem, ar kuriem mēs kopā veicām šo revīziju. Jūs bijāt nozīmīga mūsu revīzijas grupas daļa! Es sagaidu, ka tas ir tikai sākums vēl plašākai mūsu sadarbībai nākotnē.

Ar cieņu

departamenta direktors  
Edgars Korčagins

# Saturs

Termini un skaidrojumi .....	5
Kopsavilkums .....	6
Motivācija.....	6
Galvenie secinājumi .....	7
Būtiskākie priekšlikumi un sadarbības rezultātā sniegtie ieteikumi .....	9
Ziņojuma struktūra .....	11
<b>Kāpēc jāuzlabo iekšējās kontroles vide publiskajā sektorā attiecībā uz NILLTPF un sankciju risku pārvaldību? .....</b>	<b>12</b>
Ievads .....	12
NILLTPF un sankciju jomas raksturojums .....	19
Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, terorisma un proliferācijas finansēšana .....	19
Sankcijas .....	21
NILLTPF un sankciju jomas vadošās iestādes .....	22
Publiskā sektora pienākumi NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā .....	24
<b>1. Vai publiskais sektors ir izstrādājis un ieviesis iekšējās kontroles sistēmu NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai? .....</b>	<b>28</b>
1.1. Iekšējās kontroles sistēmas nozīme NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā .....	29
1.2. Publiskā sektora prakse NILLTPF un sankciju risku novērtējuma veikšanā.....	32
1.3. Kādus pasākumus publiskais sektors veic NILLTPF risku pārvaldībai?.....	36
1.4. Kādus pasākumus publiskais sektors veic sankciju risku pārvaldībai? .....	40
Sankciju pārbaužu veikšana.....	40
Līguma nosacījumi publisko iepirkumu līgumos .....	43
<b>2. Vai publiskajam sektoram ir pieejams pietiekams atbalsts NILLTPF un sankciju jomas prasību praktiskai izpildei? .....</b>	<b>48</b>
2.1. Publiskajam sektoram pieejamie informatīvie resursi NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā.....	49

2.2.	Publiskajam sektoram pieejamās datubāzes NILLTPF un sankciju pārbažu veikšanai .....	54
2.3.	Publiskajam sektoram pieejamās mācības un informatīvais atbalsts par NILLTPF un sankciju jautājumiem .....	59
	Mācību pieejamība pašvaldībās .....	59
	Mācību pieejamība ministrijām un centrālajām iestādēm .....	61
	Konsultatīvais atbalsts publiskajam sektoram .....	62
	<b>Priekšlikumi.....</b>	<b>64</b>
	<b>Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes .....</b>	<b>65</b>
	Revīzijas mērķis .....	65
	Juridiskais pamatojums.....	65
	Revidentu un revidējamās vienības atbildība .....	65
	Revīzijas apjoms un ierobežojumi.....	66
	Vērtēšanas kritēriji.....	68
	Revīzijas metodes .....	73
	<b>1. pielikums. Valsts kontroles identificētās NILLTPF un sankciju riska jomas.....</b>	<b>75</b>
	<b>2. pielikums. Pašvaldību aptaujas anketā iekļautie jautājumi .....</b>	<b>81</b>
	<b>3. pielikums. Ministriju un centrālo iestāžu aptaujas anketā iekļautie jautājumi .....</b>	<b>84</b>
	<b>4. pielikums. Aptaujas rezultāti .....</b>	<b>87</b>
	<b>5. pielikums. Pašvaldību sniegto viedokļu apkopojums .....</b>	<b>93</b>
	<b>6. pielikums. Ministriju un centrālo valsts iestāžu sniegto viedokļu apkopojums.....</b>	<b>99</b>

## Termini un skaidrojumi

Saīsinājums/termins	Skaidrojums
<b>CVK</b>	Centrālā vēlēšanu komisija
<b>CFLA</b>	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
<b>FATF</b>	Finanšu darījumu darba grupa ( <i>Financial Action Task Force</i> )
<b>FID</b>	Finanšu izlūkošanas dienests
<b>IUB</b>	Iepirkumu uzraudzības birojs
<b>IZM</b>	Izglītības un zinātnes ministrija
<b>KNAB</b>	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
<b>NILLTPFN likums</b>	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums
<b>NILLTPF</b>	Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšana
<b>NEPLP</b>	Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome
<b>NVO</b>	Nevalstiska organizācija
<b>Ministrijas un centrālās iestādes</b>	Aizsardzības ministrija, Ārlietu ministrija, Finanšu ministrija, Ekonomikas ministrija, Zemkopības ministrija, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Tieslietu ministrija, Iekšlietu ministrija, Veselības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Satiksmes ministrija, Kultūras ministrija, Labklājības ministrija, Tiesībsargs, Valsts prezidenta kanceleja, Valsts kanceleja, Centrālā vēlēšanu komisija, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, Augstākā tiesa, Satversmes tiesa, Latvijas Republikas Prokuratūra, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, Pārresoru koordinācijas centrs, Sabiedrības integrācijas fonds, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
<b>OFAC</b>	ASV Ārvalstu aktīvu kontroles birojs ( <i>Office of Foreign Assets Control</i> )
<b>Pašvaldības</b>	Brocēnu novada, Cēsu novada, Daugavpils novada, Daugavpils pilsētas, Iecavas novada, Jelgavas pilsētas, Jēkabpils pilsētas, Jūrmalas pilsētas, Liepājas pilsētas, Limbažu novada, Madonas novada, Rēzeknes novada, Rēzeknes pilsētas, Saldus novada, Siguldas novada, Strenču novada, Valmieras pilsētas un Ventspils pilsētas pašvaldība (izlase veidota atbilstoši administratīvi teritoriālajam iedalījumam 2020. gadā)
<b>Sankciju likums</b>	Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums
<b>SIF</b>	Sabiedrības integrācijas fonds
<b>SPRK</b>	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
<b>VARAM</b>	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
<b>VID</b>	Valsts ieņēmumu dienests

# Kopsavilkums

## Motivācija

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana (turpmāk – NILLTPFN), kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošana jau vairākus gadus ir aktuāls jautājums gan Latvijā, gan pasaulē. Riskam saskarties ar NILLTPF shēmām vai sankcijām pakļautām personām ir pakļauts arī publiskais sektors.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2019. gadā publicēto pārnacionālo NILLTPF risku novērtējumu<sup>1</sup> nelegāli iegūtu līdzekļu potenciālie legalizētāji arvien vairāk pievērš uzmanību nefinanšu sektoram – ražotājiem, izplatītājiem, juridisko pakalpojumu sniedzējiem un dažādām nefinanšu institūcijām. Pētījumi norāda, ka 20–30 % nelegāli iegūto ieņēmumu tiek legalizēti, izmantojot nefinanšu sektoru, tādēļ nefinanšu nozaru pakļautība riskam Eiropas Komisijas skatījumā kopumā uzskatāma par nozīmīgu<sup>2</sup>. Turklāt gan NILLTPF, gan sankciju riski var būt savstarpēji saistīti, piemēram, piemēroto sankciju apiešanai var tikt veidoti čaulas uzņēmumi, slēpta informācija par pārskaitījumiem un nekustamo īpašumu īpašniekiem.

Arī Latvijas valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības arvien biežāk saskaras ar jautājumiem un neskaidrībām par NILLTPF un sankciju jomas prasību piemērošanu, turklāt NILLTPF un sankciju jomas normatīvo aktu pārkāpumi var būtiski ietekmēt gan konkrētu iestāžu, gan visas valsts reputāciju. Tāpēc arī publiskajam sektoram jāapzinās NILLTPF un sankciju jomas riski un jāizveido iekšējās kontroles sistēma minēto risku pārvaldībai.

Valsts institūcijām, atvasinātām publiskām personām un to iestādēm jau kopš 2008. gada 13. augusta<sup>3</sup> ir pienākums sniegt Finanšu izlūkošanas dienestam (turpmāk – FID) informāciju par katru aizdomīgu darījumu. Savukārt Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums (turpmāk – Sankciju likums) ir saistošs ikvienai personai – gan juridiskai, gan fiziskai, paredzot pienākumu<sup>4</sup> ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas. Tādējādi publiskas personas nedrīkst veikt darbības, kas pieļauj vai veicina sankciju režīma apiešanu vai izvairīšanos no sankciju izpildes.

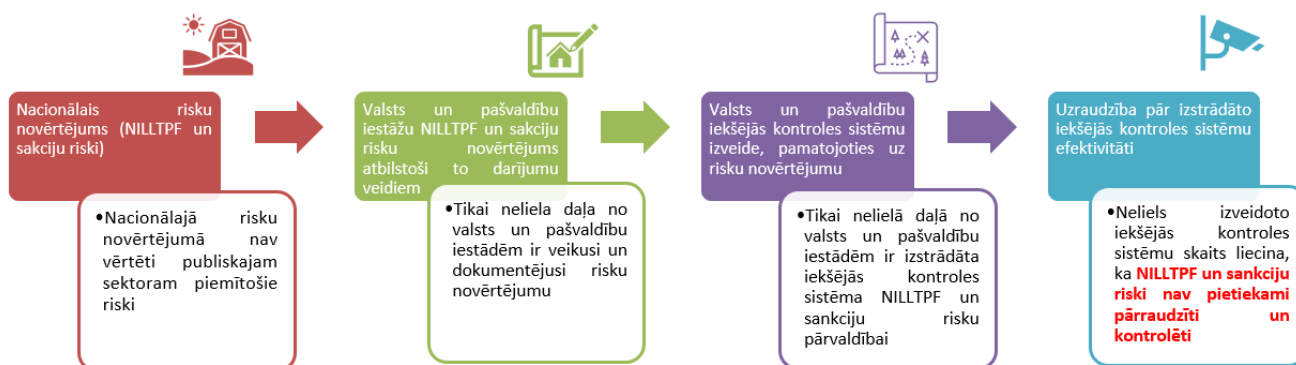
Revīzija tika veikta, lai izvērtētu, kāda ir publiskā sektora prakse šo prasību piemērošanā, lai nodrošinātu iespējas savlaicīgi atklāt aizdomīgus darījumus un izvairīties no darījumiem ar sankcijām pakļautām personām, tādējādi novēršot negatīvas sekas sabiedrībai.



Revīzija ir veikta, lai preventīvi izvērtētu publiskā sektora praksi sankciju un NILLTPF risku izvērtēšanā un atbilstošu iekšējo kontroļu ieviešanā

## Galvenie secinājumi

Publiskajā sektorā nepieciešami daudzi pilnveidojumi, lai tas būtu gatavs noteikt un novērst “naudas atmazgāšanas” un sankciju pārkāpšanas riskus (skatīt 1. attēlu).



1. attēls. NILLTPF un sankciju pārvaldības labās prakses modelis un revīzijas konstatējumi

Latvijā veiktajos nacionālajos risku novērtējumos līdz šim publiskajā sektorā aktuālie riski nav tieši vērtēti un analizēti, un publiskajā sektorā nav vienotas izpratnes par NILLTPF un sankciju risku pārvaldības nozīmīgumu un praktiski veicamajām darbībām.

To apliecina publiski pieejamā informācija par gadījumiem, kad publiskais sektors nav bijis gatavs operatīvi reaģēt un rīkoties. 2018. gadā Daugavpils pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrība AS „Daugavpils satiksme” iegādājās Krievijas Federācijā ražotus tramvajus. Situācija sākotnēji radīja bažas gan par risku zaudēt piešķirto ES fondu finansējumu, gan par noteikto starptautisko sankciju pārkāpšanu, kompetentajām iestādēm veicot papildu pārbaudes, kurās pārkāpumi netika atklāti<sup>5</sup>. 2019. gadā ASV Ārvalstu aktīvu kontroles birojs (turpmāk – OFAC) noteica<sup>6</sup> sankcijas pret Aivaru Lembergu un vairākām organizācijām. 2020. gadā AS “Pasažieru vilciens” saskārās ar problēmām iegādāties dīzeļvilcieniem nepieciešamās rezerves daļas, jo to ražotājs ir pakļauts OFAC sankcijām. 2021. gada februārī VID Nodokļu un muitas policijas pārvalde uzsāka kriminālprocesu pret SIA “Erbauer group” par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju lielā apmērā<sup>7</sup>; uzņēmums pieder Jēkabpils pilsētas domes deputātam un ir uzvarējis gan Jēkabpils pilsētas pašvaldības, gan Madonas novada pašvaldības, gan Pārtikas un veterinārā dienesta, gan VSIA “Latvijas Valsts ceļi” u.c. publisko personu rīkotajos iepirkumos, tai skaitā iepirkumos, kas saistīti ar ES fondu finansētiem projektiem<sup>8</sup>.



2021. gada aprīlī Liepājas ostā remontdarbu veikšanai iebrauca kuģis, kura īpašnieks ir iekļauts OFAC sankciju datubāzē<sup>9</sup>.

Eiropas Komisija akcentē<sup>10</sup>, ka riskiem ir pakļauti arī nefinanšu sektori, tai skaitā vairākas jomas perspektīvā varētu tikt pakļautas NILLTPF novēršanas prasībām, piemēram, brīvostas.

Revīzijā secināts, ka NILLTPF un sankciju pārkāpšanas riskiem pakļauto darījumu apjoms ir liels, un pārkāpumi var ietekmēt gan valsts reputāciju un ekonomikas izaugsmi, gan iedzīvotājiem sniegto pakalpojumu pieejamību un kvalitāti, nespējot īstenot darījumus.

Revidenti identificēja, ka publiskā sektora darbībā pastāv vismaz piecas riska jomas, kurās pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes var potenciāli saskarties ar NILLTPF un sankciju regulējuma pārkāpumu iestāšanās riskiem: darījumi ar nevalstiskajām organizācijām, publiskie iepirkumi, darījumi ar politiski nozīmīgām personām, ārvalstu darījumi, nekustamā īpašuma atsavināšana. Šajās jomās apgrozās ievērojams publisko līdzekļu apjoms – tikai revīzijas izlasē iekļautajās 18 pašvaldībās vien 2020. gadā publisko iepirkumu līgumu summa sasniedza 311 696 157 *euro*, ārvalstu līgumu summa – 12 150 179 *euro*, nekustamā īpašuma atsavināšanas darījumu summa – 11 706 020 *euro*, bet darījumi ar nevalstiskajām organizācijām (turpmāk – NVO) – 3 932 887 *euro*.

Publiskajā sektorā nav vienotas izpratnes par NILLTPF risku pārvaldībai nepieciešamajiem pasākumiem un to detalizācijas līmeni. Tikai četras no 18 revīzijas izlasē iekļautajām pašvaldībām, kā arī tikai divas ministrijas un divas iestādes no 25 revīzijas izlasē iekļautajiem resoriem ir veikušas un dokumentējušas vismaz daļēju NILLTPF un/vai sankciju risku novērtējumu.

Līdzīga situācija vērojama attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmām NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai – iekšējās kontroles sistēmas lielākajā daļā pašvaldību un iestāžu nav ieviestas, vai arī ieviesti ir tikai atsevišķi to elementi.

Tikai piecu pašvaldību un divu iestāžu iekšējās kontroles sistēmās ir paredzētas uz NILLTPF jomu tieši attiecināmas procedūras darījumu partneru pārbaudei. Nelielais ziņojumu skaits, kas tiek saņemts FID no publiskajām personām par aizdomīgiem darījumiem, liecina, ka publiskās personas, iespējams, nespēj identificēt aizdomīgus darījumus NILLTPFN un sankciju jomā un sniegt ziņojumus FID turpmākas izpētes veikšanai.

Savukārt sankciju jomā pārbaudes tiek veiktas tikai publisko iepirkumu jomā, un tikai seši revīzijas apjomā iekļautie publisko tiesību subjekti ir noteikuši sankciju pārbaūžu veikšanas kārtību un atbildīgās personas.

Turklāt gan pašvaldībās, gan ministrijās un centrālajās iestādēs konstatētas nepilnības Sankciju likuma prasību izpildē.

Valsts kontroles veiktais izvērtējums liecina par to, ka publiskajam sektoram nav pietiekama metodoloģiska atbalsta gan mācību, gan vadlīniju vai cita veida metodisko/informatīvo aktivitāšu veidā. Lai nodrošinātu vienotu izpratni par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību, nepieciešami publiskā sektora specifikai piemēroti atbalsta pasākumi, kas sniegtu praktiski piemērojamu informāciju par labo praksi un minimāli veicamo darbību kopumu risku pārvaldībā.

## Būtiskākie priekšlikumi un sadarbības rezultātā sniegtie ieteikumi

Lai sekmētu vienotu publiskā sektora izpratni par NILLTPF un sankciju riskiem un sniegtu atbalstu iekšējās kontroles sistēmu pilnveidošanai, revidenti sniedza priekšlikumus NILLTPF un sankciju jomas kompetentajām iestādēm, kas vērsti uz publiskajai pārvaldei piemītošo risku identificēšanu, metodoloģiskā atbalsta un mācību nodrošināšanu publiskajam sektoram, kā arī datubāzu pieejamības un funkcionalitātes uzlabošanu, lai nodrošinātu samērīgumu pārbaūžu veikšanā un mazinātu administratīvo resursu izlietojumu.

Tā kā NILLTPF un sankciju jomas politikas izstrādē un īstenošanā ir iesaistītas dažādas iestādes, revīzijā sniegtie priekšlikumi ir diferencēti atbilstoši to funkcijām un atbildības jomām, lai veicinātu sistemātisku NILLTPF un sankciju risku pārvaldību publiskajā sektorā.

FID ir sniegti priekšlikumi, kas saistīti ar publiskā sektora risku novērtēšanu un analīzi, turklāt gan FID, gan Ārlietu ministrijai ir izteikti priekšlikumi, kas saistīti ar metodoloģiskā atbalsta sniegšanu publiskajam sektoram un publiskā sektora specifikai piemērotu mācību organizēšanu sadarbībā ar Valsts kanceleju. Savukārt VARAM sniegti priekšlikumi, kas saistīti ar Elektronisko iepirkumu sistēmas funkcionalitātes pilnveidošanu.

Revīzijas laikā Valsts kontrole īstenoja arī sadarbību ar pašvaldību iekšējiem auditoriem, izmantojot Valsts kontroles sagatavoto metodiku, revīzijas pieeju, darba dokumentus un informatīvos materiālus par NILLTPF un sankciju jomas risku izvērtējumu un pārvaldību publiskajā sektorā.

Pašvaldību<sup>11</sup> iekšējie auditori sagatavoja ziņojumus<sup>12</sup> par pašvaldībā veiktā iekšējā audita rezultātiem, atklājot tajā secinājumus un sniedzot 37 rekomendācijas<sup>13</sup> trūkumu novēršanai:



Lai nodrošinātu iespējas savlaicīgi atklāt aizdomīgus darījumus un izvairīties no sadarbības ar sankcijām pakļautām personām, publiskajā sektorā jāveicina izpratne par NILLTPF un sankciju riskiem, jāuzlabo metodoloģiskais atbalsts un pieeja informācijas resursiem, kā arī jāpilnveido iekšējās kontroles sistēmas, izmantojot uz risku novērtējumu balstītu pieeju

- ☑ pašvaldību vadītāji, kuru vadītās iestādēs ir identificēta iekšējās kontroles sistēma NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai, tiek aicināti to pilnveidot –
  - ✓ veicot iestādes NILLTPF un sankciju risku novērtējumu, atbilstoši pastāvošai labajai praksei;
  - ✓ veicot grozījumus atbildīgo darbinieku amata aprakstos, iekļaujot tajos pienākumus veikt NILLTPF un sankciju risku pārvaldības pārbažu procedūras, nosakot to pienākumus un atbildību;
  - ✓ nosakot kā obligātu prasību NILLTPF un sankciju risku pārvaldības pārbažu procedūru dokumentēšanu;
  - ✓ nodrošinot, ka visos iestādes slēgtajos līgumos ir iekļauta klauzula par iestādes tiesībām vienusēji atkāpties no līguma izpildes, ja tā kļūst neiespējama piemēroto sankciju dēļ (piemēram, paredzēt papildu kontroles ikgadējās inventarizācijas veikšanas laikā);
- ☑ pašvaldību vadītāji, kuru vadītās iestādēs nav identificēta uz riskiem balstīta iekšējās kontroles sistēma NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai tiek aicināti to ieviest, lai nodrošinātu NILLTPFN likuma un Sankciju likumu prasību izpildi;
- ☑ pašvaldību vadītāji tiek aicināti nodrošināt personāla apmācību atbilstoši katra iesaistītā pienākumiem un atbildībai.

## Ziņojuma struktūra

Informācija ziņojumā izklāstīta šādā secībā:

- ☑ sniegts īss ieskats NILLTPF un sankciju risku pārvaldības sistēmā, kā arī publiskā sektora nozīmē un pienākumos minēto risku pārvaldībā;
- ☑ sniegta informācija par ministriju, centrālo iestāžu un pašvaldību iekšējās kontroles sistēmās ieviestajām procedūrām NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai, tai skaitā raksturota risku novērtējuma nepieciešamība publiskajā sektorā, kā arī līdzšinējā ministriju, centrālo iestāžu un pašvaldību prakse NILLTPF un sankciju risku apzināšanā un novērtēšanā;
- ☑ izvērtēts, vai publiskajam sektoram ir pieejams pietiekams metodoloģiskais atbalsts kapacitātes stiprināšanai NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai;
- ☑ sniegts revīzijas apraksts, norādot tās mērķi, apjomu, izmantotās metodes, kā arī raksturoti revīzijas kritēriji un novērtēta to izpilde.

# Kāpēc jāuzlabo iekšējās kontroles vide publiskajā sektorā attiecībā uz NILLTPF un sankciju risku pārvaldību?

## Ievads

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas<sup>14</sup> finansēšanas novēršana (turpmāk – NILLTPFN), kā arī starptautisko un nacionālo sankciju ievērošana jau vairākus gadus ir aktuāls jautājums gan Latvijā, gan pasaulē. Minēto jomu risku pārvaldība ir nozīmīgs pasaules mēroga jautājums, kura risināšanai tiek ieguldīti lieli finanšu un cilvēku resursi, jo to pārvaldības nepietiekamība var radīt nopietnas sekas gan valsts reputācijai, gan ekonomikas izaugsmei. Eiropols ir aplēsis, ka Eiropā aizdomīgu darījumu vērtība vien ir mērāma simtos miljardu *euro*<sup>15</sup>.

Saskaņā ar Eiropas Komisijas 2019. gadā publicēto pārnacionālo NILLTPF risku novērtējumu<sup>16</sup> nelegāli iegūtu līdzekļu potenciālie legalizētāji arvien vairāk pievērš uzmanību nefinanšu sektoram – ražotājiem, izplatītājiem, juridisko pakalpojumu sniedzējiem un dažādām nefinanšu institūcijām. Pētījumi liecina, ka 20–30 % nelegāli iegūto ieņēmumu tiek legalizēti, izmantojot nefinanšu sektoru, tādēļ nefinanšu nozaru pakļautība riskam Eiropas Komisijas skatījumā kopumā uzskatāma par nozīmīgu<sup>17</sup>.

Riskam saskarties ar NILLTPF shēmām vai sankcijām pakļautām personām ir pakļauts arī publiskais sektors<sup>18</sup>. NILLTPF un sankciju risku pārvaldības trūkumu ietekmi uz publisko sektoru ilustrē vairāki gadījumi, ar kuriem Latvijas valsts pārvaldes iestādes un pašvaldības ir saskārušās pēdējo gadu laikā (*skatīt 2. attēlu*):

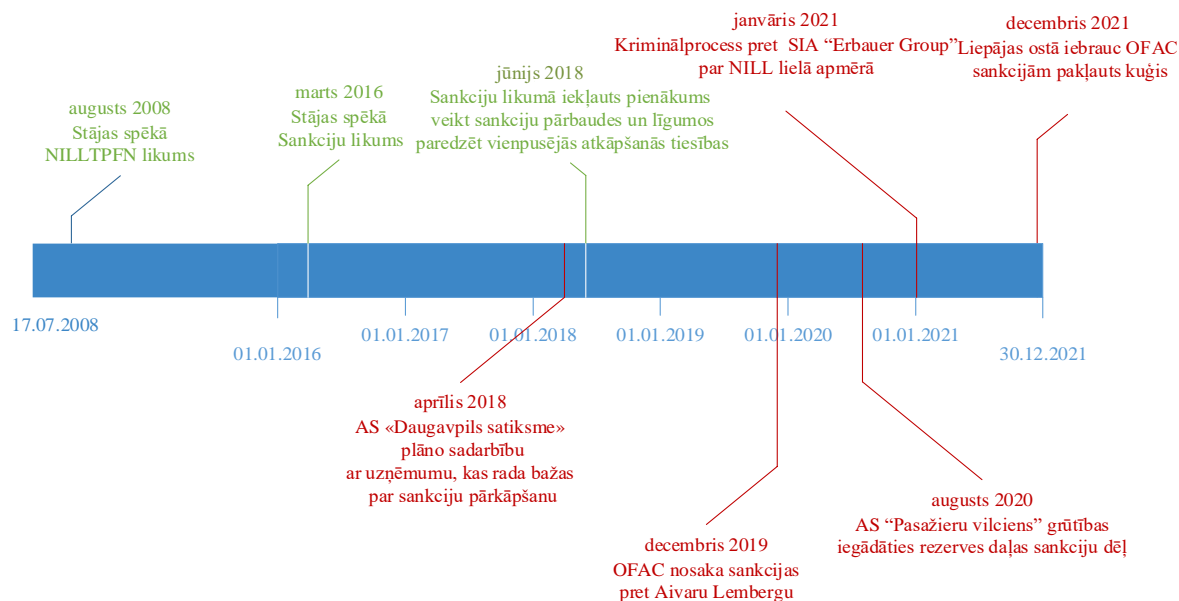
- ⊙ 2019. gada 9. decembrī OFAC noteica<sup>19</sup> sankcijas pret Aivaru Lembergu un Ventspils attīstības aģentūru, Biznesa attīstības asociāciju, Latvijas Tranzīta biznesa Asociāciju un Ventspils brīvostas pārvaldi, uzskatot tās par A. Lemberga ietekmē esošām institūcijām; lai panāktu Ventspils brīvostas pārvaldei noteikto ASV sankciju atcelšanu, ostas pārvaldība ir pārņemta valsts pārziņā<sup>20</sup>, taču Ventspils brīvostas kravu apgrozījums 2020. gada deviņos mēnešos saruka par 41,9%<sup>21</sup> salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu; virkne biedru izstājušies no Ventspils attīstības aģentūras un Latvijas Tranzīta biznesa asociācijas<sup>22</sup>;
- ⊙ 2021. gada februārī plašu rezonansi plašsaziņas līdzekļos izraisīja Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvaldes uzsāktais kriminālprocess par būvniecības nozares



Riskam saskarties ar sankcijām pakļautām personām vai NILLTPF shēmām ir pakļauts arī publiskais sektors

uzņēmumā SIA “Erbauer group” veiktu grāmatvedības uzskaitē neuzrādītas darba samaksas izmaksu, izvairīšanos no nodokļu nomaksas un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju lielā apmērā<sup>23</sup>; minētais uzņēmums pieder Jēkabpils pilsētas domes deputātam un ir uzvarējis gan Jēkabpils pilsētas pašvaldības, gan Madonas novada pašvaldības, gan Pārtikas un veterinārā dienesta, gan VSIA “Latvijas Valsts ceļi” u.c. publisko personu rīkotajos iepirkumos, tai skaitā iepirkumos, kas saistīti ar ES fondu finansētiem projektiem<sup>24</sup>;

- ☑ Liepājas ostā 2021. gada aprīlī ar mērķi veikt remontdarbus iebrauca kuģis, kura īpašnieks ir iekļauts OFAC sankciju datubāzē<sup>25</sup>; minētā situācija radīja negatīvu publicitāti plašsaziņas līdzekļos, kā arī diskusijas par to, vai sankcijas ir attiecināmas uz minēto kuģi un kurai iestādei būtu jāizvērtē sankcionētam uzņēmumam piederoša kuģa iebraukšana Latvijas teritoriālajos ūdeņos;
- ☑ AS “Pasažieru vilciens” 2020. gadā saskārās ar problēmām iegādāties dīzeļvilcieniem nepieciešamās rezerves daļas, jo to ražotājs ir pakļauts OFAC sankcijām, tādējādi tika ietekmēta iedzīvotājiem sniegto pasažieru pārvadājumu kvalitāte – samazinājās reisu organizēšanai pieejamo vagonu skaits; jautājuma risināšanā gan iesaistījās Satiksmes ministrija, gan tika rīkotas sarunas ar OFAC, taču rezerves daļu iegāde nebija iespējama, jo darījumā iesaistītā banka atteicās izpildīt maksājumu<sup>26</sup>;
- ☑ Daugavpils pilsētas pašvaldības kapitālsabiedrība AS “Daugavpils Satiksme” 2018. gadā noslēdza tramvaju piegādes līgumu ar Lietuvas uzņēmumu, kura ietvaros piegādātos tramvajus ražoja Krievijas Federācijas uzņēmums. Situācija sākotnēji radīja bažas gan par risku zaudēt piešķirto ES fondu finansējumu, gan par noteikto starptautisko sankciju pārkāpšanu; kompetentajām iestādēm veicot papildu pārbaudes, pārkāpumi netika atklāti<sup>27</sup>.



2. attēls. Laika līkne – NILLTPF un sankciju jomas normatīvo aktu spēkā stāšanās un plašsaziņas līdzekļos publicētā informācija par to piemērošanas piemēriem un problemātiku

Minētie gadījumi atspoguļo nepieciešamību arī publiskajam sektoram apzināties NILLTPF un sankciju jomas riskus un izveidot iekšējās kontroles sistēmu minēto risku pārvaldībai.

NILLTPF un sankciju risku pārvaldības iekšējās kontroles sistēmas izstrāde pēc savas būtības neatšķiras no jebkura cita riska pārvaldības kontroles mehānisma ieviešanas iestādes darbā. Tomēr tās izstrādē ir jāņem vērā attiecināmie tiesību akti un pieejamie metodoloģiskie materiāli NILLTPF un sankciju risku efektīvai pārvaldei (*skatīt 3. attēlu*).



3. attēls. Iekšējās kontroles sistēmas izstrādes posmi NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai

Lai izstrādātu efektīvu NILLTPF un sankciju riska pārvaldības iekšējo kontroles sistēmu, būtu jāiesaista plašs darbinieku loks, tomēr labā prakse nosaka<sup>28</sup>, ka būtu iecelama viena atbildīgā persona, kuras pienākumos ietilpst minēto risku pārvaldība. Aizdomīgu darījumu un sankciju pārkāpumu vērtēšana ir subjektīvs process, tāpēc būtu saprātīgi nodrošināt, ka lēmumi tiek pieņemti, ievērojot vienotu izpratni un shēmu.

Iestādes ārējās un iekšējās vides novērtējumam var izmantot dažādas metodes, piemēram, **PEST** vai **SVID** analīzi.

Vispārējā izpratnē svarīgi ir identificēt iestādes ievainojamību un draudus institūcijas darbā.

Izvērtējumā jāņem vērā nacionālais draudu un ievainojamības līmenis, kurā detalizēti definēta, apkopota un analizēta pieejamā kvantitatīvā, kvalitatīvā un ekspertu sniegtā informācija. Novērtējuma procesā jāizdara secinājumi gan par esošajiem, gan tuvākajā nākotnē iespējamiem draudiem un ievainojamības aspektiem atbilstoši iepriekš formulētajam mērķim, darba uzdevumiem un sagaidāmajam rezultātam (atkarībā no izvēlētas metodoloģijas var tikt vērtētas arī sekas)<sup>29</sup>.

Atbilstoši NILLTPFN likuma prasībām institūcija, veicot risku novērtējumu, ņem vērā:

- ⊙ riskus, kurus identificējusi Eiropas Komisija Eiropas Savienības NILLTPF risku novērtējumā;
- ⊙ riskus, kuri identificēti nacionālajā NILLTPF risku novērtēšanas ziņojumā;
- ⊙ citus iestādei raksturīgos riskus<sup>30</sup> (*skatīt 1. tabulu*).

Eiropas Komisijas pārnacionālais NILLTPF risku novērtējuma ziņojums <sup>31</sup>	Latvijas nacionālais NILLTPF risku novērtējuma ziņojums <sup>32</sup>
<p>Eiropas Komisijas ziņojumā minēti riski, kuriem pakļauti visi sektori, un tie ir: skaidras naudas izmantošana darījumos, nespēja identificēt un korekti pārbaudīt klienta patieso labuma guvēju, fiktīvie darījumi, tostarp aizņēmumi.</p> <p>Eiropas Komisijas ziņojumā ir nosauktas jaunas jomas, kuras pakļautas NILLTPF riskam un perspektīvā varētu kļūt par NILLTPFN likuma subjektiem. Tās ir profesionālās futbola organizācijas, brīvostas, uzturēšanas atļauju un pilsonības piešķiršanas programmas investoriem.<sup>33</sup></p>	<p>NILLTPF riski veidojas kā draudu un ievainojamības mijiedarbība, un atzīmēts, ka nozīmīgākie draudi Latvijā ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>❖ korupcija un kukuļošana (amatnoziegumi);</li> <li>❖ noziedzīgie nodarījumi nodokļu jomā;</li> <li>❖ krāpšana;</li> <li>❖ kontrabanda.</li> </ul> <p>Savukārt, faktori, kas rada ievainojamību nefinanšu sektoram, ir:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>❖ nepietiekama uzraudzības institūciju kapacitāte;</li> <li>❖ nepietiekams regulējums, nepilnīgas procedūras, t.sk. iekšējās kontroles sistēmās;</li> <li>❖ izpratnes trūkums un vājas zināšanas NILLTPF jomā.<sup>34</sup></li> </ul>

1. tabula. ES un Latvijā identificētie riski nefinanšu sektorā



Atbilstoši kopējam risku novērtējumam ir iespējams prioritāri “šķīrot” identificētos riskus, tas ir, prioritāri ieviešamas darbības ar augstu riska pakāpi un minimāli kontroles pasākumi būs nepieciešami riskiem ar zemāku riska novērtējumu.

Latvijā veiktajos nacionālajos risku novērtējumos līdz šim publiskajā sektorā aktuālie riski nav tieši vērtēti un analizēti. Līdz ar to nav pieejama informācija par konkrētiem darījumu piemēriem, kur NILLTPF un sankciju riski iestātos. Pretēja situācija ir novērojama attiecībā uz privāto tiesību subjektu sektoru. Izvērtējot normatīvos aktus, iepazīstoties ar atbildīgo iestāžu izstrādātajām vadlīnijām, informatīvajiem un metodiskajiem materiāliem, kā arī pārrunājot jautājumus par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību publiskajā sektorā ar nozares atbildīgajām iestādēm un nozares asociācijām<sup>35</sup>, revidenti konstatēja, ka **publiskā sektora darbībā pastāv vismaz piecas riska jomas** (skatīt 4. attēlu), kurās pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes var potenciāli saskarties ar NILLTPF un sankciju regulējuma pārkāpumu iestāšanās riskiem (detalizētu izvērtējumu skatīt 1.pielikumā).



4. attēls. Valsts kontroles identificētās riska jomas publiskā sektora darbā

Analizējot izlasē iekļauto pašvaldību datus Valsts kontroles identificētajās riska jomās, secināts, ka tikai 2020. gadā vien šajās jomās apgrozījās ievērojams publisko līdzekļu apjoms (skatīt 2. tabulu).

	Darījumi ar NVO	NĪ atsavināšanas darījumi	Ārvalstu līgumi	Publiskie iepirkumi
Līgumu skaits	1 119	1 068	26	1 934
Līgumu summa	3 932 887	11 706 020	12 150 179	311 696 157
Faktiski izejošā naudas plūsma	4 036 752	8 892 328	5 113 925	176 503 672

2. tabula<sup>36</sup> Izlasē iekļauto pašvaldību darījumu apjoms identificētajās riska jomās

Jānorāda, ka darījumu apjomu ar politiski nozīmīgām personām nav iespējams noteikt, jo 40 % aptaujas<sup>37</sup> respondentu norādīja, ka vispār nav vērtējuši, vai darījumi ar politiski nozīmīgām personām tiek veikti. Savukārt tikai neliela daļa no izlasē iekļautajām pašvaldībām spēj identificēt šos darījumus un veikt papildu izvērtējumu konkrēto darījumu kontekstā.

Valsts kontroles identificētās potenciāli riskantākās riska jomas ir tiešā kopsakarā ar katras iestādes veikto darījumu specifiku un tās darbības jomu. Piemēram, Jūrmalas pilsētas pašvaldības iekšējais audits kā papildu riska jomas atbilstoši veikto darījumu raksturojumam noteica pašvaldībai piederošos zemes, pludmales un ūdenstilpju nomas darījumus. Savukārt Ārlietu ministrija kā primāro riska jomu, kurā prioritāri jāievieš atbilstošas procedūras NILLTPFN un sankciju risku pārvaldībai, noteica konsulāro darbību.

Tādējādi secināms, ka katrai iestādei noteiktās riska jomas var būt diferencētas, tomēr to noteikšanai ir jāizmanto ticami un pilnīgi dati, kas pamato iekšējās kontroles sistēmas uzlabošanas virzienus.

Nosakot NILLTPF risku, kuram institūcija ir pakļauta, nepieciešams izvērtēt:

- ❖ sākotnējo risku – risku, kuram institūcija ir pakļauta, nepiemērojot riska pārvaldīšanas un mazināšanas pasākumus;
- ❖ NILLTPF risku pārvaldīšanas pasākumu efektivitāti;
- ❖ to, kāds ir atlikušais risks (izvērtējot sākotnējo risku un kontroles pasākumu efektivitāti).

Nosakot sākotnējo risku, institūcijai ieteicams izvērtēt vismaz šādas kategorijas:

- ❖ klienta risku (piemēram, sadarbības partneri, kas uzskatāmi par politiski nozīmīgām personām, sadarbības partneri, kuru saimnieciskās vai personiskās darbības veids uzskatāms par augstu risku u.tml.);
- ❖ valsts un ģeogrāfisko risku (piemēram, sadarbības partneri, kuru reģistrācijas valsts ir paaugstināta riska valsts);
- ❖ klienta izmantoto pakalpojumu un produktu risku;
- ❖ pakalpojumu un produktu piegādes kanālu risku.

Praksē var tikt ņemti vērā arī citi rādītāji atkarībā no iestādes veikto darījumu struktūras.

Atlikušais risks tiek noskaidrots pēc tam, kad ir novērtēts sākotnējais risks un ņemti vērā piemērotie NILLTPF riska pārvaldīšanas pasākumi un to efektivitāte. Būtiski atzīmēt, ka sākotnējam riskam ir piešķirams lielākais svars, jo, lai arī cik efektīva būtu iekšējās kontroles sistēmas (turpmāk – IKS) darbība, tā pastāvošo jeb sākotnējo risku nevar samazināt līdz nullei.



Publiskajā sektorā nevērtē,  
vai tiek veikti darījumi ar  
politiski nozīmīgām  
personām

Veicot sankciju risku novērtējumu, institūcija ņem vērā risku ietekmējošos apstākļus gan attiecībā uz tās klientiem, gan attiecībā uz savai darbībai, pakalpojumiem un to sniegšanas reģioniem piemītošo risku.

Sankciju risku, kādam institūcija ir pakļauta, nosaka pēc līdzīga mehānisma, kā analizējot NILLTPF risku, proti, izvērtējot:

- ❖ sākotnējo risku, kam institūcija pakļauta, – sankciju risku, kādam institūcija pakļauta, nepiemērojot sankciju riska pārvaldīšanas un mazināšanas pasākumus;
- ❖ sankciju riska pārvaldīšanas pasākumu efektivitāti;
- ❖ to, kāds ir atlikušais risks (izvērtējot sākotnējo risku un kontroles pasākumu efektivitāti).

Riska līmeņa novērtēšanā vienā no pieejām tiek izmantota metode, kur tiek modelēti dažādi notikumi, situācijas un gadījumi, kas varētu būt saistīti ar NILLTPF un sankciju risku iestāšanās varbūtību.

Praksē var būt apgrūtināti definēt NILLTPF un sankciju risku līmeņa kvantitatīvos rādītājus, tāpēc jāņem vērā, ka riski ir draudu un ievainojamības mijiedarbības rezultāts un tie atspoguļojas risku radītajās sekās, kā arī vērtējot risku iestāšanās varbūtību.

Risks iestādes darbību var ietekmēt dažādi:

- ❖ finansiāli;
- ❖ laikā;
- ❖ ar institūcijas reputāciju un tēlu<sup>38</sup>.

Risku novērtēšanu veic, ņemot vērā riska iestāšanās varbūtību (biežums, paredzamība), nozīmīgumu un iespējamās sekas, t.sk. zaudējumu apmēru. Identificējot iestādei raksturīgākos riskus un ranžējot tos prioritārā secībā, ir nepieciešams paredzēt atbilstošās praksē ieviešamās darbības, kas ļaus samazināt risku līdz maksimāli pieņemamam līmenim. Šim nolūkam kalpo iestādes iekšējie tiesību akti un procesu apraksti.

Svarīgi uzsvērt, ka IKS dokumentācija ir rakstisks pierādījums par iekšējās kontroles procesa elementiem.

Atbildīgo darbinieku noteikšana un funkciju sadalījums, savukārt, izrietēs ne tikai no noteiktām IKS procedūrām, bet arī no iestādes darbinieku kompetences līmeņa NILLTPF un sankciju jautājumos. Efektīvās IKS viens no pamatnoteikumiem ir tās pamatprincipu izpratnes veicināšana procesā iesaistītiem darbiniekiem. Formālas sistēmas ieviešana neveicinās NILLTPF un sankciju risku efektīvu pārvaldību.

Tādējādi iestādes vadītājam ir jānodrošina ne tikai atbildīgo darbinieku atbilstības kontrole, bet arī jāveicina personāla kapacitātes celšana, piedāvājot iespēju papildināt esošās zināšanas dažādu veidu apmācībās.

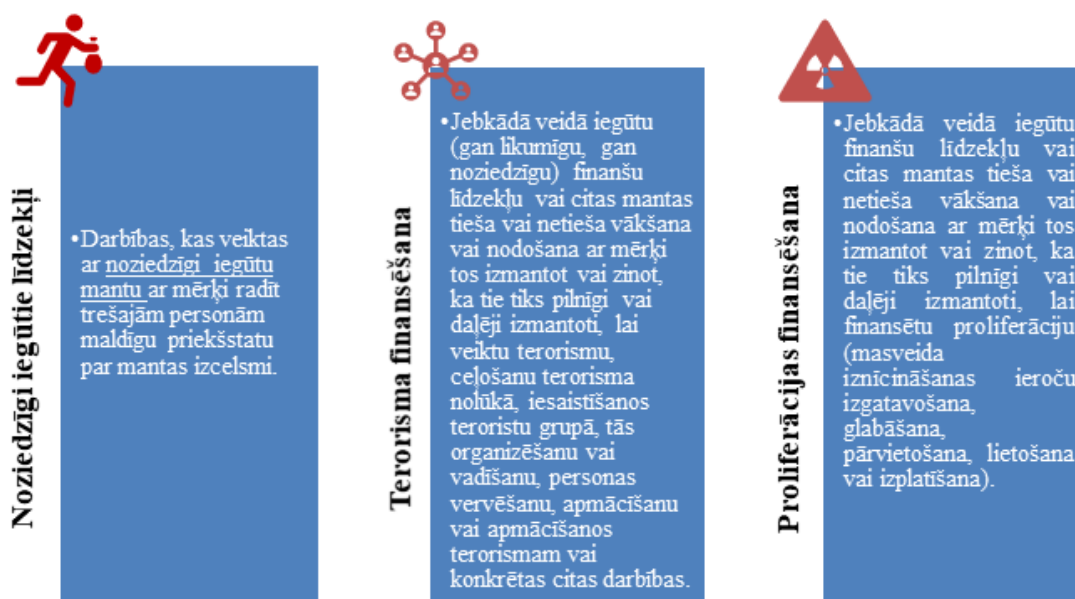
Lai nodrošinātu ieviestās IKS efektivitāti ilgtermiņā, ir jāparedz sistemātiska kontrole gan pār esošās sistēmas atbilstību (piemēram, atbilstību normatīvam regulējumam, starpvalstu un nacionālam risku novērtējumam u.c.), gan pārbaudot tās efektivitāti praksē.

Ņemot vērā pasaules ģeopolitiskās situācijas saasināšanos, kā arī to, ka publiskais sektors arvien biežāk saskaras ar jautājumiem un neskaidrībām par NILLTPF un sankciju jomas prasību piemērošanu, revīzijā tika izvērtēts, kā NILLTPF un sankciju jomu reglamentējošie tiesību akti tiek piemēroti publiskā sektora praksē, lai nodrošinātu iespējas savlaicīgi atklāt aizdomīgus darījumus un rīkoties atbilstoši tiesību aktos noteiktajam.

## NILLTPF un sankciju jomas raksturojums

### Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija, terorisma un proliferācijas finansēšana

NILLTPFN likuma regulējums aptver trīs dažādus noziedzīgu nodarījumu veidus (*skatīt 5. attēlu*).



5. attēls. NILLTPFN likuma ietvars<sup>39</sup>

Pēdējos gados finanšu sektora kapacitātes un uzraudzības līmenis ir būtiski pieaudzis, kas, savukārt, liedz noziedzīgiem grupējumiem izmantot iepriekš veidotās noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmas, tādējādi pieaugot interesei par nefinanšu sektoru, kurā ietilpst arī publiskais sektors.

FID vērtējumā<sup>40</sup>, Latvijā augstus nacionālos NILLTPF draudus rada izvairīšanās no nodokļu nomaksas un **korupcija valsts un pašvaldību sektorā**, akcīzes preču un narkotisko vielu nelikumīga aprīte, tai skaitā kontrabanda, kā arī noziedzīgi nodarījumi pret īpašumu, it īpaši krāpšana, kas izdarīti lielā apmērā.

Publiskā sektora iestāžu iekšējā darba organizācijā lielāks risks ir iesaiste tā sauktajos predikatīvajos nodarījumos, kuru rezultātā iegūtie līdzekļi var kļūt par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas objektu, piemēram, krāpšana, kukuļošana, citi koruptīvi darījumi. Savukārt publiskā sektora veiktajos maksājumos un attiecībās ar ārējiem darījumu partneriem ir risks saskarties ar iesaisti NILLTPF, piemēram, pašvaldības nekustamā īpašuma atsavināšanu privātpersonai ar neskaidru finanšu līdzekļu izcelsmi vai līdzekļu piešķiršanu biedrībai ar neskaidru īpašnieku struktūru.

Tādējādi arī ministrijām, centrālajām iestādēm un pašvaldībām ir svarīgi veikt darījumu partneru pārbaudes, lai novērstu risku, ka publiskais sektors tiek izmantots noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmās.

Terorisma finansēšanas kontekstā būtiski atzīmēt, ka pastiprināta uzmanība pievēršama jebkuram darījumam, kas potenciāli saistīts ar terorisma finansēšanu neatkarīgi no darījuma apmēra, jo pārskaitījumi terorisma finansēšanai bieži tiek veikti nelielos apmēros – to apliecina arī starptautiskās NILLTPF apkarošanas organizācijas “Financial Action Task Force” (Finanšu darījumu darba grupa, turpmāk – FATF) vadlīnijās<sup>41</sup> norādītā informācija. Latvija netiek vērtēta kā šādu darījumu mērķa valsts vai terorisma finansēšanā izmantoto finanšu līdzekļu izcelsmes valsts, bet gan kā starpposms vairāku sarežģītu darījumu ķēdē, kā rezultātā finanšu līdzekļi tiek pārskaitīti personām vai organizācijām, kas veic teroristiska rakstura darbības<sup>42</sup>.

Proliferācijas finansēšana no terorisma finansēšanas atšķiras ar to, ka pārsvarā proliferācijas finansēšanā tiek izmantoti formāli finansēšanas avoti — bankas un maksājumu iestādes, nevis skaidra nauda, kriptovalūtas un citas metodes, ko izmanto terorisma finansēšanā.

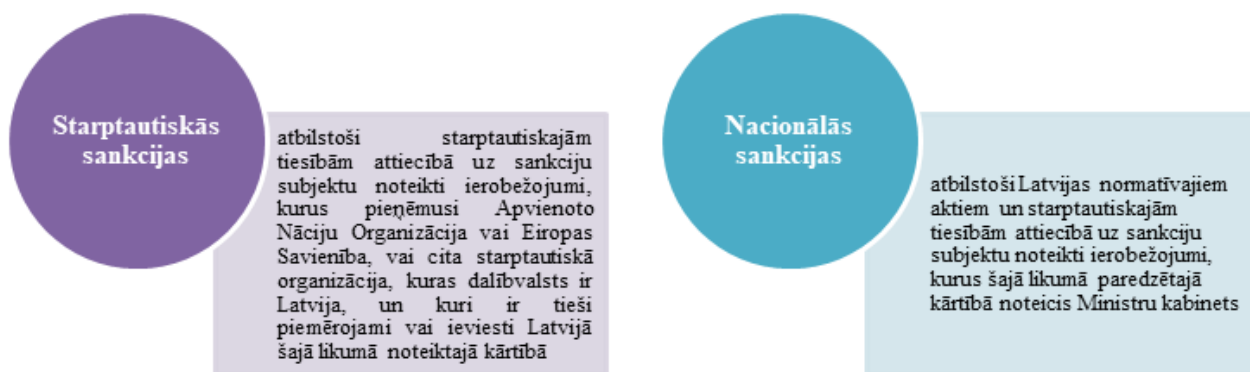
Proliferācija un tās finansēšana ir nopietns drauds katras valsts drošībai. Proliferācijas finansēšanas apkarošanas līdzekļi ir eksporta kontroles sistēma, normatīvās pārskatu sniegšanas prasības, mērķētas finanšu

sankcijas, kā arī citi pasākumi, kas ir atkarīgi no eksporta kontroles iestāžu juridiskajām pilnvarām. Finanšu sektora kontroles pasākumi ir īpaši svarīgs līdzeklis, kas papildina, taču neaizvieto efektīvas eksporta pārbaudes<sup>43</sup>.

## Sankcijas

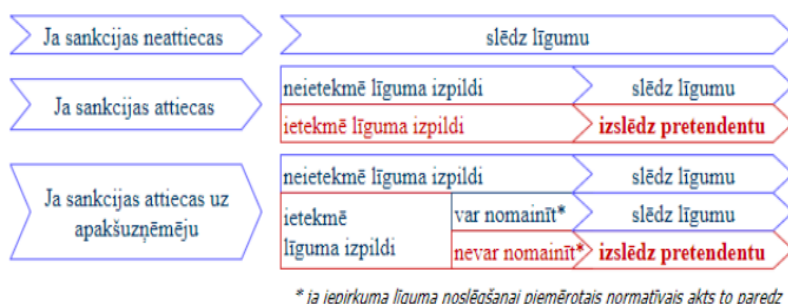
**Sankcijas** ir atbilstoši starptautiskajām publiskajām tiesībām noteikti ierobežojoši pasākumi jeb ierobežojumi vai aizliegumi<sup>44</sup>. Sankcijas ir arī risku pārvaldības rīks, lai samazinātu riskus, kas starptautiskajai drošības un uzņēmējdarbības videi var rasties, ja prettiesiska rīcība netiek novērsta<sup>45</sup>.

Atbilstoši Sankciju likumam uz subjektu var tikt attiecinātas (*skatīt 6. attēlu*):



### 6. attēls. Sankciju veidi

Sankcijas var tikt piemērotas dažādos veidos<sup>46</sup>, piemēram, ierobežojumi attiecībā uz personai piederošiem finanšu līdzekļiem, darījumiem, ieceļošanu Latvijas teritorijā, aizliegums piedāvāt tūrisma pakalpojumus ceļošanai uz konkrētām teritorijām, aizliegums sankciju subjektam pārdot vai citā veidā radīt pieejamas stratēģiskas nozīmes preces. Turklāt atkarībā no piemērotā sankciju veida personas iekļaušana sankciju datubāzē automātiski nenozīmē aizliegumu slēgt līgumu vai turpināt jau noslēgta līguma darbību – jāizvērtē, vai sankciju piemērošana ietekmēs iespēju izpildīt līgumu (*skatīt 7. attēlu*). Piemēram, finanšu sankciju gadījumā pastāv augsta iespējamība, ka līgumu nebūs iespējams izpildīt, jo personai būs liegta pieeja finanšu līdzekļiem, taču ceļošanas ierobežojumi līguma izpildē var ietekmēt vienīgi gadījumos, kad sankcionētajai personai personīgi jāierodas Latvijā, lai izpildītu līgumu.



7. attēls. Sankcijas ietekmes uz līguma slēgšanu izvērtējums publisko iepirkumu procesā<sup>47</sup>

Latvijai saistošas ir gan ANO, gan ES noteiktās sankcijas, turklāt sankciju ievērošanas jautājumu īpaši aktuālu padara Latvijas ģeopolitiskā situācija un fakts, ka sankcijas ir noteiktas pret divām Latvijas kaimiņvalstīm<sup>48</sup> – Baltkrieviju un Krievijas Federāciju –, uz kurām attiecas gan finanšu, gan iecelšanas, gan dažādu veidu sektoriālie ierobežojumi, piemēram, tirdzniecības ierobežojumi noteiktu kategoriju precēm.

Latvijā tiek piemērotas arī NATO dalībvalstu, tai skaitā OFAC, noteiktās sankcijas, ja tās būtiski ietekmē finanšu un kapitāla tirgus intereses<sup>49</sup>. Latvijā OFAC sankcijas tiek ievērotas publiskajos iepirkumos un finanšu darījumos, turklāt Ārlietu ministrija atzīmē, ka OFAC sankciju neievērošanas gadījumā var tikt liegta pieeja maksājumiem ASV valūtā, apturēti darījumi un pārskaitījumi, kā rezultātā var rasties kā uzņēmuma, tā bankas un valsts reputācijas krīze<sup>50</sup>.

## NILLTPF un sankciju jomas vadošās iestādes

Latvijā NILLTPF un sankciju jomas politikas veidošanā, ieviešanā un koordinēšanā ir iesaistītas vairākas iestādes (*skatīt 3. tabulu*).

<b>Finanšu ministrija</b>	ir vadošā valsts pārvaldes iestāde finanšu nozarē, kura arī atbilstoši noteiktajai kompetences jomai kopīgi ar Tieslietu ministriju veido politiku noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā.
<b>Ārlietu ministrija</b>	koordinējošā iestāde saziņā starp nacionālajām kompetentajām institūcijām un ārvalstu

	organizācijām, kā arī sniedz Ministru kabinetam nepieciešamo informāciju par starptautisko un nacionālo sankciju noteikšanu, grozīšanu vai atcelšanu.
<b>Finanšu izlūkošanas dienests</b>	<p>Ministru kabineta pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas veic aizdomīgu darījumu kontroli un iegūst, saņem, reģistrē, apstrādā, apkopo, uzglabā, analizē un sniedz pirmstiesas izmeklēšanas iestādēm, prokuratūrai un tiesai informāciju, kuru var izmantot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma finansēšanas vai šo darbību mēģinājuma vai cita ar to saistīta noziedzīga nodarījuma novēršanai, atklāšanai, pirmstiesas kriminālprocesam vai iztiesāšanai.</p> <p>Finanšu izlūkošanas dienesta darbības mērķis ir novērst iespēju izmantot Latvijas Republikas finanšu sistēmu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijai un terorisma finansēšanai.</p>

3. tabula. Sankciju un NILLTPF jomas vadošās iestādes un to funkcijas

Papildus minētajām iestādēm NILLTPFN likuma un Sankciju likuma piemērošanas uzraudzībā un kontrolēs ir iesaistītas arī citas iestādes, piemēram, Finanšu un kapitāla tirgus komisija, Valsts ieņēmumu dienests, Ekonomikas ministrija, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs.

Svarīgi atzīmēt, ka atbilstoši NILLTPF un sankciju jomu reglamentējošiem tiesību aktiem iepriekš minēto iestāžu darbības ir saistītas ar NILLTPFN un Sankciju likuma subjektu darbības uzraudzību.

Ņemot vērā, ka ministrijas, centrālās iestādes un pašvaldības nav to NILLTPFN likuma un Sankciju likuma subjektu vidū, kuriem ir pienākums izveidot iekšējās kontroles sistēmas, to veiktās darbības riska mazināšanai netiek uzraudzītas no kompetento iestāžu puses.

Vienlaikus katras iestādes vadītājs ir atbildīgs par iekšējās kontroles sistēmas izveidi, uzraudzību un uzlabošanu, nodrošinot pastāvīgu,



ekonomisku, efektīvu un lietderīgu iestādes darbību atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteiktajiem valsts pārvaldes principiem un normatīvo aktu prasībām<sup>51</sup>, tai skaitā NILLTPF un sankciju risku pārvaldības iekšējās kontroles sistēmu.

## Publiskā sektora pienākumi NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā

Latvijā NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai spēkā ir divi galvenie tiesību akti (*skatīt 8. attēlu*).<sup>52</sup>

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums	Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likums
<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>mērķis</b> ir novērst noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu</li><li>• <b>attiecināms uz likuma subjektiem</b>, t.i. personām, kuras veic saimniecisko vai profesionālo darbību - kredītiestādes, finanšu iestādes, ārpakalpojuma grāmatveži u.c.</li><li>• <b>pienākums ziņot par aizdomīgiem darījumiem attiecas arī uz valsts institūcijām un pašvaldībām</b></li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>• <b>mērķis</b> ir nodrošināt mieru, drošību un tiesiskumu atbilstoši Latvijas starptautiskajām saistībām un nacionālajām interesēm, ieviešot starptautiskās sankcijas, nosakot nacionālās sankcijas vai arī šajā likumā noteiktajos gadījumos piemērojot Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas</li><li>• <b>attiecas uz visām personām, un tām ir pienākums ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas</b></li></ul>

8. attēls. NILLTPFN un sankciju normatīvais regulējums

NILLTPFN likums tā subjektiem<sup>53</sup> paredz tādas pienākumus<sup>54</sup> kā risku novērtējuma veikšanu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un klientiem piemītošos NILLTPF riskus, uz risku novērtējumu balstītas iekšējās kontroles sistēmas izveidošanu, klienta izpēti veikšanu pirms darījuma attiecību uzsākšanas vai noteiktiem gadījuma rakstura gadījumiem, kā arī ziņošanu par katru aizdomīgu darījumu.

Lai arī publiskās personas nav NILLTPFN likuma subjekti, tomēr likuma 3.<sup>1</sup> pants nosaka:

“Lai novērstu ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma un proliferācijas finansēšanu saistītas darbības (..) valsts institūcijām, atvasinātām publiskām personām un to institūcijām ir pienākums sniegt Finanšu izlūkošanas dienestam informāciju par katru aizdomīgu darījumu, kā arī to rīcībā esošo informāciju un dokumentus, kas nepieciešami Finanšu izlūkošanas dienestam tā pienākumu veikšanai atbilstoši šā likuma prasībām.” Turklāt minētā



Publiskajā sektorā jau no 2008.gada spēkā ir prasība ziņot FID par aizdomīgiem darījumiem


tiesību norma NILLTPFN likumā ir iekļauta jau kopš likuma spēkā stāšanās brīža, tas ir, 2008. gada 13. augusta<sup>55</sup>.

Lai nodrošinātu likumā noteikto prasību izpildi, arī ministrijām, centrālajām iestādēm un pašvaldībām ir nepieciešams pārzināt NILLTPFN sistēmas pamatprasības, lai spētu atpazīt aizdomīgus darījumus<sup>56</sup> un izvairīties no augsta riska darījumiem. Vienlaikus jānorāda, ka gadījumos, kad valsts vai pašvaldības iestādes vadība pieņem lēmumu iesniegt ziņojumu par aizdomīgu darījumu FID, tā pamatā ir jābūt pietiekami visaptverošiem pierādījumiem attiecībā uz faktiem, kas liecina, ka potenciālais darījuma partneris būtu iesaistīts NILLTPF vai sankciju apiešanas shēmās. Sniegtās informācijas kvalitāte ir pamatā, lai atbildīgā iestāde spētu pēc iespējas īsākos termiņos pieņemt lēmumu par šķietami aizdomīgās naudas plūsmas apturēšanu, kā arī samazinātu administratīvo resursu nepamatotu izlietojumu, samazinot nepieciešamo darbību apjomu faktu izvērtējumam un pārbaudēm.

**Savukārt Sankciju likums ir saistošs ikvienai personai – gan juridiskai, gan fiziskai, paredzot pienākumu<sup>57</sup> ievērot un izpildīt starptautiskās un nacionālās sankcijas.** Tādējādi publiskas personas nedrīkst veikt darbības, kas pieļauj vai veicina sankciju režīma apiešanu vai izvairīšanos no sankciju izpildes.

Publiskām personām ir saistoši arī Sankciju likumā paredzētie pienākumi publisko iepirkumu un publiskās un privātās partnerības jomā, tai skaitā (*skatīt 9. attēlu*):



 <p><b>pārbaudīt<sup>58</sup></b>, vai attiecībā uz pretendentu, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības publisko iepirkumu jomā ir noteiktas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts sankcijas</p>	 <p>ja augstāk minētās sankcijas ir noteiktas un kavēs līguma izpildi, <b>izslēgt<sup>59</sup> pretendentu no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā</b></p>	 <p>iepirkuma <b>paredzēt<sup>40</sup> līgumā tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes</b>, ja līgumu nav iespējams izpildīt tādēļ, ka ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas.</p>	 <p><b>aizliegts<sup>41</sup> slēgt līgumu</b>, kā arī aizliegts veikt maksājumu, ja ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas, kuras ietekmē līguma izpildi vai maksājumu</p>
---	--	--	---

9. attēls. Pasūtītāja pienākumi publisko iepirkumu procesā

Sankciju likums paredz<sup>58</sup> pienākumu **likumā noteiktiem subjektiem**, piemēram, finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem, veikt sankciju risku novērtējumu un izveidot iekšējās kontroles sistēmas sankciju riska



Gan fiziskām, gan juridiskām personām ir pienākums ievērot nacionālās un starptautiskās sankcijas

pārvaldīšanai. Valsts institūcijas un pašvaldības nav šo likuma subjektu vidū, tomēr Ārlietu ministrijas izstrādātajās vadlīnijās sankciju efektīvai ieviešanai Latvijā<sup>59</sup> ir uzsvērtā katras personas atbildība par sankciju risku pārvaldību – arī personām, kuras neatrodas uzraugu kontrolē, jāspēj atpazīt sankciju riski un jāievēro sankcijas, kā to paredz Sankciju likums. Turklāt Latvijas Republikā nacionālo un starptautisko sankciju ievērošanu īpaši būtisku padara ģeogrāfiskais tuvums sankcijām pakļautām jurisdikcijām (*skatīt 10. attēlu*).




10. attēls. Piemērs sankcijām pakļautām jurisdikcijām – ES interaktīvā sankciju karte, ataino ES un ANO sankciju režīmus

Tādējādi gan NILLTPFN likums, gan Sankciju likums publiskajam sektoram paredz pienākumus NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā, taču ne normatīvie akti, ne normatīvo aktu praktisko izmantošanu skaidrojošie materiāli nedod norādījumus, kā valsts un pašvaldību iestādēm nodrošināt šo pienākumu īstenošanu.

Lai gan publiskajam sektoram atšķirībā no NILLTPFN likuma un Sankciju likuma subjektiem nav pienākuma veikt risku izvērtējumu un izveidot iekšējās kontroles sistēmas NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai, praksē normatīvo aktu prasību izpilde nav iespējama, ja iestādes neapzinās iespējamus riskus NILLTPF un sankciju jomā un nav ieviesušas apzinātajiem riskiem atbilstošas iekšējās kontroles procedūras, lai atpazītu iespējami aizdomīgus darījumus, par kuriem nepieciešams ziņot Finanšu izlūkošanas dienestam, kā arī izvairītos no darījumiem ar sankcijām pakļautām personām. Tādējādi iekšējās kontroles sistēma ir sava veida siets, kurš mazina risku iestādei saskarties ar NILLTPF un sankciju riskiem.

Publiskajam sektoram ir svarīgi ievērot iepriekš minētos normatīvos aktus, jo to pārkāpumi var būtiski ietekmēt gan konkrētu iestāžu, gan visas valsts reputāciju. Turklāt pārkāpumu gadījumā iespējamas arī cita veida negatīvas sekas, piemēram, eksperti norāda<sup>60</sup>, ka vienkāršākais seku veids ir nespēja īstenot darījumu. Tas ir, komercbanka vai Valsts



kase, konstatējot saistību ar sankciju subjektu vai NILLTPFN likuma pārkāpumiem, neveiks finanšu līdzekļu pārskaitījumu darījuma partnerim.

Tā kā darījumiem, īpaši liela apjoma, abas puses gatavojas ilgi un to sagatavošanā iegulda nozīmīgus resursus, tad pastāv iespēja, ka šis darbs būs veltīgs un process būs jāsāk no sākuma, kas prasīs papildu administratīvos un finanšu resursus, kā arī netiks nodrošināta kāda valsts vai pašvaldības funkcija vai iedzīvotāji nesaņems kādu pakalpojumu. Ja darījums tiek īstenots ar 100 % pēcapmaksu, tad darījuma atcelšana būs vēl sarežģītāka, jo prece vai pakalpojums būs jau piegādāts, bet norēķināties par to nebūs iespējams.

## 1. Vai publiskais sektors ir izstrādājis un ieviesis iekšējās kontroles sistēmu NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai?

---

Lai gan normatīvie akti tieši nenosaka pienākumu publisko tiesību subjektiem veikt risku novērtējumu un izstrādāt atbilstošas iekšējās kontroles sistēmas NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai, gan Ārlietu ministrija, gan FID norāda, ka efektīvai normatīvo aktu prasību izpildei arī publiskajam sektoram būtu lietderīgi apzināt riskus, kuriem tas varētu būt pakļauts, un ieviest atbilstošus kontroles pasākumus.

NILLTPF un sankciju jomas prasību izpildes pamatā ir uz risku balstīta pieeja, kas ietver iestādei un tās sadarbības partneriem piemītošo risku identificēšanu un analīzi, kā arī riskiem atbilstošu kontroles procedūru ieviešanu. Risku novērtējums ir subjektīvs process, tādēļ katrai iestādei ir nepieciešams veikt individuālu riska vērtējumu, ņemot vērā tās sniegtos pakalpojumus, potenciālo klientu un darījumu partneru loku, kā arī citus apstākļus, kas var ietekmēt NILLTPF un sankciju risku.

Tomēr publiskajā sektorā trūkst vienotas izpratnes un informācijas par risku novērtējuma nozīmi, būtību un praktisko īstenošanu. Tikai četras revīzijas apjomā iekļautās pašvaldības ir veikušas un vismaz daļēji dokumentējušas NILLTPF un/vai sankciju risku novērtējumu. Tāpat tikai divas ministrijas un divas centrālās iestādes ir veikušas un dokumentējušas vismaz daļēju NILLTPF un/vai sankciju risku novērtējumu par iestāžu administrācijas līmenī iespējamiem riskiem.

Līdzīga situācija vērojama attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmām NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai – iekšējās kontroles sistēmas lielākajā daļā pašvaldību un iestāžu nav ieviestas vai arī ieviesti ir tikai atsevišķi to elementi. Tikai piecu pašvaldību un divu iestāžu iekšējās kontroles sistēmās ir paredzētas uz NILLTPF jomu tieši attiecināmas procedūras darījumu partneru pārbaudei. Savukārt sankciju jomā pārbaudes tiek veiktas tikai publisko iepirkumu jomā, un tikai seši revīzijas apjomā iekļautie publisko tiesību subjekti ir noteikuši sankciju pārbaudu veikšanas kārtību un atbildīgās

personas. Turklāt gan pašvaldībās, gan ministrijās un centrālajās iestādēs konstatētas nepilnības Sankciju likuma prasību izpildē.

Kopumā publiskajā sektorā īstenotie pasākumi NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai norāda, ka publiskajā sektorā nav vienotas izpratnes par NILLTPF risku pārvaldībai nepieciešamajiem pasākumiem un to detalizācijas līmeni, līdz ar to kopumā publiskajam sektoram vēl jāveic daudzi pasākumi, lai tas spētu noteikt un novērst “naudas atmazgāšanas” un sankciju pārkāpšanas riskus.

---

### 1.1. Iekšējās kontroles sistēmas nozīme NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā

Plašākā nozīmē **risks** ir iespējamība, ka kāds “nevēlams” notikums iestāsies un negatīvi ietekmēs iestādes darbu.

Tādējādi iestādei būtu jāīsteno risku noteikšanas, analīzes un novērtēšanas process (turpmāk – risku pārvaldība), kura mērķis ir samazināt “nevēlamu notikumu” jeb risku negatīvo ietekmi uz iestādes izvirzīto mērķu sasniegšanu<sup>61</sup>.

Lai izmantotu uz risku balstītu pieeju ir nepieciešams orientēties savas nozares riska faktoros un pieņemt pastāvošajam riskam atbilstošus lēmumus. Risku kritēriju izvēle ir **subjektīvs** process, tāpēc ir iespējamas arī dažādas objektīvas un nozarei raksturīgas specifiskas atkāpes<sup>62</sup>.

**Nav universālas metodes**, kas noteiktu uz risku balstītas pieejas **saturu un piemērošanu**, tādēļ katrai iestādei jāveic individuāls riska vērtējums, ņemot vērā sniegtos pakalpojumus, potenciālo klientu loku un citus apstākļus, kas var ietekmēt NILLTPFN un sankciju risku<sup>63</sup>.

FATF<sup>64</sup> vadlīnijās uz riska balstītu pieeju skaidrots, ka:

- ✓ jāidentificē, jānovērtē un jāsaprot riski, kuriem ir pakļauti;
- ✓ jāievieš atbilstošie risku mazināšanas un pārvaldīšanas pasākumi;
- ✓ jāfokuss uzmanība tur, kur risks ir augstāks.

Sankciju un NILLTPFN riski ir nodalāmi (*skatīt 4. tabulu*):

NILLTPF riski	Sankciju riski
risks ir iespējamība, ka personas, kas legalizē līdzekļus vai veic terorisma un proliferācijas finansēšanu, var izmantot sniegtos pakalpojumus, lai piešķirtu līdzekļiem legālu izcelsmi vai slēptu to izcelsmi, veiktu terorisma un proliferācijas finansēšanu <sup>65</sup>	risks ir iespējamība, ka pakalpojumi var tikt izmantoti, lai pārkāptu vai apietu sankcijas <sup>66</sup>

4. tabula. NILLTPF un sankciju risku skaidrojums

NILLTPFN likums neparedz pienākumu publisko tiesību subjektiem veidot atsevišķas iekšējās kontroles sistēmas savai un klientu / darījumu partneru piemītošo NILLTPF risku novērtēšanai. Tai pašā laikā valsts institūcijai vai pašvaldībai ir neiespējami izpildīt normatīvajos aktos noteikto pienākumu ziņot par jebkuru aizdomīgu darījumu, ja iestādes iekšējie tiesību akti nereglamentē darījumu pārbaužu veikšanu, ziņošanas kārtību, kā arī par to atbildīgās personas. Vienlaikus ziņošanas pienākuma izpilde var būt apgrūtināta, ja darbiniekiem trūkst zināšanu par aizdomīgu darījumu pazīmēm un potenciāli riskantiem darījumu veidiem, kuri ir raksturīgi attiecīgās iestādes veiktajiem saimnieciskiem darījumiem.

Līdzīgu situāciju Valsts kontrole konstatēja arī sankciju jomā – normatīvie akti tieši nenosaka pienākumu publisko tiesību subjektiem veikt risku novērtējumu un izstrādāt atbilstošas iekšējās kontroles sistēmas sankciju risku pārvaldībai.

Ārlietu ministrija norāda<sup>67</sup>:

*“Lai publisko tiesību subjekts spētu efektīvi ievērot sankcijas, tam būtu lietderīgi izstrādāt sankciju risku novērtējumu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai vai sadarbības partneriem noteikto sankciju neizpildes riskus. Pamatojoties uz šo novērtējumu, publisko tiesību subjektiem būtu lietderīgi izveidot sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas, tostarp izstrādājot un dokumentējot attiecīgās politikas un procedūras.”*

Arī FID sniedz līdzīgu viedokli<sup>68</sup>:

*“Arī pašvaldībām ir pienākums sniegt FID informāciju par katru aizdomīgu darījumu. Lai pašvaldības varētu izpildīt minēto pienākumu, FID ieskatā, pašvaldībām būtu ieteicams daļēji veikt / īstenot arī citus NILLTPFN likuma subjektiem noteiktos*

*pienākumus, ciktāl tie atbilst pašvaldību darbības specifikai, juridiskajam statusam, tiesībām, pienākumiem un slēdzamo līgumu būtībai. [..]*

*Taču, nosakot veicamo darbību tvērumu, FID ieskatā, ir ļoti būtiski ņemt vērā tādus faktorus kā pašvaldības lielums, pašvaldības budžets, darījumu veidi, attiecībā uz ko prasības būtu piemērojamas, kā arī citus faktorus. Šim nolūkam pirmkārt un galvenokārt būtu ieteicams identificēt, kuru pašvaldību funkciju veikšanā pastāv NILL/TF/PF risks.”*

Lai arī NILLTPF un sankciju risks ir dažādi riski (piemēram, no NILLTPF viedokļa valstij, kas atrodas sankcijām pakļautas valsts pierobežā, nepiemītis paaugstināts risks (tā netiek uzskatīta, piemēram, par valsti ar augstu korupcijas risku vai augstu noziedzīgu nodarījumu risku), savukārt no sankciju riska viedokļa šai pašai valstij, ņemot vērā tās atrašanās vietu, būs paaugstināts ģeogrāfiskais risks, kas saistīts ar sankciju risku), to novērtējumu var veikt vienlaicīgi un šo abu risku novērtējumu apvienot vienā dokumentā<sup>69</sup> (skatīt 5. tabulu).



Risku novērtējuma veikšana ir pirmais un būtiskākais solis NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā

	NILLTPF	Sankcijas
<b>Kas ir risku novērtējums?</b>	Process, kura laikā tiek identificēti iestādei un tās klientiem piemītoši NILLTPF riski.	Process, kura laikā tiek identificēti iestādei un tās klientiem piemītoši sankciju riski.
<b>Kas ir iekšējās kontroles sistēma?</b>	Pasākumu un dokumentu kopums, kurā iestāde nosaka tos pasākumus un metodes, ko tā izmanto, paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību, lai iestāde netiktu iesaistīta noziedzīgos nodarījumos, kas saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma un proliferācijas finansēšanu vai nodokļu krāpšanu.	Pasākumu un dokumentu kopums, kas ietver uz starptautisko un nacionālo sankciju prasību izpildes nodrošināšanu vērstas darbības, paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību, lai pēc iespējas novērstu pašvaldības iesaistīšanu starptautisko un nacionālo sankciju prasību pārkāpšanā vai apiešanā vai izvairīšanos no to izpildes.

5. tabula. NILLTPF un sankciju risku novērtējums

Risku novērtējums ir vienots dokuments<sup>70</sup>, kas ietver visaptverošu, detalizētu un pamatotu informāciju par NILLTPF un sankciju sistēmas aktuālo situāciju, nacionālo draudu un nacionālās ievainojamības



līmeņa invertējumu, atbilstoši NILLTPFN likuma subjektu un darbības jomu identificēto risku un to ietekmes izvērtējumu. Turklāt būtiski ir arī tas, lai risku novērtējums tiktu dokumentēts. Pretējā gadījumā nav iespējams ne apstiprināt tā veikšanu, ne nepieciešamības gadījumā veikt risku novērtējuma aktualizēšanu un nodrošināt informācijas pāctecību atbildīgo darbinieku maiņas gadījumā.

Risku novērtēšanas **mērķis** – informēt iestādes vadību par riska jomām, kurās ir jāveic atbilstoši pasākumi, un noteikt pasākumu prioritāti.

Lai iestāde izveidotu savam riskam atbilstošu NILLTPF iekšējās kontroles sistēmu, tostarp ievērotu uz risku balstītu pieeju un piemērotu riskam atbilstošus klientu izpētes pasākumus, vispirms ir nepieciešams veikt iestādes NILLTPF risku novērtējumu, **lai noskaidrotu, novērtētu un izprastu, kādam riskam iestāde ir pakļauta.**

Sankciju risku novērtējums līdzīgi kā NILLTPF risku novērtējums ir nepieciešams, lai iestāde atbilstoši savam darbības veidam noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai piemītošo sankciju risku. Sankciju risku novērtējuma viens no galvenajiem uzdevumiem ir identificēt riskus, kas saistīti ar iespējamo sankciju regulējuma "apiešanu", kur sankciju skrīnings ir nepietiekams, lai nodrošinātu efektīvu sankciju regulējuma ievērošanu<sup>71</sup>.

## 1.2. Publiskā sektora prakse NILLTPF un sankciju risku novērtējuma veikšanā

Revīzijā konstatēts, ka tikai četras pašvaldības no 18 revīzijas izlasē iekļautajām pašvaldībām ir veikušas un dokumentējušas vismaz daļēju NILLTPF un sankciju risku novērtējumu: Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība.

**Jēkabpils pilsētas pašvaldībā** ir ieviesta kvalitātes vadības sistēma atbilstoši standartam EN ISO 9001, kuras ietvaros tiek veikts ikgadējs risku novērtējums<sup>72</sup> un pašvaldība tās risku reģistrā 2021. gadam ir identificējusi un iekļāvusi<sup>73</sup> risku "Līgums tiek noslēgts ar personu, kura atbilst NILLTPFN likumā vai Sankciju likumā noteiktajiem ierobežojumiem". Tāpat risku reģistrā iekļautas<sup>74</sup> esošās kontroles, riska ietekmes, iespējamības un prioritātes novērtējums, riska samazināšanas plāns/aktivitāte, kā arī noteikti atbildīgie par riska novēršanu (Juridiskās nodaļas darbinieki). Jēkabpils pilsētas pašvaldība NILLTPF un sankciju risku iestāšanās varbūtību ir novērtējusi<sup>75</sup> kā ļoti augstu, paredzot tai minimālu ietekmi un kopvērtējumā atzīstot par



Būtiski ir dokumentēt veikto risku novērtējumu, lai varētu gan apliecināt tā veikšanu un aktualizēt novērtējumu, gan nodrošināt informācijas pāctecību

---



Tikai četras pašvaldības ir veikušas un dokumentējušas vismaz daļēju risku novērtējumu

vidējās prioritātes risku. Savukārt riska mazināšanai paredzēts<sup>76</sup>, ka atbildīgais jurists pirms līguma saskaņošanas pārlicinās, vai uz personu neattiecas NILLTPFN likumā vai Sankciju likumā noteiktie ierobežojumi līguma slēgšanai, pārbaudot informāciju publiskos reģistros par klientu (vai saimnieciskās darbības veids atbilst līguma būtībai, paraksttiesīgās personas, patiesā labuma guvējs, informācija sankciju datubāzēs).

**Liepājas pilsētas pašvaldība** revīzijas laikā veica NILLTPF un sankciju risku novērtējumu pašvaldības administrācijā, analīzes rezultātus pievienojot kā pielikumu<sup>77</sup> izstrādātajai kārtībai par NILLTPFN un sankciju izvērtēšanas kārtību un iekšējās kontroles sistēmu. Veicot risku novērtējumu, Liepājas pilsētas pašvaldība ir apzinājusi riska jomas, darījumu veidus, kuros risks var iestāties, konkrēto NILLTPF / sankciju risku, tā iestāšanās varbūtību, negatīvo seku ietekmi un risku mazinošus pasākumus. Piemēram, pašvaldība ir konstatējusi<sup>78</sup>, ka nekustamo īpašumu jomā augsts NILLTPF risks iespējams NĪ atsavināšanas darījumos un paredzējusi, ka risku mazinoši pasākumi ir klienta izpēte pirms darījuma noslēgšanas un regulāra klienta risku izpēte darījuma darbības laikā (ja attiecināms uz konkrēto darījumu).

**Jūrmalas pilsētas pašvaldība** ir veikusi korupcijas risku novērtējumu, kura laikā identificētie korupcijas un līgumu kontroles riski daļēji attiecas arī uz NILLTPFN likuma un Sankciju likuma neizpildes riskiem. Ņemot vērā, ka korupcijas riski veido predikatīvos noziedzīgos nodarījumus NILLTPF jomā, Jūrmalas pilsētas pašvaldības iekšējais auditors revīzijas laikā veica<sup>79</sup> pašvaldības pretkorupcijas pasākumu plānā iekļauto risku izvērtējumu, identificējot riskus, kas daļēji attiecināmi arī uz NILLTPF un sankciju risku pārvaldību, piemēram, īpašuma atsavināšana par labu konkrētai personai, noslēgtā līguma neatbilstoša kontrole, interešu konflikta novēršanas noteikumu neievērošana, pašvaldības finansētā projekta sagatavošana par labu konkrētai personai.

**Ventspils pilsētas pašvaldība** ir veikusi sankciju risku novērtējumu<sup>80</sup>, atbilstoši identificētajiem riskiem izdodot/pilnveidojot iekšējos normatīvos aktus. Tomēr paši risku novērtējuma secinājumi ir fiksēti tikai iesaistīto personu darba dokumentos.

Vēl divas pašvaldības – Cēsu novada pašvaldība un Strenču novada pašvaldība – revidentiem sniedza informāciju<sup>81</sup>, ka risku novērtējums ir veikts, tā secinājumus izmantojot iekšējo normatīvo aktu pilnveidošanā, taču ne risku novērtējuma process, ne identificētie riski nav dokumentēti. Tāpat revīzijas laikā tika konstatēti vairāki gadījumi, kad pašvaldības, sniedzot informāciju Valsts kontrolei par savu risku novērtējuma praksi, sākotnēji par risku novērtējuma veikšanu kļūdaini uzskatīja konkrēta klienta izpētes veikšanu iepirkuma procedūras ietvaros<sup>82</sup>.

Izpratnes trūkums par risku novērtējuma nozīmi un būtību vērojams arī ministrijās un centrālajās iestādēs. Tikai divas ministrijas un divas centrālās iestādes no divdesmit piecām ir veikušas un dokumentējušas vismaz daļēju NILLTPF un/vai sankciju risku novērtējumu par iestāžu administrācijas līmenī iespējamiem riskiem.

**Latvijas Republikas Prokuratūras** lēmums izvērtēt NILLTPF un sankciju riskus balstīts nepieciešamībā novērst riskus iestādes reputācijai<sup>83</sup>. Prokuratūra ir izveidojusi Risku kontroles, kvalitātes vadības un metodikas nodaļu, kā arī veic risku analīzi, lai aktualizētu risku vadības kārtību iepirkumu jomā Administratīvā direktora dienestā un izstrādātu kārtību iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai Administratīvā direktora dienestā<sup>84</sup>.

**Tiesībsarga birojs** izveidoja komisiju, kas izpētīja pieejamos informatīvos materiālus un izlases veidā novērtēja savu sadarbības partneru/klientu finanšu jomā iespējamus riskus<sup>85</sup>, secinājumus fiksējot komisijas protokolos<sup>86</sup>. Pēc izvērtējuma komisija secināja<sup>87</sup>, ka riski ir ļoti zemi vai to vispār nav, tomēr savlaicīgai risku identificēšanai un novēršanai tika pilnveidota biroja iekšējās kontroles sistēma un grāmatvedības uzskaites noteikumi.

**Ārlietu ministrija** ir veikusi<sup>88</sup> sankciju piemērošanas risku izvērtējumu konsulāro funkciju jomā, analizējot šādus jautājumus: konsulāro funkciju veikšanas jomas, kurās pastāv risks pārkāpt sankciju piemērošanas režīmu, pārkāpumu sekas, sankciju subjektu konstatēšana, efektīvu un samērīgu risku kontroļu ieviešana. Risku novērtējums konsulāro funkciju jomā veikts, jo ministrijas vērtējumā šajā jomā pastāv lielākais risks saskarties ar sankcijām pakļautām personām; tai pašā laikā Ārlietu ministrija apsver<sup>89</sup> iespēju veikt risku novērtējumu arī citās ministrijas darbības jomās.

Savukārt **Izglītības un zinātnes ministrija** risku vadības sistēmas ietvaros izveidotajā risku reģistrā iekļāva uz Sankciju likuma ievērošanu attiecināmu risku<sup>90</sup>.



Publiskajā sektorā nav vienotas izpratnes par risku novērtējuma nozīmi un veikšanu

Papildus iepriekš minētajiem piemēriem arī Finanšu ministrija, Kultūras ministrija, Veselības ministrija, Satiksmes ministrija, Tieslietu ministrija, Zemkopības ministrija un Satversmes tiesa Valsts kontrolei sniedza informāciju<sup>91</sup>, ka ir veikušas un dokumentējušas sankciju un/vai NILLTPF risku novērtējumu. Vērtējot ministriju veiktās darbības, Valsts kontroles revidenti konstatēja, ka Veselības ministrija, Kultūras ministrija, Tieslietu ministrija un Satiksmes ministrija atsevišķu risku novērtējumu nav veikušas<sup>92</sup>, taču, piemēram, Satiksmes ministrija apzinās, ka riski varētu pastāvēt publisko iepirkumu procesā un starptautiskajos darījumos. Ar risku novērtējuma dokumentēšanu Satiksmes ministrija, Kultūras ministrijas un Veselības ministrija sākotnēji saprata publisko iepirkumu procesā veiktās sankciju datubāzu pārbaudes<sup>93</sup>.

Satversmes tiesa ir izveidojusi<sup>94</sup> darba grupu risku vadības plāna izveidei, kas vērtē iestādes darbā iespējamos riskus un ir identificējusi vairākus riskus arī publisko iepirkumu procesā, piemēram, sankciju pārbaudes neveikšanu.

Zemkopības ministrija uztur un regulāri aktualizē nozares ES fondu krāpšanas un korupcijas risku reģistru<sup>95</sup>, kurā tiek vērtēti Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda darbībā iespējamie riski, piemēram, interešu konflikta riski pretendentu atlasē un nepilnīgi/neatbilstoši vadības pārbaudes procesi izmaksu sertificēšanā un maksājumu veikšanā. Tomēr risku novērtējums, kas attiektos uz NILLTPF un sankciju riskiem, ar ko varētu saskarties pati Zemkopības ministrija tās funkciju izpildē, ministrijā nav veikts.

Līdzīga situācija vērojama arī Finanšu ministrijā, kura nav veikusi risku novērtējumu ministrijas līmenī, taču ministrijas padotības iestādes Valsts kase un Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (turpmāk – CFLA) ir veikušas to sniegto pakalpojumu risku novērtējumu<sup>96</sup>.

Dažādā risku novērtējuma prakse un dokumentēta risku novērtējuma trūkums ilustrē to, ka publiskajā sektorā trūkst izpratnes par risku novērtējuma nozīmi un praktisku risku novērtējuma veikšanas procesu. Situācijā, kad risku novērtējuma veikšanai nav pieejamas arī vienotas vadlīnijas, ieteikumi vai citi metodoloģiski materiāli, katra pašvaldība, ministrija un iestāde, kas vēlas apzināt un pārvaldīt potenciālos riskus, individuāli mēģina pielāgot NILLTPFN likuma un Sankciju likuma subjektiem paredzētus materiālus publiskā sektora specifikai. Tas rada gan neefektīvu valsts un pašvaldību iestāžu ierobežoto administratīvo resursu patēriņu, gan veicina atšķirīgu izpratni par risku pārvaldības praksi un risku iestāšanās sekām.

Piemēram, Jēkabpils pilsētas pašvaldība savā NILLTPF un sankciju risku novērtējumā<sup>97</sup> riska ietekmi ir novērtējusi kā minimālu un pašu risku kā vidēji prioritāru. Tomēr Jēkabpils pilsētas pašvaldībā radusies situācija ar kriminālprocesa uzsākšanu pret domes deputātam piederošo uzņēmumu ilustrē riska iespējamās būtiskās sekas. Iepirkumos, kas veikti ES fondu finansēto projektu ietvaros, uzraugošā iestāde CFLA īsteno nulles tolerances principu pret krāpšanu vai korupciju, kas rezultējas finanšu korekcijas piemērošanā<sup>98</sup>. Ja ES fondu projektu ietvaros veiktā iepirkumā tiek konstatēta neatbilstība “aizdomas par krāpšanu”, CFLA var lemt par finanšu korekcijas piemērošanu un ar pārkāpumu saistīto maksājumu apturēšanu projektā.

Vienotas izpratnes trūkums par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību valsts un pašvaldību iestādēs, kā arī metodoloģiskā atbalsta trūkums šādas izpratnes veicināšanai rada risku, ka iestādes kā vienu no situācijas uzlabošanas pasākumiem izvēlēsies unificētu risinājumu iegādi, kas pašlaik tiek plaši piedāvāti tirgū. Jānorāda, ka šobrīd pieejamie unificētie risinājumi iekšējās kontroles sistēmas izveidei tika 1) izstrādāti NILLTPFN likuma un Sankciju likuma subjektiem; 2) netiek balstīti uz iespējamiem riskiem tieši publiskajā pārvaldē. Vienlaikus jānorāda, ka kopumā tie var kalpot kā “izejas punkts”, izstrādājot iestādes iekšējo kontroles sistēmu, tomēr efektīvas iekšējās kontroles sistēmas izstrādes pamatā ir 1) iestādes pietiekama izpratne par NILLTPF un sankciju riskiem un to pārvaldības instrumentiem; 2) iestādes veikto darījumu analīze; 3) samērīguma principa ievērošana iekšējās kontroles sistēmas izstrādes posmos; 4) izstrādāto iekšējās kontroles sistēmas mehānismu praktiskais izmantojums un iespēja uzraudzīt to efektivitāti. Gadījumā, ja iepriekš minētie nosacījumi netiek ievēroti, būtiski pieaug nelietderīga valsts un pašvaldību iestāžu finanšu līdzekļu izlietojuma risks.

### 1.3. Kādus pasākumus publiskais sektors veic NILLTPF risku pārvaldībai?

Pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes norāda<sup>99</sup>, ka NILLTPF risku pārvaldības jomā ievēro Publisko iepirkumu likuma prasības<sup>100</sup>, pārbaudot, vai uz pretendentu vai kandidātu neattiecas kāds no nosacījumiem, kas paredz to izslēgšanu no dalības iepirkuma procedūrā. Šie nosacījumi ietver arī pārbaudi, vai pretendents vai kandidāts nav atzīts par vainīgu tādos noziedzīgos nodarījumos, kas saistīti ar kukuļošanu, krāpšanu, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, terorisma finansēšanu, izvairīšanos no nodokļu samaksas.

Revidentu vērtējumā, minētās pārbaudes nav pietiekamas, lai nodrošinātu NILLTPFN likuma 3.<sup>1</sup> panta izpildi un pasargātu publisko sektoru no iesaistīšanās aizdomīgos darījumos, jo skar tikai publisko iepirkumu jomu un attiecas uz personām, kas jau atzītas par vainīgām ar nepārsūdzamu tiesas spriedumu vai prokurora priekšrakstu. Ņemot vērā NILLTPF shēmu īstenošanu vēlmi slēpt to finanšu līdzekļu un mantas patieso izcelsmi, revidentu ieskatā, iespējamība, ka šāda persona atklāti piedalītos publiskajos darījumos, ir zema. Tāpēc publiskajā sektorā ir nepieciešama sistēmiska pieeja darījumu partneru izpētei, lai identificētu potenciāli aizdomīgus darījumus un uzņēmumus arī gadījumos, kas neskar Publisko iepirkumu likumā minēto izslēgšanas nosacījumu pārbaudi.

Tikai piecu<sup>101</sup> pašvaldību iekšējās kontroles sistēmās ir paredzētas uz NILLTPF jomu tieši attiecināmas procedūras darījumu partneru pārbaudei, tai skaitā četras pašvaldības<sup>102</sup> tās ieviesa revīzijas laikā. Savukārt tikai divas pašvaldības<sup>103</sup> ir paredzējušas, kā darbiniekiem rīkoties, rodoties aizdomām par aizdomīgu darījumu, un kā ziņot par aizdomīgu darījumu.

**Strenču novada pašvaldība** ir noteikusi<sup>104</sup>, ka darījumos, kuru summa pārsniedz 10 000 *euro*, par līgumu sagatavošanu atbildīgie darbinieki, saskaņojot līguma redakciju, savas kompetences ietvaros veic līgumslēdzēja izpēti atbilstoši NILLTPFN likuma prasībām par klienta izpēti.

**Jēkabpils pilsētas pašvaldība** ir izstrādājusi procesa aprakstu, kas detalizē līgumu sagatavošanas un vizēšanas procesā veicamos soļus Juridiskajā departamentā. Kārtība paredz<sup>105</sup>, ka līgumu saskaņošanas procesā atbildīgais jurists pirms līguma vizēšanas un nodošanas parakstīšanai par darījuma partneri pārbauda: paraksttiesīgo vai pilnvaroto personu, *Lursoft* datubāzē sadaļas “AML izziņa” un “Pārbaude sankciju sarakstos”, VID publiskojamo datu bāzē pieejamo Politiski nozīmīgu personu sarakstu u.c. pašvaldībai pieejamās datubāzes. Gadījumā, ja atbildīgais jurists konstatē apstākļus, kuri liedz slēgt darījumu ar konkrēto personu, līgums netiek virzīts uz parakstu un attiecīgi tiek informēts atbildīgais darbinieks/speciālists, kurš iesniedzis ierosinājumu slēgt attiecīgo darījumu<sup>106</sup>.

**Cēsu novada pašvaldība** ir pilnveidojusi<sup>107</sup> savu līgumu sagatavošanas, saskaņošanas un noslēgšanas kārtību, nosakot līgumu kategorijas, kurās, slēdzot līgumu ar privātpersonu, atbildīgais darbinieks nodrošina līgumslēdzēja aptauju un veic klienta izpēti, ievērojot NILLTPFN likumu (ciktāl tas piemērojams attiecībā uz pašvaldību), piemēram:

- piegādes, pakalpojumu vai būvdarbu līgumi, ja līguma summa vai vairāku saistītu līgumu kopējā summa ir 15 000 *euro* vai lielāka (tai skaitā nodokļi);
- līgumi par pašvaldības finansējuma piešķiršanu, ja līguma summa vai vairāku saistītu līgumu kopējā summa ir 15 000 *euro* vai lielāka (tai skaitā nodokļi);
- līgumi, ar kuriem tiek nodibinātas tiesiskās attiecības, kuras rodas pašvaldībai, veicot saimniecisko darbību, un kurām to nodibināšanas brīdī ir ilgstošs mērķis.

Savukārt līguma darbības laikā<sup>108</sup> klienta izpēti paredzēts veikt ne retāk kā vienu reizi gadā, kā arī tad, ja mainās būtiski apstākļi saistībā ar klientu vai tiek veikti būtiski līguma grozījumi. Darījumu partneru izpētes veikšanai Cēsu novada pašvaldība ir arī izstrādājusi veidlapas, kurās norādīta<sup>109</sup> pārbaudāmā informācija. Tai pašā laikā pašvaldība ir paredzējusi<sup>110</sup> izņēmumus kārtības piemērošanai – pārbaudes nav jāveic, ja darījuma partneris ir publiskas personas kapitālsabiedrība, publiski privātas personas kapitālsabiedrība vai pašvaldības kontrolēta kapitālsabiedrība, biedrība vai nodibinājums, kuras dibinātājs vai biedrs ir Cēsu novada pašvaldība.

**Saldus novada pašvaldība** ir izstrādājusi iekšējās kontroles sistēmas organizācijas un uzraudzības kārtību korupcijas, sankciju un NILLTPF risku novēršanai. Tā paredz<sup>111</sup> vairākas darbības NILLTPF risku pārvaldībai, tai skaitā:

- domes juristi vai attiecīgās iestādes atbildīgā persona pirms līguma noslēgšanas ar citu juridisku personu pārliecinās Uzņēmumu reģistrā, ka juridiskajai personai norādīts patiesā labuma guvējs; gadījumā, ja patiesā labuma guvējs nav Latvijas Republikas pilsonis, nepieciešams veikt papildu izpēti par šo sadarbības partneri;
- noslēdzot līgumus par nekustamā īpašuma iegādi vai atsavināšanu, līgumos ietver prasību, ka norēķiniem tiek izmantots attiecīgās fiziskās vai juridiskās personas konts un līdzekļi, kas tiek ieskaitīti pašvaldības kontā no trešo personu bankas kontiem, nekustamo īpašumu darījumu gadījumos, tiek atmaksāti šīm trešajām personām un netiek ieskaitīti kā samaksa par darījumu;
- slēdzot līgumus ar politiski nozīmīgām personām vai tās ģimenes locekli, par līguma izstrādi atbildīgā persona veic pārbaudi Valsts ieņēmumu dienesta datubāzē un izvērtē līguma būtību, lai novērstu aizdomas par kukuļošanas vai korupcijas risku.

Tāpat kārtība paredz<sup>112</sup>, ka līgumu sagatavotājiem par katru aizdomīgu darījumu ir pienākums ziņot pašvaldības izpilddirektoram, kas organizē

padziļinātu darījuma partnera izpēti un nepieciešamības gadījumā organizē informācijas nodošanu FID.

**Liepājas pilsētas pašvaldība** ir izstrādājusi kārtību<sup>113</sup>, kas reglamentē darījumu partneru izpētes veikšanu pirms līguma noslēgšanas, uzraudzību līguma darbības laikā un veikto pārbaūžu dokumentēšanu. Saskaņā ar pašvaldības ieviesto kārtību<sup>114</sup> administrācijas darbiniekiem, kuri ir atbildīgi par līguma projektu virzību, jānodrošina, ka līguma projekts pirms parakstīšanas tiek nodots administrācijas vadītāja nozīmētai struktūrvienībai klienta risku pārbaudes veikšanai. Kārtība detalizēti nosaka šo pārbaūžu veikšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā tiek ziņots par aizdomīgiem darījumiem, un aizdomīgus darījumus raksturojošās pazīmes. Tāpat pašvaldība ir paredzējusi<sup>115</sup> tādus iekšējās kontroles sistēmas elementus kā periodisku risku novērtējuma un procesu aktualizēšanu un darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu NILLTPF jautājumos.

Revīzijas laikā tika konstatēts, ka Strenču novada pašvaldība veic darījumu partneru pārbaudes atbilstoši tās noteiktajai kārtībai, taču pārējo kārtību piemērošanu praksē nav iespējams vērtēt, jo tās ieviestas tikai 2021.gadā revīzijas laikā.

Papildus iepriekš minētajiem piemēriem vēl četras<sup>116</sup> pašvaldības revidenti sniedza informāciju, ka praksē veic darījumu partneru pārbaudi, bet darbības netiek sistemātiski dokumentētas un neizriet no Pašvaldību iekšējo normatīvo aktu prasībām. Jūrmalas pilsētas pašvaldība<sup>117</sup> arī norādīja, ka tās ieskatā NILLTPF riskus samazina arī pašvaldībā ieviestās kontroles<sup>118</sup> līgumu izpildes uzraudzībai, kas paredz pārbaudīt saņemto preču un pakalpojumu, kā arī norēķinu dokumentu atbilstību līguma nosacījumiem.

Līdzīgi kā Pašvaldībās, arī ministriju un centrālo iestāžu prakse atklāj dažādu izpratni un pieeju NILLTPF risku pārvaldībai. Sākotnēji sešas ministrijas un iestādes<sup>119</sup> norādīja, ka ir izveidojušas iekšējās kontroles sistēmas NILLTPF risku pārvaldībai. Revidenti neguva apstiprinājumu tam, ka Iekšlietu ministrijā un Kultūras ministrijā ir ieviestas šādas kontroles, savukārt Tieslietu ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas ieskatā<sup>120</sup> NILLTPF risku pārvaldību nodrošina jau ieviestās risku vadības kārtības un pārkāpumu gadījumā noteiktā ziņošanas kārtība, ko var attiecināt gan uz koruptīviem, gan citiem darījumiem.

**Tiesībsarga birojs** pēc risku novērtējuma veikšanas papildināja iekšējos normatīvos aktus, grāmatvedības uzskaites kārtībā<sup>121</sup> paredzot papildu noteikumu: “Lai nepieļautu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un terorisma finansēšanu, par biroja klientiem/sadarbības partneriem – profesionālās vai saimnieciskās darbības veicējiem



Pašvaldību, ministriju un centrālo iestāžu prakse atklāj dažādu izpratni un pieeju NILLTPF risku pārvaldībai



darījumiem kopsummā virs 1000 *euro* veic publiski pieejamās datubāzēs iekļautās informācijas pārbaudi.”<sup>122</sup>

Savukārt Latvijas Republikas **Prokuratūra** ir pilnveidojusi iekšējos normatīvos aktus NILLTPF risku pārvaldības jomā – Latvijas Republikas Prokuratūra ir aktualizējusi iekšējo normatīvo aktu “Risku vadība iepirkumu jomā Administratīvā direktora dienestā”, kā arī ir izstrādājusi iekšējās kontroles sistēmas pamatprasības korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai Administratīvā direktora dienestā<sup>123</sup>.

Tā kā publiskajam sektoram nav noteiktas konkrētas prasības vai izstrādātas vadlīnijas un ieteikumi attiecībā uz iekšējās kontroles sistēmu pilnveidošanu NILLTPF un sankciju risku jomā, iekšējās kontroles sistēmās ieviestajām procedūrām jābūt balstītām uz veikto risku novērtējumu. Tāpat jāizvērtē, cik pamatoti ir noteikti darījuma limiti, kurus sasniedzot tiks veiktas padziļinātas pārbaudes – vai tie ir balstīti uz risku novērtējumu, un cik bieži šāda apjoma darījumus pašvaldība / valsts iestāde vispār veic? Jāņem vērā, ka NILLTPF risku pārvaldībā līguma summa nav vienīgais riska faktors (*skatīt 11. attēlu*).

## 2. mīts

**Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija vai terorisma finansēšana ir aktuāla pie lielām summām, piemēram, virs 10 000 vai 15 000 eiro, vai tikai darbībām skaidrā naudā.**

## Patiesība

Vērtē riskus, nevis summas. Summas lielums ir tikai viens no faktoriem, un starptautisko finanšu sankciju apiešanas noteikšanai summas apmērs vispār nav būtisks. Prakse rāda, ka terorisma akti, kuros iet bojā daudz nevainīgu cilvēku un no kuriem nav pasargāta neviena valsts, tiek finansēti tieši ar nelielām naudas summām.

*11. attēls. Finanšu nozares asociācijas informatīvais materiāls par mītiem NILLTPF risku pārvaldībā<sup>124</sup>*

Ņemot vērā to, ka iekšējās kontroles sistēmas elementus NILLTPF risku pārvaldībai ir ieviesuši tikai atsevišķi publisko tiesību subjekti, turklāt to pieeja NILLTPF risku pārvaldībai ir atšķirīga un fragmentāra, revidenti secina, ka publiskajā sektorā nav vienotas izpratnes par NILLTPF risku pārvaldībai nepieciešamajiem pasākumiem un to detalizācijas līmeni.

## 1.4. Kādus pasākumus publiskais sektors veic sankciju risku pārvaldībai?

### Sankciju pārbaūžu veikšana

Viena no Sankciju likumā ietvertajām prasībām publisko iepirkumu jomā ir pasūtītāja pienākums<sup>125</sup> veikt pārbaudi, vai attiecībā uz pretendentu, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, un ar to

saistītajām personām<sup>126</sup> nav noteiktas sankcijas. Ja sankcijas ir noteiktas un kavēs līguma izpildi, pretendents ir izslēdzams no dalības līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā.

Turklāt ir būtiski, lai minētā pārbaude nebūtu tikai formāla ieskatīšanās datubāzēs – tai jābūt balstītai uz izpratni par iespējamiem riskiem. Piemēram, bieži vien sankciju datubāzēs ir iekļauts nevis pats komersants, bet tā patiesais labuma guvējs, un atkarībā no riska līmeņa un faktiskajiem apstākļiem var būt nepieciešama plašāka izpēte. Arī Ārlietu ministrija akcentē<sup>127</sup>, ka par pietiekamu sankciju pārbaudi nebūtu uzskatāma tikai sadarbības partnera pārbaude sankciju datubāzēs, jo sankciju subjekti parasti slēpj savu saistību, lai apietu sankciju piemērošanu.

Lielākā daļa revīzijas apjomā iekļauto subjektu sankciju pārbaudes veic, pamatojoties uz ārējo normatīvo aktu prasībām un Iepirkumu uzraudzības biroja (turpmāk – IUB) skaidrojumiem. Tai pašā laikā tikai seši subjekti iekšējos normatīvajos aktos ir precizējuši pārbaudu veikšanas kārtību un atbildīgo personu pienākumus.

**Liepājas pilsētas pašvaldība** ir apstiprinājusi<sup>128</sup> sankciju pārbaudu veikšanas kārtību, reglamentējot gan pārbaudu dokumentēšanu, gan rīcību gadījumos, ja tiek konstatēta personas iekļaušana sankciju datubāzē.

**Ventspils pilsētas pašvaldība** ir noteikusi<sup>129</sup> procesa soļus, kas veicami, nodrošinot Sankciju likuma prasību izpildi, tai skaitā pašvaldība ir izstrādājusi vadlīnijas pārbaudu veikšanai *Lursoft* datubāzē, noteikusi atbildīgos darbiniekus par sankciju riska izvērtēšanu un detalizējusi sankciju pārbaudes kārtību publiskajos iepirkumos.

**Saldus novada pašvaldība** ir izstrādājusi kārtību<sup>130</sup> Sankciju likuma prasību izpildei, kurā noteiktas atbildīgās personas un to pienākumi sankciju pārbaudu veikšanā, iepirkuma nolikumu un līgumu izstrādē, kā arī paredzēta atkārtotu pārbaudu veikšana noslēgto līgumu darbības laikā.

**Aizsardzības ministrija** sniedza informāciju<sup>131</sup>, ka “VAMOIC šobrīd veic grozījumus publisko iepirkumu procesu aprakstos, paredzot noteiktus kontroles soļus, kā arī šādus mehānismus plāno iekļaut līgumu pārvaldības procesu aprakstos”, taču norādīja, ka līgumu pārvaldībā nav skaidrs, cik bieži šādas pārbaudes jāveic, un kopumā kontroles mehānismu ieviešana un uzturēšana rada papildu administratīvo slogu.

**Ārlietu ministrija** atbilstoši tās veiktajam risku novērtējumam izstrādājusi<sup>132</sup> informatīvo materiālu sankciju pārkāpumu risku mazināšanai konsulāro pakalpojumu sniegšanas jomā. Tajā ir precizēti gadījumi, kuros nepieciešams veikt sankciju izvērtējumu privātpersonai pirms konsulāro funkciju veikšanas, kā arī skaidrota sankciju izvērtējuma secība un pārbažu veikšanai izmantojamās datubāzes.

Savukārt **Satiksmes ministrija** norādīja, ka aktualizē publisko iepirkumu organizēšanas kārtību, kurā ir iekļauts arī sankciju pārbaudes regulējums.

Visi revīzijas apjomā iekļautie subjekti ievēro Sankciju likuma prasību par pārbažu veikšanu, taču revīzijas laikā konstatēti arī atsevišķi gadījumi, kad pārbaudes nav veiktas visos izlases kārtībā pārbaudītajos publiskajos iepirkumos. Tā Iecavas novada pašvaldībā 12 no 34 izlases kārtībā pārbaudītajiem iepirkuma līgumiem nav iegūti pierādījumi<sup>133</sup> par pārbaudes veikšanu.

Atšķirīga ir arī pašvaldību un iestāžu prakse pārbažu veikšanas dokumentēšanā. Revidenti konstatēja dažāda detalizācijas līmeņa pieejas sankciju dokumentēšanā: atzīmes veikšanu iepirkumu komisijas protokolā par pārbaudes veikšanu, konkrētu pārbaudīto datubāzu norādīšanu iepirkumu komisijas protokolā, ekrānuzņēmumu un PDF dokumentu saglabāšanu kā papildu pierādījumu par meklētajām vērtībām un meklēšanas rezultātiem.

Sankciju likums tieši neuzliek pienākumu pārbaudes rezultātus dokumentēt un glabāt, taču pārbažu dokumentēšana ļauj iestādes vadītājam gūt pārliecību, ka ieviestās kontroles tiek piemērotas praksē, kā arī nepieciešamības gadījumā nodrošinās pierādījumus par pārbažu veikšanu. Tai pašā laikā pārbažu dokumentēšanai ir jābūt samērīgai, lai neradītu papildu administratīvo slogu.

Pārbaudes veikšanu par pretendenta pakļautību nacionālām vai starptautiskām sankcijām var un vēlams piemērot iepirkumos arī kā pretendentu atlases kritēriju. Šāda prakse revīzijas laikā konstatēta arī vairākās pašvaldībās un iestādēs<sup>134</sup>, kuras iepirkuma nolikumā paredz, ka pirms lēmuma pieņemšanas par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu iepirkuma komisija veic sankciju pārbaudi.



Publiskais sektors ievēro Sankciju likuma prasību par pārbažu veikšanu publisko iepirkumu procesā



Publiskajā sektorā ir atšķirīga prakse sankciju pārbažu dokumentēšanā

## Līguma nosacījumi publisko iepirkumu līgumos

Sankciju likums paredz<sup>135</sup>, ka iepirkuma līgumā pasūtītājam ir jāparedz tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes, ja līgumu nav iespējams izpildīt tādēļ, ka līguma izpildes laikā ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas. Šī norma Sankciju likumā tika iekļauta, lai preventīvi risinātu situācijas, kad līguma slēgšanas laikā sankcijas darījumu partneriem nav noteiktas, taču tās tiek piemērotas līguma darbības laikā<sup>136</sup>. IUB uzsver<sup>137</sup>, ka minētās prasības ievērošana ir obligāta visos iepirkumos, kuriem piemēro Publisko iepirkumu likumu. Tādējādi pasūtītājiem ir pienākums minēto klauzulu iekļaut visos līgumos, kas noslēgti Publisko iepirkumu likuma regulēto iepirkumu un iepirkuma procedūru<sup>138</sup> rezultātā (tai skaitā Publisko iepirkumu likuma 8. panta pirmajā daļā minētās iepirkuma procedūras, kā arī 9. panta un 10. panta kārtībā veicamie iepirkumi).

Tai pašā laikā sankciju riski var pastāvēt arī darījumos, kuru paredzamā līgumcena ir mazāka par Publisko iepirkumu likuma piemērošanas robežvērtību – 10 000 *euro* publiskiem piegādes vai pakalpojuma līgumiem un 20 000 *euro* publiskiem būvdarbu līgumiem. Tāpēc Ārlietu ministrija rekomendē vienpusējās atkāpšanās tiesības paredzēt visos iepirkuma līgumos<sup>139</sup>.

Revīzijas laikā konstatēts, ka publiskajā sektorā nav sistemātiskas pieejas un izpratnes par minētās klauzulas iekļaušanu līgumos.

Izlases kārtībā veicot pārbaudi par ministriju un centrālo iestāžu noslēgtajiem līgumiem laika posmā no 2019. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim saskaņā ar Elektronisko iepirkumu sistēmā (turpmāk – EIS) publicēto un publiski pieejamo informāciju, revidenti konstatēja, ka 14 līgumos<sup>140</sup>, kuri noslēgti iepirkuma procedūru ietvaros<sup>141</sup>, nav paredzētas pasūtītāja vienpusējās atkāpšanās tiesības sankciju piemērošanas gadījumā. Tāpat iestādēs vērojama nekonsekventa prakse attiecībā uz klauzulas ietveršanu līgumos, kuriem netiek piemērotas iepirkuma procedūras – desmit iestādes minēto klauzulu daļā noslēgto līgumu ir ietvērušas, bet daļā – ne. Tikai četras iestādes – Ārlietu ministrija, Finanšu ministrija, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija un Veselības ministrija – klauzulu sistemātiski ir ietvērušas visos pārbaudītajos līgumos (*skatīt 6. tabulu*).

Iestāde	Līgumu skaits EIS (noslēgti/ pārbaudīti)	Vai klauzula ir iekļauta līgumos, kuriem piemērotas iepirkuma procedūras?	Vai klauzula ir iekļauta arī “mazo iepirkumu” un citu iepirkumu līgumos <sup>14</sup> ?
Aizsardzības ministrija	2/2	n/a	Jā
Augstākā tiesa	3/3	n/a	Nē
Ārlietu ministrija	22/10	Jā	Jā
CVK	4/4	Daļēji (3 no 4 līgumiem)	n/a
Ekonomikas ministrija	26/10	Daļēji (3 no 4 līgumiem)	Daļēji (4 no 6 līgumiem)
Finanšu ministrija	30/10	Jā	Jā
IZM	52/10	Jā	Daļēji (4 no 6 līgumiem)
KNAB	16/10	n/a	Nē
Kultūras ministrija	17/10	Daļēji (1 no 4 līgumiem)	Daļēji (1 no 6 līgumiem)
Labklājības ministrija	40/10	Jā	Daļēji (6 no 9 līgumiem)
Latvijas Republikas Prokuratūra	31/10	Jā	Daļēji (6 no 7 līgumiem)
NEPLP	6/6	n/a	Daļēji (4 no 6 līgumiem)
SIF	18/10	Jā	Daļēji (5 no 6 līgumiem)
SPRK	8/8	Jā	Jā
Satiksmes ministrija	9/9	Daļēji (3 no 4 līgumiem)	Daļēji (2 no 5 līgumiem)
Satversmes tiesa	6/6	Nē (1 līgums)	Daļēji (4 no 5 līgumiem)
Tieslietu ministrija	21/10	Daļēji (1 no 3 līgumiem)	Daļēji (3 no 7 līgumiem)
Valsts kanceleja	29/10	n/a	Nē
Valsts prezidenta kanceleja	15/10	Nē (2 līgumi)	Nē
VARAM	47/10	Daļēji (3 no 4 līgumiem)	Nē
Veselības ministrija	69/10	Jā	Jā
Zemkopības ministrija	15/10	Daļēji (6 no 8 līgumiem)	Jā

6. tabula. Ministriju un centrālo iestāžu prakse, līgumā paredzot pasūtītāja vienpusējās atkāpšanās tiesības sankciju piemērošanas gadījumā. Divām iestādēm – Tiesībsargam un Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijai nav ierakstu EIS

Valsts kontroles revidenti sadarbībā ar Pašvaldību iekšējiem auditoriem līgumu satura pārbaudi veica arī par Pašvaldību noslēgtajiem līgumiem identiskā laika periodā, gan auditoriem, gan revidentiem izlases veidā<sup>142</sup> pārbaudot 10 iepirkuma līgumus. Tikai trīs pašvaldībās – Jēkabpils pilsētas, Daugavpils novada un Daugavpils pilsētas pašvaldībā – revidenti konstatēja, ka gan visos iekšējo auditoru, gan Valsts kontroles revidentu pārbaudītajos līgumos ir iekļauta klauzula par pašvaldības vienpusējās atkāpšanās tiesībām sankciju piemērošanas gadījumā (*skatīt 7. tabulu*).

Pašvaldība	Iekšējā auditora konstatējums – vai klauzula iekļauta līgumos? <sup>143</sup>	EIS datu analīze – vai klauzula ir iekļauta līgumos, kuriem piemērotas iepirkuma procedūras?	Vai klauzula ir iekļauta arī “mazo iepirkumu” un citu iepirkumu līgumos ?
Brocēnu novada pašvaldība	Nē	Daļēji (1 no 3 līgumiem)	Nē
Cēsu novada pašvaldība	Jā	Daļēji (5 no 8 līgumiem)	Daļēji (1 no 2 līgumiem)
Daugavpils novads	Jā	Jā	Jā
Daugavpils pilsēta	Jā	Jā	Jā
Iecavas novada pašvaldība	Daļēji (6 līgumos)	Nē	Nē
Jelgavas pilsētas pašvaldība	Jā	Daļēji (3 no 5 līgumiem)	Daļēji (2 no 5 līgumiem)
Jēkabpils pilsētas pašvaldība	Jā	Jā	Jā
Jūrmalas pilsētas pašvaldība	Daļēji (9 līgumos)	Jā	Daļēji (6 no 7 līgumiem)
Liepājas pilsētas pašvaldība	Jā	Jā	Daļēji (5 no 6 līgumiem)
Limbažu novada pašvaldība	Jā	Daļēji (2 no 3 līgumiem)	Daļēji (4 no 7 līgumiem)
Madonas novada pašvaldība	Jā	EIS nav pieejami dati par pārbaudītajā laika posmā noslēgtajiem līgumiem	
Rēzeknes pilsētas pašvaldība	Jā	Daļēji (5 no 6 līgumiem)	Jā
Rēzeknes novada pašvaldība	Daļēji (3 līgumos)	Daļēji (2 no 6 līgumiem)	Daļēji (2 no 4 līgumiem)
Saldus novada pašvaldība	Jā	Daļēji (2 no 7 līgumiem)	Daļēji (1 no 3 līgumiem)
Siguldas novada pašvaldība	Jā	Daļēji (4 no 5 līgumiem)	Daļēji (4 no 5 līgumiem)

<b>Strenču novada pašvaldība</b>	Jā	Daļēji (1 no 2 līgumiem)	Daļēji (6 no 8 līgumiem)
<b>Valmieras pilsētas pašvaldība</b>	Jā	Jā	Daļēji (7 no 8 līgumiem)
<b>Ventspils pilsētas pašvaldība</b>	Jā	Daļēji (3 no 6 līgumiem)	Daļēji (1 no 4 līgumiem)

7. tabula. Pašvaldību iepirkuma līgumos iekļauto nosacījumu salīdzinājums

Gan pašvaldībās, gan ministrijās un centrālajās iestādēs iegūtā informācija liecina, ka publiskajā sektorā nav pietiekamas izpratnes par Sankciju likuma prasību praktisko piemērošanu, kā arī nav izveidotas atbilstošas kontroles pār minētās klauzulas sistemātisku ietveršanu visos iepirkuma līgumos, kam tiek piemērots Publisko iepirkumu likums.

Klauzulas ietveršanu vai neietveršanu līgumos iestādes skaidro ar dažādiem apsvērumiem – gan to, ka pārbaudītajā laika posmā iestādē vēl nebija ieviesta šāda prakse, gan to, ka klauzula tiek iekļauta tikai “lielajos” iepirkumos, gan to, ka klauzula tiek iekļauta līgumā tad, ja to piedāvā darījuma partneris<sup>144</sup>. Piemēram, Tieslietu ministrija informēja<sup>145</sup>, ka pirms lēmuma pieņemšanas par iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu šajos iepirkumos tika veikta sankciju pārbaude, un norādīja: *“līgumos ir iekļauti nosacījumi par pušu tiesībām izbeigt līgumu savstarpēji vienojoties vai pasūtītāja tiesībām vienpusēji to izbeigt, tādējādi, ja līguma darbības laikā būtu nepieciešamība līgumu izbeigt, jo ir iestājies Sankciju likuma pārkāpums, kas ietekmē līguma izpildi, tas tiktu arī izdarīts.”*

Valsts iestādēs un pašvaldībās izplatīta prakse ir tādu līguma noteikumu iekļaušana līgumos, kas paredz vienpusējas atkāpšanās tiesības no līguma izpildes, iestājoties noteiktiem nosacījumiem. Tomēr iespējamība šos noteikumus pielāgot sankciju piemērošanas situācijai būtu tieši atkarīga no to juridiskā formulējuma un var nepasargāt iestādi vai pašvaldību no tiesvedības riskiem, piemēram, rodoties strīdiem par norēķinu veikšanu.

Turklāt būtiski ir ne tikai līgumā iekļaut noteikumu par iespējam vienpusēji atkāpties no līguma izpildes, ja sankciju piemērošana izpildi ir padarījusi neiespējamu, bet noteikuma formulēšanā pievērst uzmanību arī praktiskajiem aspektiem sankciju piemērošanas gadījumā. Revīzijas laikā vērtētajos līgumos klauzulas pamatā izmantots Sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta piektās daļas formulējums, vien atsevišķos gadījumos<sup>146</sup> to papildinot ar precizējumiem par vienpusējās atkāpšanās kārtību, piemēram:

- ☉ “Pasūtītājs ir tiesīgs vienpusēji izbeigt līgumu, par to izpildītājam paziņojot rakstveidā vismaz 10 (desmit) dienas

iepriekš, šādos gadījumos: [...] ja izpildītājam ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas un tādēļ nav iespējams izpildīt līgumu”<sup>147</sup>;

- ☑ “Pasūtītājs ir tiesīgs vienpusēji izbeigt šo Līgumu, paziņojot par to Būvuzņēmējam rakstveidā 5 (piecas) darba dienas iepriekš šādos gadījumos: ja saskaņā ar Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma nosacījumiem Līgumu nav iespējams izpildīt tādēļ, ka Līguma izpildes laikā ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas”<sup>148</sup>.

Lai gan Sankciju likums<sup>149</sup> paredz, ka personām, kas ir izbeigušas darījuma attiecības, izpildot Sankciju likuma prasības, neiestājas juridiskā atbildība, tai skaitā civiltiesiskā atbildība, tiesību eksperti<sup>150</sup> norāda, ka Sankciju likums nav viennozīmīgi tulkojams un jāņem vērā, ka civiltiesiska strīda gadījumā tiesa tulkos līguma dalībnieku gribu saskaņā ar Civillikuma normām.

Sankciju likums neregulē praktiskos jautājumus, kuru risināšana kļūs svarīga sankciju piemērošanas gadījumā. Pirmkārt, Sankciju likuma formulējums “līgumu nav iespējams izpildīt” ir ģenerālklausula, kuras saturs jānosaka līgumā, jo likums to neregulē. Līgumā ieteicams vienoties, kādās situācijās tiks uzskatīts, ka konkrēto līgumu nav iespējams izpildīt, piemēram, vai par nespēju izpildīt līgumu tiks uzskatīta arī situācija, kad līgumu nav iespējams izpildīt tikai kādu laiku (dažus mēnešus), bet pēc tam atkal varēs atsākt izpildi.

Tāpat Sankciju likums neregulē vienpusējas atkāpšanās sekas, piemēram, to, kas notiek ar pasūtītāja jau pieņemtajām precēm un samaksu par tām, tāpēc par to ieteicams vienoties līgumā.

Sankciju likums arī neparedz pasūtītāja tiesības iegūt informāciju līguma izpildes laikā, tāpēc par to ieteicams vienoties līgumā, piemēram, nosakot, ka izpildītājam noteiktā termiņā pēc pasūtītāja pieprasījuma saņemšanas rakstveidā jāsniedz informācija par sankciju piemērošanu, kas var kavēt līguma izpildīšanu, un pasākumiem, ko izpildītājs veic, lai līgumu varētu izpildīt.



## 2. Vai publiskajam sektoram ir pieejams pietiekams atbalsts NILLTPF un sankciju jomas prasību praktiskai izpildei?

---

Neliels ziņojumu skaits, kas tiek saņemts FID no publiskajām personām par aizdomīgiem darījumiem, liecina par iespējamību, ka publiskās personas nespēj identificēt aizdomīgus darījumus NILLTPFN un sankciju jomā un sniegt ziņojumus FID turpmākas izpētes veikšanai. Salīdzinājumam Lietuvā publiskais sektors aktīvi ziņo par potenciāli aizdomīgiem darījumiem.

Revīzijas laikā konstatētās nepilnības par NILLTPF un sankciju risku identificēšanu un pārvaldību publiskajā pārvaldē ir saistītas ar normatīvo aktu prasību piemērošanu praksē – tas liek secināt, ka publiskajam sektoram nav pietiekams metodoloģisks atbalsts gan mācību, gan vadlīniju vai cita veida metodisko/informatīvo aktivitāšu veidā.

Publiskajā pārvaldē ir apzināta NILLTPF un sankciju risku jomas problemātika un nepieciešamība pilnveidot zināšanas par šo risku pārvaldību. Tomēr tikai 39% revīzijas apjomā iekļauto pašvaldību<sup>151</sup>, 42% iestāžu<sup>152</sup> un 62% ministriju<sup>153</sup> pārstāvji ir piedalījušies semināros, lekcijās un cita veida apmācību pasākumos par NILLTPF un sankciju jautājumiem.

Publiskās pārvaldes subjekti vienlaicīgi norāda, ka mācības, vadlīnijas un metodiskie materiāli NILLTPFN un sankciju jomās ir orientēti uz privāto sektoru, tajos nav ietverta informācija, lai veicinātu publiskā sektora lielāku izpratni par iespējamo risku identificēšanu un nepieciešamajām darbībām, lai izpildītu normatīvo aktu prasības NILLTPFN un sankciju jomā.

NILLTPF risku pārvaldību un ziņošanu neveicina apstākļi, ka publiskā sektora pieeja bezmaksas informācijai un datiem ir ierobežota – tam nav tiesību pieprasīt un bez maksas saņemt informāciju no dažādiem reģistriem, tai skaitā iegūt ziņas no iedzīvotāju reģistra par klientu, tā patieso labuma guvēju un

pārstāvjiem, lai pārbaudītu minēto personu identitāti, kā arī ziņas par šo personu laulātajiem un pirmās pakāpes radniekiem, lai pārbaudītu viņu identitāti, noteiktu savstarpēji saistītus klientus un veiktu šādu klientu NILLTPFN risku novērtējumu.

Publiskām personām arī trūkst informācijas par uzraugošo FID, VID, FKTK u.c. iestāžu kompetencēm konsultēšanā un praktisku jautājumu risināšanā, kā arī par atbilstošāko komunikācijas veidu konkrētu atbilžu iegūšanai.

---

## 2.1. Publiskajam sektoram pieejamie informatīvie resursi NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā

Lai normatīvajos aktos publiskajam sektoram paredzētie pienākumi<sup>154</sup> NILLTPF un sankciju jomā sasniegtu savu mērķi – izvairīšanos no darījumiem, kas saistīti ar NILLTPF ceļā iegūtiem līdzekļiem vai sankcijām pakļautām personām –, ir svarīgi nodrošināt publiskā sektora vienotu izpratni par normatīvajos aktos noteikto pienākumu mērķi un darbībām, kuras nepieciešamas praksē ieviest valsts un pašvaldību iestādēs.

Publiskā sektora kapacitātes stiprināšanai var tikt izmantoti dažādi risinājumi (*skatīt 12. attēlu*).



Publiskajam sektoram pieejamie atbalsta pasākumi NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai nav pietiekami



12. attēls. Iespējamie pasākumi publiskā sektora kapacitātes stiprināšanai

NILLTPFN likuma subjektiem tos uzraugošās institūcijas ir izstrādājušas dažādas vadlīnijas un ieteikumus<sup>155</sup> likuma prasību izpildei. Šie dokumenti ir pielāgoti likuma subjektu (piemēram, kredītiestādes, finanšu iestādes, izložu un azartspēļu organizētāji) darbības specifikai un rekomendē detalizētus, resursu ietilpīgus pasākumus. Taču publiskajam sektoram paredzētas vadlīnijas, ieteikumi vai cita veida informatīvie un metodoloģiskie materiāli, kas iekļauj praktisku informāciju par aizdomīgu darījumu identificēšanu un izvairīšanos no augsta riska darījumiem, Latvijā nav izstrādāti.

Līdzīga situācija vērojama sankciju jomā – atbildīgās institūcijas ir sagatavojušas vadlīnijas saviem uzraugāmajiem likuma subjektiem<sup>156</sup>. Tai pašā laikā publiskajam sektoram ir pieejami papildu informatīvie materiāli, kas ir tieši attiecināmi arī uz publisko sektoru:

- ❖ Ārlietu ministrijas ieteikumi<sup>157</sup> risku novērtējuma veikšanai un iekšējās kontroles sistēmas izveidei sankciju jomā;
- ❖ Ārlietu ministrijas izstrādātās vadlīnijas<sup>158</sup> sankciju efektīvai ieviešanai;
- ❖ Iepirkumu uzraudzības biroja sagatavotais skaidrojums<sup>159</sup> par sankciju piemērošanu publiskajos iepirkumos.

Lai gan šobrīd pieejamie informatīvie materiāli nodrošina plašu ieskatu sankciju un NILLTPF jomu pamatprincipos, tomēr tajos iekļautā informācija neveicina valsts un pašvaldību iestāžu vienotu izpratni par

attiecināmo tiesību aktu piemērošanu situācijās, kuras ir raksturīgas tikai publiskajam sektoram.

Tikai viena no Pašvaldībām pieejamo informācijas apjomu par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību vērtē kā pietiekamu<sup>160</sup>. Līdzīgu viedokli pauž arī ministrijas un centrālās iestādes, kuru vidū 64% iestāžu<sup>161</sup> uzskata, ka pieejamie resursi par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību būtu jāpilnveido, lai tie būtu piemēroti publiskā sektora specifikai un sniegtu praktiski izmantojamu informāciju.

Tādējādi lielākā daļa no revīzijas apjomā iekļautajiem subjektiem atzīst, ka, lai gan tiem ir pieejamas gan mācības, gan vadlīnijas, gan metodiskie materiāli attiecīgajās jomās, tomēr tajos nav ietverta pietiekama informācija, lai veicinātu publiskā sektora lielāku izpratni par iespējamo risku identificēšanu un nepieciešamajām darbībām, lai izpildītu normatīvo aktu prasības.

Turklāt uz riskiem publiskā sektora izpratnē par NILLTPFN un sankciju jomu norāda arī zema publisko personu ziņojumu skaits par aizdomīgiem darījumiem. Piemēram, 2020. gadā FID no pašvaldībām ir saņēmis tikai četrus ziņojumus. Analizējot nacionālos riskus, FID norāda, ka neliels ziņojumu skaits rada aizdomas par spējām identificēt aizdomīgus darījumus un sniegt ziņojumus FID turpmākas izpētes veikšanai. Salīdzinājumam Lietuvas Republikā publiskais sektors aktīvi ziņo jomu uzraugošajai iestādei par aizdomīgiem darījumiem, piemēram, 2019.gadā publisko tiesību personas Lietuvas e-valdības portālā ir iesniegušas 58 šādus ziņojumus<sup>162</sup>.

Ministrijas, centrālās iestādes un pašvaldības gan akcentē nepieciešamību publiskajā sektorā veidot vienotu izpratni par NILLTPFN un sankciju risku pārvaldību, gan norāda uz konkrētiem problēmjautājumiem normatīvo aktu piemērošanā. Piemēram, Tiesībsarga birojs, kurš pēc savas iniciatīvas ir izvērtējis NILLTPFN likuma un Sankciju likuma prasību ievērošanu Tiesībsarga birojā un ar to saistītos iespējamus riskus finanšu jomā, informē<sup>163</sup>:

*“Lai gan Birojs nav NILLTPFN likuma subjekts, tomēr risku izvērtējums Birojā tika uzsākts tieši tādēļ, ka NILLTPF un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanā trūkst informācijas par prasību praktisku izpildi, esošā informācija dažādi interpretējama, bet arī publiskajā sektorā iespējami darījumi ar profesionālās vai saimnieciskās darbības veicējiem, kas savukārt var būt NILLTPF likuma subjekti, vai praksē nākas konstatēt iespējamus aizdomīgus darījumus ar sadarbības partneriem.”*

Savukārt Liepājas pilsētas pašvaldība uzsver<sup>164</sup>:

*“No mūsu skatupunkta, valsts pret NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldību ir attiekušies sektoriāli, nepietiekami novērtējot*



Neliels ziņojumu skaits FID rada aizdomas par publiskā sektora nespēju identificēt aizdomīgus darījumus

*pašvaldību, to iestāžu, aģentūru, nodibinājumu, kapitālsabiedrību, u.c. struktūru, ekonomisko īpatsvaru Latvijas tautsaimniecībā, pieļaujot NILLTPF un sankciju jomas risku jautājumu pārvaldību interpretējošā formā, kuru var ietekmēt daudzo pašvaldību un to veidoto institūciju, un to darbinieku resursu kompetences kapacitāte, kas var novest / noved pie šo jautājumu pārvaldības procedūru dažādības (kritēriju atšķirības, kritēriju trūkums vai varbūtēji nepamatoti liels kritēriju apjoms, procedūru skrupulozitāte vai nepietiekamība, iegūstamo ziņu, informācijas veidi, apmērs u.tml.) pašvaldībās, kas risku pārvaldības nosacītajā skalā var robežoties: no zemākā punkta – ar formālismu pārbaudes procedūrās, pilnīgi nerasniedzot NILLTPF un sankciju jomas pārvaldības mērķus, līdz – atsevišķu pašvaldību varbūtēji iegūtai birokrātiskai reputācijai publiskajā telpā, skrupulozi un padziļināti attiecoties pret NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldību.”*

Sniedzot viedokli par neskaidriem vai dažādi interpretējamiem jautājumiem normatīvo aktu piemērošanā, 46% ministriju<sup>165</sup>, 75% centrālo iestāžu<sup>166</sup> un 94% Pašvaldību<sup>167</sup> vērš uzmanību uz dažāda veida praktiskiem jautājumiem, tai skaitā informācijas trūkumu par prasību praktisku izpildi<sup>168</sup>, iespējām iegūt informāciju par darījumu partneriem, pārbaūžu veikšanas dokumentēšanu, darījumiem ar politiski nozīmīgām personām, patiesā labuma guvēju identificēšanu, informācijas apmaiņu par aktualitātēm normatīvā regulējuma izmaiņās u.c. Piemēram:

- ☑ Aizsardzības ministrija informē<sup>169</sup>, ka “nav skaidra tiesiska regulējuma attiecībā uz publisko sektoru. Sankciju likums paredz, ka ir jāveic atbilstošas pārbaudes, bet nav regulējuma par šādu darbību veikšanu līguma izpildes laikā. Vienlaikus pastāv risks, ka uzņēmējs gan publiskā iepirkuma procesa, gan līguma izpildes laikā apzināti vai neapzināti slēps informāciju par piegādātājiem, darījumu partneriem vai apakšuzņēmējiem, kuri ir iekļauti attiecīgajos sankciju sarakstos”;
- ☑ Tāpat, Aizsardzības ministrijas ieskatā<sup>170</sup>, “valsts pārvaldē (publiskajām personām) ir nepieciešamas vienotas praktiski piemērojamas vadlīnijas par NILLTPFN risku izvērtēšanas un atbilstošu iekšējo kontroļu sistēmas struktūru un piemērošanu vismaz minimālā apjomā. Ja valsts pārvaldes iestādes piemēros atšķirīgas prasības un kontroles mehānismus, tas rada riskus, ka uzņēmēji apstrīdēs pieņemtos lēmumus, tādējādi apdraudot iepirkumu norisi un līgumu izpildi. Tāpat būtu lietderīgi noteikt vienu vadošo atbalsta iestādi, kuras konsultācijas būtu ticamas un lietderīgas”;

- ☑ Sabiedrības integrācijas fonds norāda<sup>171</sup>, ka pretendentu no dalības iepirkumā var izslēgt tikai gadījumā, ja tam noteiktās sankcijas ietekmē līguma izpildi un “Fonda ieskatā varētu būt problēmas pierādīt, ka noteiktās sankcijas tiešām ietekmē līguma izpildi. Pretendents, kurš būs ieinteresēts iegūt līguma slēgšanas tiesības, pēc iespējas centīsies pierādīt, ka tam noteiktās sankcijas līguma izpildi neietekmē, līdz ar to tas rada sūdzību risku”;
- ☑ savukārt Liepājas pilsētas pašvaldība ir identificējusi<sup>172</sup> vairākus problēmjautājumus, tai skaitā:
  - nav skaidra publiskā sektora institūciju loma, pienākumi NILLTPF un sankciju jomas risku praktiskā pārvaldībā, nav konkretizētas aizdomīgu darījumu pazīmes;
  - ierobežota piekļuve informācijai par darījumu partneriem, darījumu partneru sniegtās informācijas ticamība, to atbildība;
  - “normatīvi nenoteikta pašvaldību darījumu partneru pārbaudes kārtība, apjoms, pārbaucēju tvērums”.

Vairākas iestādes arī informē<sup>173</sup>, ka ir saskārušās ar situācijām, kad publisko iepirkumu procesā pretendents, kuram piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, ministrijām un centrālajām iestādēm lūdz aizpildīt klienta izpētes veidlapu, kuras mērķis ir īstenot principu “pazīsti savu klientu” un novērst NILLTPF riskus, iegūstot informāciju par īpašnieku struktūru, patiesajiem labuma guvējiem, saimnieciskās darbības veidu un darījumā izmantojamo naudas līdzekļu izcelsmi. Ņemot vērā, ka attiecībā uz ministrijām, centrālajām iestādēm un Pašvaldībām NILLTPFN likums paredz iespēju<sup>174</sup> veikt vienkāršotu klienta izpēti, klienta anketu aizpildīšana publiskajā sektorā rada neskaidrības par to, kādā apjomā klienta izpētes prasības būtu attiecināmas uz publisko sektoru, lai nodrošinātu NILLTPFN risku pārvaldību, vienlaikus neradot liekas birokrātiskas darbības un administratīvo resursu patēriņu. Piemēram, Izglītības un zinātnes ministrija norāda:

*“No valsts pārvaldes organizācijas pamatprincipiem un valsts pārvaldes iestādes budžeta veidošanas principiem un iestādes finansējuma plāna izriet, ka valsts pārvaldes iestādēm nepastāv risks tikt finansētām no līdzekļiem, kas iegūti, veicot noziedzīgas darbības, vai arī, ka budžeta iestāde tiktu finansēta no tādiem finanšu līdzekļiem, kuru izcelsme varētu būt neskaidra vai nezināma.*

*Pamatojoties uz minēto, ministrijas ieskatā, ministrijām nebūtu jāveic šāda dokumenta “Klienta izpētes anketa” aizpildīšana, jo*

*jau a priori ministrijas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem un visa finanšu līdzekļu plūsma notiek ar Valsts kases starpniecību.”*

Analizējot pašvaldību, ministriju un centrālo iestāžu sniegto informāciju, secināms, ka publiskajā sektorā nav vienotas izpratnes par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību un normatīvo aktu prasību tvērumu attiecībā uz publiskā sektora darbu. Kaut arī nacionālajos tiesību aktos ir iekļautas publiskajam sektoram saistošas prasības NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā, taču prakse publiskajā sektorā liek secināt, ka būtu nepieciešamas vadlīnijas par to piemērošanu, t.sk. par minimālajām / obligātajām darbībām, kādas būtu jāveic efektīvai NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai.

## 2.2. Publiskajam sektoram pieejamās datubāzes NILLTPF un sankciju pārbaūžu veikšanai

**NILLTPFN likums** tā subjektiem nosaka pienākumu<sup>175</sup> veikt klienta izpēti pirms darījuma attiecību uzsākšanas, kā arī citos likumā paredzētos gadījumos, piemēram, darījumos ar virtuālo valūtu. Klienta izpēte ietver arī tādus pasākumus kā klienta identificēšanu, patiesā labuma guvēja noskaidrošanu, juridiskās personas dalībnieku struktūras un veida noskaidrošanu<sup>176</sup>. Taču darījumu partneru izpēte ir būtiska ne tikai likuma subjektiem, bet ikvienai fiziskai un juridiskai personai, kas iesaistās darījuma attiecībās. Pārlicības iegūšana par darījuma partneri jo īpaši nozīmīga ir publiskajā sektorā, kurā nepieciešams nodrošināt finanšu līdzekļu likumīgu un lietderīgu izlietojumu neatkarīgi no darījuma apmēra. Jautājuma aktualitāti apzinās arī revīzijas apjomā iekļautās iestādes. Piemēram, Zemkopības ministrija, kas veic publisko iepirkumu procesā paredzētās pārbaudes<sup>177</sup>, norāda uz nepieciešamību veikt efektīvas pārbaudes, kas nerada papildu administratīvo slogu iestādēm<sup>178</sup>:

*“Ņemot vērā, ka publiskais sektors tautsaimniecībā ieņem būtisku lomu finanšu līdzekļu apgūšanā, veicot dažādu preču un pakalpojumu iegādi atklātās iepirkumu procedūrās, kurās var piedalīties neierobežots skaits uzņēmēju no dažādām valstīm, uzskatām, ka pirms līguma slēgšanas būtu jābūt pārlicībai, ka attiecīgais uzņēmums ir drošs un savā darbībā ievēro godīgas konkurences praksi, un nav saistīts ar teroristiskām organizācijām un nemēģina legalizēt finanšu līdzekļus, kas iegūti nelegālā veidā. Vienlaikus norādām, ka attiecīgā pretendenta pārbaudei būtu jābūt salīdzinoši vieglai un vienkāršai, lai nav nesamērīgi liels slogs un laika patēriņš.”*

Arī FID ieskatā<sup>179</sup> “pašvaldībām konkrētos gadījumos būtu ieteicams veikt vismaz daļu no NILLTPFN likuma 11.<sup>1</sup> pantā minētajiem klientu izpētes pasākumiem: (1) identificēt “klientu” un pārbaudīt iegūtos

identifikācijas datus; (2) noskaidrot patieso labuma guvēju; (3) pēc darījuma attiecību uzsākšanas veikt to uzraudzību, tai skaitā pārbaudes, kas apstiprina, ka darījuma attiecību laikā slēgtie darījumi tiek veikti saskaņā ar pašvaldības rīcībā esošo informāciju par “klientu”, tā saimniecisko darbību, risku profilu un līdzekļu izcelsmi.” Minēto pārbaūžu veikšana ir aktuāla arī ministriju, centrālo iestāžu un citu publiskā sektora subjektu darbā.

Lai iegūtu patiesu, ticamu un precīzu informāciju par darījumu partneriem, ir nepieciešams izmantot uzticamas un neatkarīgas datubāzes. Tomēr revīzijas laikā iegūtā informācija liecina, ka publiskajā sektorā pastāv problēmas šādas informācijas pieejamībā.

Atsevišķiem NILLTPFN likuma subjektiem ir tiesības pieprasīt un bez maksas saņemt informāciju no dažādiem reģistriem, tai skaitā iegūt ziņas no Iedzīvotāju reģistra<sup>180</sup> par klientu, tā patieso labuma guvēju un pārstāvjiem, lai pārbaudītu minēto personu identitāti, kā arī ziņas par šo personu laulātajiem un pirmās pakāpes radniekiem, lai pārbaudītu viņu identitāti, noteiktu savstarpēji saistītus klientus un veiktu šādu klientu NILLTPFN risku novērtējumu. Publiskajam sektoram šāda bezmaksas pieeja datubāzēm nav paredzēta.

Tāpat NILLTPFN likuma subjektiem ir pieejami klientu izpētes rīki, kas nav paredzēti publiskā sektora lietošanai. FID ir izstrādājis vienkāršoto klientu izpētes rīku<sup>181</sup> – *Microsoft Excel* lietojumprogrammā izveidotas anketas, kas palīdz noteikt, vai subjektam nepieciešams veikt klienta izpēti un kādā apjomā to veikt (vienkāršotā vai padziļinātā izpēte). Turklāt paredzēts izveidot atvērtu kopējo klientu izpētes rīku, kas integrētu publiskus un privātus informācijas avotus, nodrošinot informācijas apmaiņas iespējas un radot iespēju efektīvāk novērst NILLTPF pārkāpumus<sup>182</sup>. Šajā rīkā paredzēts nodrošināt pieeju, piemēram, šādiem datiem<sup>183</sup>:

- ⊙ informācijai par klientiem juridiskajām personām vai juridiskajiem veidojumiem un fiziskajām personām, kuras ar šiem klientiem ir saistītas;
- ⊙ personām, kuras konstatētas kā pakļautas starptautiskajām sankcijām, bet tieši nav minētas starptautisko sankciju datubāzēs (sektoriālās sankcijas), un citām fiziskajām personām, juridiskajām personām un juridiskajiem veidojumiem, kas tiek izmantoti starptautisko sankciju apiešanā.

Arī pieeja kopējam klientu izpētes rīkam paredzēta tikai likuma subjektiem. Publiskajam sektoram informācijas iegūšanai par darījumu partneriem ir iespēja izmantot Uzņēmumu reģistra un *Lursoft* datubāzes, taču bezmaksas pakalpojumu apjoms tajās ir ierobežots.



Piemēram, *Lursoft* piedāvā maksas “AML izziņu”, kas ietver informāciju par uzņēmuma risku novērtējumu (uzņēmuma, tā amatpersonu un patieso labuma guvēju maksātnespēja, nodokļu parādi, īpašnieku maiņa pēdējā gada laikā u.c.), īpašnieku un patiesā labuma guvēju pārstāvēto valstu riskiem, pārbaudēm sankciju datubāzēs, (īpašnieku, patiesā labuma guvēju valstu risks), juridiskās adreses pārbaudi.

Tādējādi revidenti secina, ka publiskā sektora pieeja bezmaksas datiem darījumu partneru pārbaudei NILLTPF risku jomā ir ierobežota. Uz nepilnībām informācijas pieejamībā norāda arī vairākas publiskās personas, piemēram:

- ☑ Rēzeknes pilsētas pašvaldība informē<sup>184</sup>, ka darījumu partneru izvērtēšanai atbildīgajiem darbiniekiem nepieciešama piekļuve reģistriem, kas satur nepieciešamo informāciju; “šobrīd tikai atsevišķiem darbiniekiem darba izpildei nodrošināta piekļuve noteiktām datubāzēm, līdz ar to palielinoties datubāzu lietotāju skaitam, pieaugs pašvaldības izmaksas”;
- ☑ Aizsardzības ministrijas ieskatā<sup>185</sup>, “publiskajam sektoram būtu nepieciešama piekļuve datubāzēm un informācijai, kur vienkāršotā un apkopotā veidā varētu piekļūt informācijai par sadarbības partneriem, saistītajiem uzņēmumiem un personām, kuri sodīti saskaņā ar NILLTPFN likumu”;
- ☑ Augstākā tiesa norāda<sup>186</sup>, ka ir iepazinusies ar atsevišķu informāciju, piemēram, vadlīnijām NILLTPFN likuma subjektiem un informatīvo materiālo sankciju efektīvai ieviešanai Latvijā – “Materiālos ir vairāk skaidrots par to, kas ir sankcijas un kāpēc ir noteiktas sankcijas, bet nav izstrādāts un piedāvāts citām organizācijām efektīvs algoritms vai dažādi algoritma varianti, ko izmantot ikdienā, lai vadītu riskus”.

**Sankciju likums** paredz<sup>187</sup>, ka publisko iepirkumu procesā pasūtītājs informāciju par Latvijas Republikā reģistrētiem pretendentiem un apakšuzņēmējiem iegūst no Uzņēmumu reģistra. Pēc ziņu iegūšanas par pretendenta vai apakšuzņēmēja amatpersonām attiecībā uz tiem tiek veiktas sankciju pārbaudes. Saskaņā ar IUB sniegto skaidrojumu par sankciju piemērošanu publiskajos iepirkumos pārbaudes veicamas trīs dažādās datubāzēs<sup>188</sup>:

- ☑ Eiropas Komisijas [Sankciju karte](#) – ES un ANO noteikto sankciju apkopojums;
- ☑ ASV noteikto [sankciju datubāze](#);

- ☑ Finanšu izlūkošanas dienesta [tīmekļvietne](#), kur apkopotas saites uz ES/NATO valstu sankciju datubāzēm.

IUB arī akcentē<sup>189</sup>, ka “sankciju pārbaudei var izmantot pasūtītāja paša izveidotu vai pakalpojumu sniedzēja nodrošinātu elektronisku rīku, kas atvieglo un automatizē informācijas pārbaudi iepriekš minētajos sarakstos.” Šādu funkcionalitāti piedāvā, piemēram, *Lursoft* maksas pakalpojumi “AML izziņa” un “sankciju monitorings”, taču bezmaksas rīks, kas atvieglotu pārbaudžu veikšanu, publiskajam sektoram nav pieejams.

Publiskā sektora iepirkumi tiek īstenoti Valsts reģionālās attīstības aģentūras (turpmāk – VRAA) uzturētajā un attīstītajā Elektronisko iepirkumu sistēmā. EIS ir iestrādāta e-izziņas funkcija, kas pasūtītājam ļauj pārbaudīt vairākus Publisko iepirkumu likuma 9. un 42. pantā paredzētos izslēgšanas nosacījumus (nodokļu parādi, tiesību aktu pārkāpumi, maksātnespēja vai likvidācija). Funkcijas, kas attiektos uz sankciju pārbaudi, EIS nav integrētas – VRAA norāda<sup>190</sup>, ka pārbaudes attiecībā uz Sankciju likuma piemērošanu jāveic pašiem pasūtītājiem.

Publiskā sektora pārstāvji norāda uz administratīvo resursu patēriņu, ko rada pārbaudžu veikšana dažādajās datubāzēs, un iespējamiem pilnveidojumiem EIS, piemēram:

- ☑ Jelgavas pilsētas pašvaldība informē<sup>191</sup>, ka “veidojas situācijas, kad trīs sistēmās jāievada dati par katru no minētajām personām, kas ir ļoti laukietilpīgi, turklāt iepirkumos ar vairākām daļām tas aizņem vēl ilgāku laiku; būtisks trūkums, ka šobrīd esošās datubāzes nesniedz informāciju izziņas formātā vai kā apkopojumu, ko varētu veidot kā izdruk un pievienot iepirkuma dokumentācijai”;
- ☑ Saldus novada pašvaldība vērs uzmanību<sup>192</sup>, ka “šobrīd nav vienotas datubāzes sankciju sarakstiem. Tie ir vairāki un samērā neērti, lai ātri pārbaudītu konkrēto sadarbības partneri”;

- ⊙ Ekonomikas ministrija norāda<sup>193</sup>, ka “EIS elektronisko izziņu sistēmā nevar saņemt izziņas par sankcijām. Ja šādas izziņas būtu iespējams saņemt vienuviet, tas atvieglotu speciālistu darbu, kā arī mazinātu iespējamos riskus par kļūdām, veicot atlasī/pārbaudes šobrīd pieejamās datubāzēs”;
- ⊙ Sabiedrības integrācijas fonds atzīmē<sup>194</sup>, ka “būtu lietderīgi, ja par veiktajām pārbaudēm sankciju sarakstos būtu iespējams iegūt izziņu vai citu apliecinājumu kā pierādījumu, ka konkrētā datumā par kādu uzņēmumu ir veikta pārbaude, tas nav iekļauts sankciju sarakstos un uz to neattiecas Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11.<sup>1</sup> pantā noteiktais”;
- ⊙ savukārt Kultūras ministrija uzskata<sup>195</sup>, ka “būtu nepieciešams izveidot automatizētu sankciju monitoringa rīku, kas būtu pieejams darbiniekiem, kas veic sankciju pārbaudes. Tāpat kompleksu meklējumu gadījumos var būt nepieciešamas papildu pieejas dažādām datubāzēm, piemēram, datubāzei par sodītām personām u.c.”



Iestādes norāda, ka esošajās sistēmās nav iespējams iegūt izziņas par veiktajām pārbaudēm sankciju datubāzēs

Vērtējot datubāzēs pieejamo informāciju, revidenti arī konstatēja, ka pastāv problēmas precīzas informācijas iegūšanā par politiski nozīmīgām personām. Lai gan finanšu iestādēm un citiem NILLTPFN likuma subjektiem ir noteikti pienākumi politiski nozīmīgu personu identificēšanā un darījumu uzraudzībā, jāņem vērā NILLTPFN pamatprincips, ka neviena persona nevar pilnībā paļauties uz cita subjekta veiktu pārbaudi – tā var būt nepilnīga, turklāt katram subjektam ir savi kritēriji un riski pārbaudžu veikšanai, kā arī atšķirīga riska apetīte – risku apjoms un risku veids, kādu tas ir gatavs uzņemt<sup>196</sup>. Tāpēc arī pašām publiskajām personām, uzraugot to iestāžu un kapitālsabiedrību darījumus, ir būtiski apzināties, vai tajos iespējami ar politiski nozīmīgām personām saistīti riski.

VID publiskojamo datu bāzē ir iekļauts politiski nozīmīgu personu meklētājs, kas ietver valsts reģistros pieejamo informāciju par politiski nozīmīgām personām. Tomēr jāņem vērā, ka šī reģistra dati nevar tikt izmantoti kā vienīgais politiski nozīmīgu personu identificēšanas risinājums<sup>197</sup>. Lai pilnvērtīgi noteiktu personas atbilstību NILLTPFN likumā definētajam<sup>198</sup> politiski nozīmīgas personas statusam, jāizvērtē pieejamā informācija, tai skaitā amata apraksti, un tas, vai amatpersonai ir lēmējvara un pastāv zināmi korupcijas riski.

Tādējādi revidenti secina, ka kopumā publiskā sektora iespējas ātri, ērti un efektīvi iegūt nepieciešamo informāciju NILLTPF un sankciju risku pārbaudei ir ierobežotas gan informācijas pieejamības, gan administratīvo un finanšu resursu ziņā.

## 2.3. Publiskajam sektoram pieejamās mācības un informatīvais atbalsts par NILLTPF un sankciju jautājumiem

### Mācību pieejamība pašvaldībās

Viens no pasākumiem publiskā sektora kapacitātes celšanai NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jautājumos un normatīvo aktu prasību praktiskā piemērošanā ir mācību (gan klātienē, gan attālinātu) apmeklēšana. Lai administratīvie un finanšu resursi tiktu izmantoti efektīvi, būtiski, lai mācībās iegūtā informācija un zināšanas praktiski būtu izmantojamas publiskā sektora darbā un iestāžu iekšējās kontroles sistēmu pilnveidošanā. Tomēr revidentu iegūtā informācija liecina, ka arī šajā kapacitātes stiprināšanas mehānismā vērojamas nepilnības.

Tikai 39 % revīzijas apjomā iekļauto Pašvaldību<sup>199</sup> pārstāvji ir piedalījušies semināros, lekcijās un cita veida apmācību pasākumos par NILLTPF un sankciju jautājumiem, tai skaitā mācības ir apmeklējuši tikai trīs no astoņu revīzijas izlasē iekļauto valstspilsētu – Daugavpils pilsētas pašvaldības, Liepājas pilsētas pašvaldības un Ventspils pilsētas pašvaldības – pārstāvji.

Vērtējot kopējo pašvaldībām pieejamo mācību piedāvājumu, Valsts kontrole ieguva informāciju<sup>200</sup> par 116 pašvaldību pārstāvju apmeklētajām mācībām NILLTPF un sankciju jomā un to izmantošanu pašvaldību darbā pirms administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanas. Revidenti konstatēja, ka mācības par NILLTPF un sankciju jautājumiem (gan klātienē, gan attālināti) 2017.–2020. gadā ir apguvuši tikai 15 % pašvaldību<sup>201</sup> pārstāvji.

Mācības par NILLTPF un sankciju jomu organizē gan publiskas, gan privātas personas.

No publisko personu piedāvātajiem semināriem un tiešsaistes mācību resursiem pašvaldības visbiežāk ir izmantojušas VID resursus (tai skaitā VID e-apmācību sistēmu, video seminārus, mājaslapu)<sup>202</sup>, KNAB resursus<sup>203</sup> (tai skaitā mājaslapas informāciju un organizētos seminārus), kā arī IUB un Ārlietu ministrijas sagatavotos materiālus<sup>204</sup>.

Revīzijas laikā netika konstatēts, ka mācības par NILLTPF un/vai sankciju jautājumiem organizētu Valsts administrācijas skola, kuras uzdevums ir attīstīt un nodrošināt kvalitatīvu mācību piedāvājumu publiskajā sektorā.

No privātā sektora piedāvātajiem kursiem pašvaldības ir izvēlējušās dažādus pakalpojumu sniedzējus, apmeklēto mācību cenas svārstās no

55,00 *euro* līdz pat 296,45 *euro*. Maksas mācībās ir piedalījušās septiņas<sup>205</sup> pašvaldības, tām kopumā izlietojot 2880, 98 *euro*. Maksas mācībās ir piedalījušās arī trīs revīzijas izlasē iekļautās pašvaldības<sup>206</sup>, šim nolūkam izlietojot līdzekļus 1375,95 *euro* apmērā.

Kopumā pašvaldības ir norādījušas 35 unikālus kursu/semināru nosaukumus. Tomēr vismaz 51 %<sup>207</sup> pašvaldību minēto mācību kursu un semināru tikai daļēji vai netieši skar NILLTPF un sankciju jomu: iekļauti tādi temati kā korupcijas un interešu konflikta novēršana, trauksmes celšana, iekšējās kontroles sistēmas izveide.

Lai gan mācības, kas vismaz daļēji skar NILLTPF un sankciju jautājumus, pašvaldībām formāli ir pieejamas, revidentu iegūtā informācija norāda uz problēmām iegūtās zināšanas piemērot praksē un kursu nepiemērotību pašvaldību specifikai. Piemēram:

- ⊙ Brocēnu novada pašvaldība norāda<sup>208</sup>, ka VID organizētajās apmācībās “iegūtās zināšanas grūti ieviest publiskajā sektorā, bet rasta izpratne par nepieciešamību iekļaut Sankciju likuma rekvizītus līgumos un veikt pārbaudes pirms noslēdz publiskā iepirkuma līgumus”;
- ⊙ Rīgas pilsētas pašvaldība attiecībā uz VID organizētiem kursiem par NILLTPF jomu informēja<sup>209</sup>, ka “kursi bija orientēti uz privāto sektoru – finanšu speciālistiem un juristiem. Praksē izmantojam publiski pieejamos sankciju sarakstus, aizdomīgos gadījumos pārbaudot fiziskas personas vai patiesā labuma guvējus”;
- ⊙ Ventspils pilsētas pašvaldība, raksturojot vairākus privātā sektora piedāvātos kursus, uzsver<sup>210</sup>, ka, lai gan apmeklētās mācības sniedz vispārīgu ieskatu tēmā un iegūtās zināšanas izmantotas iekšējās kontroles sistēmas pilnveidošanai, to saturs tomēr ir vērsts uz privātā sektora komersantiem vai finanšu sektoru;
- ⊙ Cēsu novada pašvaldība norāda<sup>211</sup> uz nepieciešamību rīkot pašvaldību darbiniekiem piemērotas mācības par praktiskiem jautājumiem NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā, atzīmē, ka “līdzšinējie pieejamie un atrodami materiāli dažādās interneta vietnēs ir komplicēti un nesniedz pilnīgu priekšstatu par attiecīgo normatīvu piemērošanu pašvaldību darbā. Īpaši svarīgi tas būtu arī administratīvi teritoriālās reformas kontekstā, kur kopumā ir novērojamas dažādu pašvaldību dažādu darbinieku zināšanu līmeņu būtiskas atšķirības”.

Visas revīzijas apjomā iekļautās pašvaldības norāda<sup>212</sup>, ka labprāt apmeklētu mācības par NILLTPF likuma un Sankciju likuma piemērošanu praksē, kas būtu pielāgotas tieši pašvaldību darbības specifikai, kā arī nodrošinātu iespēju pašvaldībām dalīties iegūtajā pieredzē. Līdzīgu viedokli pauž revīzijas izlasē neiekļautās pašvaldības – pašvaldību sektors (kopumā 89% pašvaldību<sup>213</sup>) uzskata<sup>214</sup>, ka pašvaldībām būtu nepieciešama metodoloģiska palīdzība vai mācību organizēšana no atbildīgo iestāžu puses par sankciju un NILLTPF risku identificēšanu un pārvaldību publiskajā sektorā. Pašvaldību izrādītā interese par šādu mācību organizēšanu apliecina, ka problemātika NILLTPF un sankciju riska jomā ir apzināta un pašvaldības vēlas pilnveidot savu iestāžu iekšējo kontroles sistēmu.

### Mācību pieejamība ministrijām un centrālajām iestādēm

Plašāk mācības par NILLTPF un sankciju jautājumiem ir apmeklētas ministriju un centrālo iestāžu līmenī, kur tajās piedalījušies 62% ministriju<sup>215</sup> un 42% iestāžu<sup>216</sup> pārstāvji. Atšķirībā no pašvaldībām ministrijas un centrālās iestādes galvenokārt izvēlas bezmaksas mācības, tikai divos gadījumos izmantojot arī maksas semināru piedāvājumu – Tiesībsargs ir piedalījies *Lursoft* tiešsaistes seminārā, izlietojot šim mērķim 24,2 *euro*, bet Satversmes tiesa ir piedalījusies privātā sektora uzņēmuma rīkotās mācībās par Sankciju likuma piemērošanu, mācībām izlietojot 182,6 *euro*. Savukārt Finanšu ministrija kā nozares politikas veidotāja ir piedalījusies RTU Rīgas Biznesa skolas kursos starptautiski atzīta NILLTPF sertifikāta<sup>217</sup> (ACAMS) iegūšanai, izlietojot 12 705 *euro* piecu darbinieku apmācībai, kā arī maksājot ikgadējo ACAMS biedra naudu (164,17 *euro* gadā par personu). Ārlietu ministrija, Finanšu ministrija un Ekonomikas ministrija ir izmantojušas arī ES struktūrfondu un starptautisko organizāciju piedāvātās iespējas, piemēram, Nīderlandes Finanšu informācijas un izmeklēšanas dienesta, Eiropas Komisijas, Pasaules Bankas grupas, ārvalstu augstākās izglītības iestāžu piedāvātos resursus.

Tomēr arī ministrijas un centrālās iestādes norāda, ka publiskajam sektoram Latvijā pieejamo mācību klāstā ir vajadzīgi uzlabojumi. Piemēram:

- ☉ Aizsardzības ministrija uzskata<sup>218</sup>, ka pieejamie mācību kursi “pamatā ir domāti finanšu sektoram un komersantiem – tie nesniedz pietiekamu informāciju par rīcības algoritmiem, riskiem u.c., esot pakalpojuma saņēmēja, it īpaši valsts pārvaldes, lomā”;

- ⊙ Ekonomikas ministrija informē, ka “ir pieejamas vadlīnijas un ieteikumi, tomēr būtu vēlamas plašākas apmācības, kas sniegtu praktisku un padziļinātu informāciju. Tāpat būtu svarīgi, ka līdz ar izmaiņām normatīvajā regulējumā būtu pieejamas aktualizētas vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli”;
- ⊙ Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja ieskatā, “būtu lietderīgi nodrošināt publiskajam sektoram piemērotus metodiskos materiālus un apmācības (piemēram, Valsts administrācijas skolas nodrošināti kursi) par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu”;
- ⊙ Augstākā tiesa par noderīgu uzskata<sup>219</sup> plašāku informāciju valsts iestādēm, “rīkojot seminārus un apmācības, uzsvāru liekot ne tikai uz informācijas sniegšanu par normatīvo regulējumu, bet praktiskiem piemēriem šī regulējuma piemērošanā”.

Kopumā 11 ministrijas un 11 centrālās iestādes norāda<sup>220</sup>, ka būtu ieinteresētas apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā. Tāpat 19 iestādes uzskata, ka publiskajam sektoram būtu nepieciešama metodoloģiska palīdzība vai mācību organizēšana no atbildīgo iestāžu puses par sankciju un NILLTPF risku identificēšanu un pārvaldību publiskajā sektorā.

Ministriju un centrālo iestāžu izrādītā interese par mācību un cita veida atbalsta pasākumu organizēšanu apliecina, ka arī tiešajā valsts pārvaldē un tiesu varas institūcijās ir apzināta NILLTPF un sankciju risku jomas problemātika un nepieciešamība pilnveidot šo risku pārvaldību.

## Konsultatīvais atbalsts publiskajam sektoram

Kā viens no pasākumiem publiskā sektora kapacitātes celšanai NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā vērtējams arī informatīvais atbalsts iestāžu jautājumiem – operatīva iespēja saņemt atbildes uz neskaidriem jautājumiem, ar ko iestādes saskārušās to ikdienas darbā, slēdzot līgumus un veicot maksājumus. Šāda atbalsta nepieciešamību ilustrē revīzijas laikā konstatētie gadījumi, kad publiskā sektora subjektiem bija nepieciešams steidzams kompetento iestāžu atbalsts normatīvo aktu piemērošanā, piemēram:

- ⊙ KNAB bija nepieciešams izvērtēt, vai pēc sankciju noteikšanas Aivaram Lembergam iestāde drīkst izmaksāt valsts budžeta finansējumu politiskajai partijai “Zaļo un

Zemnieku savienība”, kurai ir sadarbības līgums ar partiju “Latvijai un Ventspilij”<sup>221</sup>;

- ☑ Jēkabpils pilsētas pašvaldība<sup>222</sup> vērsās Finanšu un kapitāla tirgus komisijā ar jautājumu, vai OFAC noteiktās sankcijas būtu attiecināmas arī uz Aivara Lemberga māsu un vai pašvaldībai šādā gadījumā būtu jāizbeidz noslēgtais līgums;
- ☑ Daugavpils pilsētas pašvaldība informē<sup>223</sup>, ka vērsās pie FID ar lūgumu skaidrot, vai pašvaldības konstatētā situācija pašvaldības finansētas biedrības darbībā uzskatāma par aizdomīgu.

Ministrijas un centrālās iestādes līdzšinējo sadarbību ar NILLTPF un sankciju jomas kompetentajām iestādēm vērtē kā labu, lai gan Ekonomikas ministrija norāda<sup>224</sup>, ka ir gadījumi, kad netiek sniegta visa pieprasītā informācija, pamatojot to ar ierobežotas pieejamības statusu.

Atšķirīga situācija vērojama pašvaldībās. Jēkabpils pilsētas un Daugavpils pilsētas pašvaldība iepriekš minētajos jautājumos atbildes nesaņēma, četras pašvaldības līdzšinējo sadarbību vērtē pozitīvi<sup>225</sup>, taču pārējām Pašvaldībām nav pieredzes sadarbībā ar NILLTPF un sankciju jomas kompetentajām iestādēm. Minētā situācija norāda uz iespējamību, ka pašvaldības nav pievērsušas pietiekamu uzmanību NILLTPF un sankciju risku mazinošiem pasākumiem – šādā situācijā arī nerodas nepieciešamība kontaktēties ar jomas speciālistiem.



## Priekšlikumi

Lai sekmētu publiskā sektora izpratni par NILLTPF un sankciju riskiem tam saistošās darbības jomās un sniegtu atbalstu iekšējās kontroles sistēmas izveidošanai un ieviešanai atbilstoši identificētajiem riskiem, nodrošinot samērīguma principa ievērošanu un mazinot valsts un pašvaldību finanšu resursu izšķērdēšanas risku, Valsts kontrole sniedz vairākus priekšlikumus.

### Priekšlikums FID

1. Sagatavot nacionālo riska izvērtējumu publiskajā sektorā, identificējot publiskajai pārvaldei piemītošos riskus.

### Priekšlikums FID un Ārlietu ministrijai

2. Atbilstoši secinājumiem par publiskajai pārvaldei piemītošajiem riskiem nodrošināt metodoloģisko atbalstu publiskajam sektoram, sagatavojot specializētas vadlīnijas, metodikas u.c. informatīvos resursus par praktiskiem soļiem, kas veicami iestādei aktuālo risku identificēšanā un pārvaldībā.
3. Izvērtēt iespēju izstrādāt NILLTPF un sankciju risku pārbaudēm unificētus rīkus, kas ļauj samazināt administratīvā resursa izlietojumu.

### Priekšlikums Valsts kancelejai sadarbībā ar FID un Ārlietu ministriju

4. Organizēt mācības Valsts administrācijas skolā pašvaldību, ministriju un centrālo iestāžu atbildīgajiem darbiniekiem par normatīvo aktu prasību un metodisko materiālu praktisko piemērošanu.

### Priekšlikums VARAM

5. Izvērtēt iespēju automatizēt NILLTPF un sankciju risku pārbaudes, tai skaitā iestrādājot Elektronisko iepirkumu sistēmā funkcionalitāti sankciju pārbaudžu veikšanai un izziņas iegūšanai par pārbaudes veikšanu.

# Revīzijas raksturojums, kritēriji un metodes

## Revīzijas mērķis

Revīzijas mērķis ir gūt pārliecību par to, kāda laika posmā no 2017. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 30. jūnijam ir bijusi publiskā sektora prakse sankciju un NILLTPF risku izvērtēšanā un atbilstošu iekšējo kontroļu ieviešanā, lai nodrošinātu iespējas savlaicīgi atklāt aizdomīgus darījumus un rīkoties atbilstoši tiesību aktos noteiktajam. Revīzija tiek veikta, lai preventīvi apzinātu situāciju publiskajā sektorā NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldībā un izvērtētu, vai ir iespējama pašvaldību un valsts pārvaldes iestāžu iekšējās kontroles sistēmu pilnveidošana un vai būtu nepieciešami centralizēti atbalsta pasākumi publiskā sektora kapacitātes celšanai NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā.



Mērķis – preventīvi apzināt publiskā sektora praksi NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldībā un tajā nepieciešamos pilnveidojumus

## Juridiskais pamatojums

Atbilstības revīzija “NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasību ievērošana publiskajā sektorā” veikta, pamatojoties uz Valsts kontroles 2021. gada darba plānu un Piektā revīzijas departamenta 2020. gada 7. septembra revīzijas grafiku Nr. 2.4.1-41/2020 un 2021. gada 19. janvāra, 2021. gada 8. februāra, 2021. gada 17. februāra, 2021. gada 11. marta, 2021. gada 10. maija un 2021. gada 16. augusta revīzijas grafika grozījumiem.

Revīziju veica revīzijas grupas vadītāja valsts revidente juriste Baiba Bebre, vecākā valsts revidente Jeļena Laščenko, valsts revidente juriste Guna Rudzīte, valsts revidente Ingūna Vanaga.

## Revidentu un revidējamās vienības atbildība

Valsts kontroles revidenti ir atbildīgi par revīzijas ziņojuma sniegšanu, kas pamatojas uz revīzijas laikā gūtiem atbilstošiem, pietiekamiem un ticamiem revīzijas pierādījumiem.

Pašvaldības, ministrijas un centrālās valsts iestādes ir atbildīgas par normatīvo aktu ievērošanu un revidentiem sniegtās informācijas patiesumu.

## Revīzijas apjoms un ierobežojumi

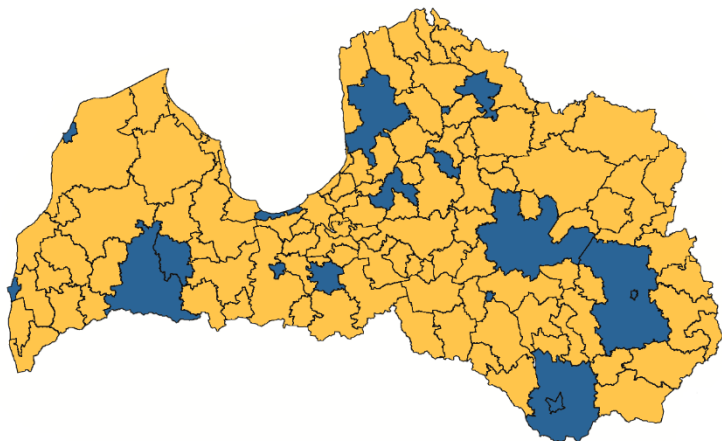
Revīzija veikta saskaņā ar Latvijas Republikā atzītiem starptautiskajiem revīzijas standartiem. Revīzija ir plānota un veikta tā, lai iegūtu pietiekamu pārliecību par to, vai publiskais sektors spēj identificēt un novērst sankciju un NILLTPF riskus.

Valsts kontrole ieguva izpratni par revidējamo jomu, veica risku novērtējumu, izstrādāja revīzijas pieeju, veica metodoloģisko darbu un izpildes vadību, veica kvalitātes kontroli un apkopoja iestāžu iekšējo auditoru paveiktā darba rezultātu, un atklāj to ziņojumā.

Pašvaldību pārbaudēs Valsts kontrole izmantoja arī iekšējo auditoru darbu tiešās palīdzības veidā – vienojoties par konkrēta uzdevuma veikšanu Valsts kontroles tiešā pārraudzībā atbilstoši ISSAI 100 “Publiskā sektora revīziju veikšanas pamatprincipi” prasībām.

Revīzija veikta par laika periodu no 2017. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 30. jūnijam.

Revīzijas apjomā tika iekļautas 18 pašvaldības (*skatīt 13. attēlu*): Brocēnu novada, Cēsu novada, Daugavpils novada, Daugavpils pilsētas, Iecavas novada, Jelgavas pilsētas, Jēkabpils pilsētas, Jūrmalas pilsētas, Liepājas pilsētas, Limbažu novada, Madonas novada, Rēzeknes novada, Rēzeknes pilsētas, Saldus novada, Siguldas novada, Strenču novada, Valmieras pilsētas un Ventspils pilsētas pašvaldība.



13. attēls. Revīzijas izlasē iekļautās pašvaldības (pirms administratīvi teritoriālās reformas pabeigšanas)

Lai izteiktu pamatotu viedokli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldības praksi publiskajā sektorā kopumā, papildu revīzijas procedūras ir veiktas arī ministriju centrālajos aparātos un centrālajās valsts iestādēs. Ņemot vērā revīzijas gaitā noteiktās diferencētās riska pakāpes pašvaldību un centrālo iestāžu līmenī, ministrijās un

centrālajās iestādēs tika paredzēta revīzijas procedūru veikšana, nedefinējot tās kā revidējamās vienības (*skatīt 14. attēlu*).

<b>Ministrijas (centrālie aparāti)</b>	<b>Centrālās valsts iestādes</b>
<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Aizsardzības ministrija</li><li>▪ Ārlietu ministrija</li><li>▪ Ekonomikas ministrija</li><li>▪ Finanšu ministrija</li><li>▪ Iekšlietu ministrija</li><li>▪ Izglītības un zinātnes ministrija</li><li>▪ Kultūras ministrija</li><li>▪ Labklājības ministrija</li><li>▪ Satiksmes ministrija</li><li>▪ Tieslietu ministrija</li><li>▪ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija</li><li>▪ Veselības ministrija</li><li>▪ Zemkopības ministrija</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>▪ Augstākā tiesa</li><li>▪ Centrālā vēlēšanu komisija</li><li>▪ Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs</li><li>▪ Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome</li><li>▪ Pārresoru koordinācijas centrs</li><li>▪ Prokuratūra</li><li>▪ Sabiedrības integrācijas centrs</li><li>▪ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija</li><li>▪ Satversmes tiesa</li><li>▪ Tiesībsargs</li><li>▪ Valsts kanceleja</li><li>▪ Valsts prezidenta kanceleja</li></ul>

14. attēls. Ministrijas un centrālās valsts iestādes, kurās veiktas papildu revīzijas procedūras

Revīzijas apjoma noteikšanai tika izmantots pieņēmums, ka, izstrādājot un ieviešot kontroles procedūras augstākstāvošās institūcijās, tiek radīts priekšnoteikums arī padotības iestādēs ieviest kontroles mehānismus identificējamā riska novēršanai, tādējādi veidojot vienotu kontroles sistēmu resorā, pašvaldībā, valsts un pašvaldību piederošās kapitālsabiedrībās.

Revīzijā nav iespējams formulēt uz pierādījumiem balstītu revidenta spriedumu attiecībā uz revīzijas apjomā iekļauto iestāžu iekšējās kontroles sistēmas efektivitāti NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai, jo:

- ❖ nav veikts nacionāls publiskā sektora NILLTPF un sankciju risku izvērtējums;
- ❖ lielākajai daļai izlasē iekļauto iestāžu iekšējās kontroles sistēma nav izstrādāta vai izstrādāta daļēji, neiekļaujot būtiskos kontroles mehānismus NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai;
- ❖ iestādēs ieviestās iekšējās kontroles sistēmas NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai nav izstrādātas, balstoties uz risku novērtējumu, vai arī risku novērtējums nav dokumentēts.

Valsts kase un CFLA ir ieviesušas kontroles mehānismus attiecībā uz sniegto pakalpojumu kvalitāti, tas ir, Valsts kase – nodrošinot naudas plūsmu valsts un pašvaldību iestādēm, CFLA – izvērtējot valsts un pašvaldību projektu ES struktūrfondu atbalsta finanšu instrumentu izmantošanas iespējas. Šīs revīzijas laikā minēto kontroles mehānismu efektivitāte netika vērtēta, jo neietilpst galvenā revīzijas jautājuma apjomā.

## Vērtēšanas kritēriji

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
<p><b>Revīzijas galvenais jautājums – Vai pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes ir veikušas preventīvus pasākumus NILLTPFN un Sankciju likuma prasību izpildes nodrošināšanai, veicot risku novērtējumu un izstrādājot iekšējās kontroles procedūras, lai nodrošinātu iespējas savlaicīgi atklāt aizdomīgus darījumus un ievērot normatīvo aktu prasības?</b></p>		
<p><b>1. Vai pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes ir veikušas un dokumentējušas to faktiskajai situācijai un darbības specifikai atbilstošu NILLTPF un sankciju risku novērtējumu?</b></p>		
<p><b>1.1. Vai pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes ir veikušas un dokumentējušas to faktiskajai situācijai atbilstošu NILLTPF risku novērtējumu?</b></p>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldība, ministrija vai centrālā iestāde ir veikusi NILLTPF risku novērtējumu, izvērtējot vismaz šādus potenciālos riskus: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ riski, kas saistīti ar darījumu partneru juridisko formu, īpašnieku un patiesā labuma guvēju struktūru;</li> <li>○ riski, kas saistīti ar darījumu partneru ģeogrāfisko atrašanās vietu;</li> <li>○ riski, kas saistīti ar darījumu partneriem sniegtajiem produktiem/pakalpojumiem (darījumu partneru iespēja tos izmantot NILLTPF nolūkiem);</li> <li>○ riski, kas saistīti ar veidu (kanālu), kādā darījumu partneri pakalpojumu vai produktu iegūst un izmanto.</li> </ul> </li> <li>• Pašvaldība, ministrija vai centrālā iestāde ir dokumentējusi tās veikto risku novērtējumu.</li> </ul>	<p>Publiskajā sektorā netiek veikts<sup>226</sup> un dokumentēts<sup>227</sup> NILLTPF risku novērtējums:</p> <p>Kritērijs nav izpildīts – tikai piecas pašvaldības<sup>228</sup> un divas iestādes<sup>229</sup> ir vērtējušas riskus, kas tieši vai vismaz daļēji attiecas uz NILLTPF jomu.</p>	
<p><b>1.2. Vai pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes ir veikušas un dokumentējušas to faktiskajai situācijai atbilstošu sankciju risku novērtējumu?</b></p>		

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldība, ministrija vai centrālā iestāde ir veikusi sankciju risku novērtējumu, izvērtējot vismaz šādus potenciālos riskus: <ul style="list-style-type: none"> <li>○ Pašvaldības, ministrijas vai centrālās iestādes sadarbības jurisdikcijas;</li> <li>○ darījumu partneru saistība ar teritoriju, uz ko attiecināmas sankcijas;</li> <li>○ darījumu partneru saistība ar tādu iekārtu vai preču tirdzniecību, ražošanu, eksportu vai importu, kas var tikt izmantotas militārām vajadzībām un var tikt uzskatītas par divējāda lietojuma precēm;</li> <li>○ darījumu partneru saistība ar specifisku nozari vai specializētajām ārvalstu aģentūrām (militārā rūpniecība, militārie konstruktoru biroji, kosmisko tehnoloģiju pētniecības aģentūras u.tml.).</li> </ul> </li> <li>• Pašvaldība, ministrija vai centrālā iestāde ir dokumentējusi tās veikto risku novērtējumu.</li> </ul>	<p>Publiskajā sektorā netiek veikts<sup>232</sup> un dokumentēts<sup>233</sup> sankciju risku novērtējums:</p> <p>Kritērijs nav izpildīts – tikai sešas pašvaldības<sup>234</sup>, divas ministrijas<sup>235</sup> un divas iestādes<sup>236</sup> ir vērtējušas riskus, kas tieši vai vismaz daļēji attiecas uz sankciju jomu.</p> <p>Kritērijs nav izpildīts – tikai četras pašvaldības<sup>237</sup>, divas ministrijas<sup>238</sup> un divas iestādes<sup>239</sup> ir dokumentējušas to veiktā risku novērtējuma secinājumus.</p>	

## 2. Vai pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes savās iekšējās kontroles sistēmās ir ieviesušas procedūras NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai?

### 2.1. Vai pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes savās iekšējās kontroles sistēmās ir ieviesušas procedūras NILLTPF risku pārvaldībai?

Publiskā sektora subjekti iekšējās kontroles sistēmās neparedz procedūras NILLTPF risku pārvaldībai:

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldībā, ministrijā vai centrālajā iestādē ir ieviestas procedūras aizdomīgu darījumu identificēšanai.</li> <li>• Pašvaldībā, ministrijā vai centrālajā iestādē ir ieviestas procedūras ziņošanai FID par aizdomīgiem darījumiem.</li> <li>• Pašvaldībā, ministrijā vai centrālajā iestādē ir noteikta atbildīgā persona/-as par NILLTPF risku pārvaldību (tai skaitā pārbaūžu veikšanu un ziņošanu iestādes vadībai, atbildīgajām iestādēm).</li> <li>• Pašvaldības, ministrijas vai centrālās iestādes atbildīgais darbinieks/-i ir apmeklējis mācības par NILLTPF jautājumiem.</li> <li>• Pašvaldības, ministrijas vai centrālās iestādes ieviestie iekšējās kontroles pasākumi ir balstīti uz iestādes veikta NILLTPF risku novērtējuma rezultātiem.</li> </ul>	<p>Kritērijs nav izpildīts – tikai piecu pašvaldību<sup>240</sup> un divu iestāžu<sup>241</sup> iekšējās kontroles sistēmās ir paredzētas uz NILLTPF jomu tieši attiecināmas procedūras darījumu partneru pārbaudei.</p> <p>Kritērijs nav izpildīts – tikai divas pašvaldības<sup>242</sup> ir paredzējušas, kā darbiniekiem rīkoties, rodoties aizdomām par aizdomīgu darījumu.</p> <p>Kritērijs izpildīts daļēji – konkrētas atbildīgās personas ir noteiktas tikai tajās pašvaldībās un iestādēs, kas savās iekšējās kontroles sistēmās ir ieviesušas procedūras NILLTPF risku pārvaldībai.</p> <p>Kritērijs izpildīts daļēji – mācības par NILLTPF jautājumiem ir apmeklējušas sešas pašvaldības<sup>243</sup>, piecas ministrijas<sup>244</sup> un četras iestādes<sup>245</sup>.</p> <p>Kritērijs nav izpildīts – pirms iekšējo tiesību aktu pilnveidošanas risku novērtējums ir veikts un dokumentēts tikai trīs pašvaldībās<sup>246</sup> un divās iestādēs<sup>247</sup>, lielākā daļa revīzijas apjomā iekļauto subjektu savās iekšējās kontroles sistēmās nav iekļāvuši uz NILLTPF jomu tieši attiecināmas procedūras darījumu partneru pārbaudei.</p>	

## 2.2. Vai pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes savās iekšējās kontroles sistēmās ir ieviesušas procedūras sankciju risku pārvaldībai?

<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldība, ministrija vai centrālā iestāde veic sankciju pārbaudes pirms sadarbības uzsākšanas ar pretendentiem atbilstoši Sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta prasībām.</li> </ul>	<p>Publiskā sektora subjekti iekšējās kontroles sistēmās neparedz procedūras sankciju risku pārvaldībai:</p> <p>Kritērijs ir izpildīts – pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes publisko iepirkumu procesā pārbauda, vai pretendents, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, nav iekļauts sankciju datubāzēs.</p>
---	--

Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldība, ministrija vai centrālā iestāde veic sankciju pārbaudes pirms sadarbības uzsākšanas ar pretendentiem, kas neietilpst Sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta prasību tvērumā.</li> </ul>	<p>Kritērijs nav izpildīts – sankciju pārbaudes tiek veiktas tikai Sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta tvērumā.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldības, ministrijas vai centrālās iestādes veiktās sankciju pārbaudes ir dokumentētas.</li> </ul>	<p>Kritērijs ir izpildīts – sankciju pārbaudes ir dokumentētas.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldība, ministrija vai centrālā iestāde tās noslēgtajos iepirkuma līgumos paredz tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes, ja darījuma partnerim līguma izpildes laikā tiks piemērotas sankcijas.</li> </ul>	<p>Kritērijs izpildīts daļēji – daļā līgumu, kuriem piemērojams Publisko iepirkumu likums, minētais noteikums nav iekļauts.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldības, ministrijas vai centrālās iestādes iepirkuma līgumos iekļautā klauzula ir formulēta tā, lai maksimāli aizsargātu iestādes intereses vienpusējas atkāpšanās gadījumā (tai skaitā skaidri noteiktas vienpusējās atkāpšanās sekas, definēta nespēja izpildīt līgumu, paredzētas tiesības saņemt informāciju par sankciju piemērošanu, zaudējumu atlīdzināšanas pienākums).</li> </ul>	<p>Kritērijs nav izpildīts – līgumos klauzulas pamatā izmantots Sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta piektās daļas formulējums.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldībā, ministrijā vai centrālajā iestādē ir noteikta atbildīgā persona/-as par sankciju risku pārvaldību (tai skaitā pārbažu veikšanu un ziņošanu iestādes vadībai, atbildīgajām iestādēm).</li> </ul>	<p>Kritērijs izpildīts daļēji – sankciju pārbaudes, pamatojoties uz Sankciju likumu un IUB skaidrojumiem, veic iepirkumu komisijas locekļi; sankciju pārbažu kārtību ir konkretizējušas tikai trīs pašvaldības<sup>248</sup> un trīs ministrijas<sup>249</sup>.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldības, ministrijas vai centrālās iestādes atbildīgais darbinieks/-i ir apmeklējis mācības par sankciju jautājumiem.</li> </ul>	<p>Kritērijs izpildīts daļēji – mācības par sankciju jautājumiem ir apmeklējušas septiņas pašvaldības<sup>250</sup>, sešas ministrijas<sup>251</sup> un divas iestādes<sup>252</sup>.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pašvaldības, ministrijas vai centrālās iestādes ieviestie iekšējās kontroles pasākumi ir</li> </ul>		




Revīzijas jautājums	Noteiktais kritērijs	Kritērijs ir izpildīts / nav izpildīts
<p>balstīti uz pašvaldības veikta sankciju risku novērtējuma rezultātiem.</p>	<p>Kritērijs nav izpildīts – pirms iekšējo tiesību aktu pilnveidošanas risku novērtējums ir veikts un dokumentēts tikai četrās pašvaldībās<sup>253</sup>, divās ministrijās<sup>254</sup> un divās iestādēs<sup>255</sup>.</p>	
<p><b>2.3. Vai pašvaldību ieviestās iekšējās kontroles sistēmas NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai tiek piemērotas praksē?</b></p>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>Pašvaldības noteiktās procedūras NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai tiek piemērotas praksē.</li> </ul>		<p>Kritērija piemērošanu iespējams vērtēt tikai daļēji – divu pašvaldību<sup>256</sup> noteiktās procedūras tiek piemērotas praksē, taču pārējās pašvaldības<sup>257</sup> procedūras NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai savās iekšējās kontroles sistēmās ieviesa tikai revīzijas laikā.</p>
<p><b>3. Vai publiskajam sektoram ir pieejami instrumenti kapacitātes paaugstināšanai NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai?</b></p>		
<ul style="list-style-type: none"> <li>Pašvaldībām, ministrijām un centrālajām iestādēm ir pieejamas atbildīgo institūciju izstrādātas vadlīnijas, ieteikumi vai citi metodoloģiskie materiāli, kas paredzēti publisko personu darbības specifikai.</li> <li>Pašvaldībām, ministrijām un centrālajām iestādēm ir pieejamas mācības un semināri par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību publisko personu darbībā.</li> <li>Pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes ir informētas par tām pieejamiem atbalsta un informatīvajiem instrumentiem.</li> <li>Pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes, kas apmeklējušas mācības par NILLTPF un sankciju jautājumiem, iegūto informāciju ir izmantojušas savu IKS pilnveidošanai.</li> </ul>		<p>Kritērijs izpildīts daļēji – pieejamie metodoloģiskie materiāli lielākoties ir paredzēti privātajam sektoram, tajos nav ietverta informācija, kas veicinātu publiskā sektora lielāku izpratni par risku identificēšanu un nepieciešamajām darbībām.</p> <p>Kritērijs izpildīts daļēji – lai gan publiskajam sektoram ir pieejamas mācības, kas vismaz daļēji skar NILLTPF un sankciju jautājumus, revidentu iegūtā informācija norāda uz problēmām iegūtās zināšanas piemērot publiskā sektora praksē.</p> <p>Kritērijs ir izpildīts – pašvaldības, ministrijas un centrālās iestādes ir informētas par publiski pieejamiem informācijas resursiem.</p> <p>Kritērijs izpildīts daļēji – publiskais sektors norāda uz problēmām iegūtās zināšanas piemērot praksē.</p>

## Revīzijas metodes

Revīzijas mērķa sasniegšanā:

- ☑ analizēti jomas darbību reglamentējošie nacionālie un starptautiskie tiesību akti, risku novērtējumi un atbildīgo institūciju izstrādātās vadlīnijas un metodiskie materiāli;
- ☑ veiktas intervijas ar NILLTPF un sankciju uzraudzības un kontroles institūciju pārstāvjiem, tai skaitā Finanšu izlūkošanas dienesta, Ārlietu ministrijas, Valsts ieņēmumu dienesta, Valsts kases, Centrālās finanšu un līgumu aģentūras, Iepirkumu uzraudzības biroja un Patērētāju tiesību aizsardzības centra atbildīgajiem darbiniekiem, Finanšu nozares asociācijas pārstāvjiem;
- ☑ iegūti un analizēti dati par citu Eiropas valstu pieredzi līdzīgu revīziju veikšanā, aptaujājot Eiropas Augstāko revīzijas iestāžu organizācijas (EUROSAI) Pašvaldību darba grupas dalībvalstis;
- ☑ analizējot starptautiskos un nacionālos risku novērtējuma ziņojumus NILLTPF un sankciju jomā, noteiktas publiskai pārvaldei saistošās riska jomas, atkarībā no kurām tika iepļānotas detalizētas pārbaudes riska pakāpes noteikšanai; noteiktās riska jomas tika pārrunātas ar Finanšu izlūkošanas dienestu, iegūstot pozitīvu vērtējumu par apkopoto informāciju;
- ☑ analizēta revīzijas ietvaros veiktajā aptaujā iegūtā informācija par publiskajā pārvaldē īstenoto praksi NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā (aptaujātas visas pašvaldības (pirms administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas), 13 ministriju centrālie aparāti un 12 centrālās valsts iestādes);
- ☑ veikta aptaujas rezultātu verificācija, veicot intervijas ar anketas aizpildītājiem un citiem respondentu pārstāvjiem;
- ☑ īstenota sadarbība ar revīzijas apjomā iekļauto vienību iekšējiem auditoriem tiešās palīdzības veidā;
- ☑ analizēti pašvaldību iekšējie tiesību akti, sniegtā informācija par veiktiem risku novērtējumiem, iekšējās kontroles sistēmas procedūrām, darījumu apjomiem identificētās riska jomās;
- ☑ izveidotas publisko iepirkumu izlases laika posmā no 2019. gada janvāra līdz 2020. gada decembrim, pārlicinoties par



to, vai praksē tiek piemēroti iekšējie un ārējie attiecināmie tiesību akti sankciju jomā.

## 1. pielikums. Valsts kontroles identificētās NILLTPF un sankciju riska jomas

Riska joma	Pamatojums	Statistiskie dati
I. Darījumi ar NVO	<p>Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju VID pārrauga 20 579 biedrību, tai skaitā 2234 sabiedriskā labuma organizāciju, darbību, no kurām aktīvas ir aptuveni 17 000 biedrības<sup>258</sup>. Tāpat VID pārraudzībā ir 1404 nodibinājumi, tai skaitā 333 sabiedriskā labuma organizācijas, kā arī 1268 reliģiskās organizācijas, tai skaitā 71 organizācija ar sabiedriskā labuma organizācijas statusu<sup>259</sup>. Kopējais NVO skaits Latvijā tiek novērtēts aptuveni 25 000 dažādu organizāciju apmērā, kuru ienākošo maksājumu kopsumma gadā veido ap 500 miljoniem <i>euro</i><sup>260</sup>.</p> <p>FID uzsver, ka NVO sektora apmērs nepārprotami norāda uz prasību apzināties riskus un tos atbilstoši pārvaldīt<sup>261</sup>.</p> <p>Latvijas Pilsoniskā alianse ir izvērtējusi, ka kopumā Latvijas Republikā reģistrēto biedrību un nodibinājumu būtiskākie trīs finanšu avoti ir saimnieciskā darbība, dotācijas un ziedojumi, taču sabiedriskā labuma organizāciju ieņēmumu struktūrā svarīgākais/apjomīgākais avots izteikti bijuši ziedojumi<sup>262</sup>.</p> <p>Eiropas Komisijas 2019. gadā publicētajā pārnacionālajā NILLTPF risku novērtējumā<sup>263</sup> NVO sektora riski terorisma finansēšanā kopumā tiek uzskatīti par augstiem, jo NVO ieņēmumi var būt saistīti ar nezināmas izcelsmes skaidras naudas līdzekļiem un palīdzības saņēmēji var būt nenosakāmi/saistīti ar augsta riska jurisdikcijām. Tāpat riski saskatāmi dažādu nebanku maksāšanas sistēmu izmantošanā NVO pārrobežu maksājumiem, jo bankas arvien biežāk nevēlas sniegt pakalpojumus NVO, izvairoties no riska<sup>264</sup>.</p> <p>Arī FATF savās rekomendācijās atzīst<sup>265</sup>, ka biedrībām ir raksturīgi vairāki ievainojamības faktori, kā rezultātā tās tiek asociētas ar augsta riska veidojuma statusu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ daudzveidīgas pēc to uzbūves un viegli izveidojamas, ar neierobežotu biedru skaitu;</li> <li>✓ vairumā gadījumu patiesā labuma guvēju nav iespējams noskaidrot un, izmantojot dažādas metodes, patiesā labuma guvēju iespējams slēpt;</li> <li>✓ mērķu izpildīšanai var veikt starptautiskus darījumus, taču biedriem</li> </ul>	<p>Pēdējo trīs gadu laikā darījumus ar Latvijas Republikas reģistrētām NVO ir īstenojuši:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 81 % pašvaldību<sup>269</sup>;</li> <li>- 84 % ministriju centrālie aparāti un centrālās valsts iestādes.</li> </ul> <p>Savukārt darījumus ar ārpus Latvijas Republikas reģistrētiem NVO sadarbību īstenoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- 16 % pašvaldību<sup>270</sup>;</li> <li>- 20 % ministriju centrālie aparāti un centrālās valsts iestādes.</li> </ul>

raksturīgs komerciālas pieredzes trūkums.

NVO galvenokārt neveic tiešu terorisma finansēšanas atbalstīšanu – lielākoties NVO ieņem starpnieka lomu, lai piesaistītu līdzekļus un vēlāk tos novirzītu, slēpjot patieso saņēmēju un izlietojuma mērķi. NVO var tikt iesaistītas vairākos vai jebkurā no NILLTPF shēmas posmiem:

- ✓ līdzekļu vākšana – NVO var tikt iesaistītas līdzekļu vākšanā no fiziskām personām, juridiskām personām un citām NVO, t.sk. no personām un organizācijām, kas saistītas ar NILLTPF;
- ✓ līdzekļu legalizācija – NVO var tikt iesaistītas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijā, sapludinot šādus līdzekļus ar legāli iegūtajiem līdzekļiem, veicot līdzekļu iemaksu kredītiestāžu kontos, veicot pārskaitījumus vai citas finanšu darbības;
- ✓ līdzekļu sadale – legalizētie līdzekļi tiek novirzīti ar NILLTPF saistītām personām vai organizācijām t.sk. uz fiktīvu līgumu, rēķinu un citu dokumentu pamata, kā arī ar NILLTPF saistītu personu un organizāciju interesēs<sup>266</sup>.

Uzraugot Latvijā reģistrētās biedrības un nodibinājumus, VID pārbauda ziedojumu, darbības, skaidrās naudas darījumu un amatpersonu riskus NVO darbībā un ir konstatējis vairākus problēmjaudātājumus, tai skaitā<sup>267</sup>:

- ✓ 107 NVO ir nosūtītas vēstules par nepieciešamību reģistrēt komercdarbību, jo VID konstatējis, ka peļņas gūšana kļuvusi par šo NVO pamatmērķi;
- ✓ 8711 biedrības un 1186 sabiedriskā labuma organizācijas nav skaidri definējušas savu darbības veidu;
- ✓ galvenās atklātās nepilnības un riski NVO darbībā ir saimnieciskās darbības ieņēmumu atspoguļošana kā biedru nauda vai ziedojumu, kā arī tas, ka NVO pamatdarbība kļūst par peļņas avotu; tāpat NVO bieži vien nevar sniegt skaidru naudas plūsmas pārskatāmību;
- ✓ 2020. gadā VID nosūtīja FID sešus ziņojumus par aizdomīgiem NVO darījumiem.

	<p>FID vērtējumā<sup>268</sup>, Latvijā par NVO, kam piemīt terorisma riskus paaugstinoši faktori, uzskatāmas šādas Latvijā reģistrētas organizācijas:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ NVO darbības joma atbilst FAFT augsta riska NVO definīcijai (reliģiskās organizācijas, organizācijas, organizācijas, kas nodarbojas ar labdarību, sociālo palīdzību, izmitināšanas jautājumiem, veselības aprūpi, izglītību, pārstāvniecību vai cita veida “labajiem darbiem”);</li> <li>✓ NVO dibināta ar mērķi īstenot aktivitātes starptautiskā līmenī;</li> <li>✓ NVO nav norādījusi konkrētu nodarbošanās jomu vai kā darbības jomu norādījusi “citur neklasificēta biedrība vai nodibinājums”, turklāt darījuma attiecībās atsakās precizēt nodarbošanās jomu vai sniegt detalizētu darījumu pamatojumu;</li> <li>✓ papildus iepriekš minētajam, NVO veic darījumus ar augsta riska valstīm (piemēram, Gruzija, Krievija, Ukraina, Turcija).</li> <li>✓ lai gan saskaņā ar FATF standartiem NVO galvenokārt ir raksturīgi terorisma finansēšanas riski, Latvijā NVO ir juridisko personu statuss, tāpēc tām raksturīgi arī noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas riski – FID ir konstatējis, ka Latvijā dažādu nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas shēmu īstenošanā plaši tiek izmantotas juridiskas personas, kas norāda uz tām piemītošu ievainojamību un iespējamību tikt izmantotām, lai slēptu līdzekļu patieso izcelsmi un maskētu patiesā labuma guvējus, kā arī nepiesaistītu atbildīgo institūciju uzmanību .</li> </ul>	
<p><b>II. Darījumi ar politiski nozīmīgām personām, tai skaitā darījumi ar politiski nozīmīgas personas ģimenes locekli vai saistītu personu</b></p>	<p>FATF norāda<sup>271</sup>, ka darījumu attiecības ar politiski nozīmīgām personām ir pakļautas paaugstinātam riskam tieši saistībā ar iespējamību ļaunprātīgi izmantot amata sniegtās pilnvaras, lai gūtu labumu sev, ģimenes locekļiem vai saistītām personām, turklāt politiski nozīmīgas personas var izmantot savus ģimenes locekļus vai saistītās personas, lai slēptu korupcijas un citu nelegālu darbību rezultātā iegūtos līdzekļos. Tāpat politiski nozīmīgas personas šajā procesā var izmantot savu ietekmi, lai iegūtu piekļuvi/kontroli pār juridiskām personām un izmantotu tās personīgā labuma gūšanai<sup>272</sup>.</p> <p>FATF vērtējumā<sup>273</sup>, daudzām politiski nozīmīgām personām ir iespējas to dienesta</p>	<p>36 % respondentu<sup>56</sup> norāda, ka nav vērtējuši, vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā ir īstenojusi darījumus ar politiski nozīmīgām personām, bet 14 % respondentu<sup>57</sup> šādus darījumus veikuši.</p> <p>Arī ministriju un centrālo iestāžu līmenī liela daļa iestāžu (40 %)<sup>58</sup> nav vērtējušas, vai šādi darījumi ir veikti.</p>

	<p>stāvokli izmantot ļaunprātīgi, lai legalizētu noziedzīgi iegūtus līdzekļus, veiktu tādas predikatīvus noziedzīgus nodarījumus kā kukuļošana un korupcija, kā arī iesaistītos terorisma finansēšanas aktivitātēs. Ņemot vērā politisko personu darbības riskus, FATF par pamatotu uzskata papildu NILLTPF prasību piemērošanu darījumu attiecībā ar politiski nozīmīgām personām. Politiski nozīmīgas personas var būt gan nacionāla līmeņa, gan ārvalstu, tai skaitā starptautisko organizāciju, amatpersonas.</p> <p>NILLTPFN likums definē<sup>274</sup> politiski nozīmīgu personu kā personu, kura Latvijas Republikā, citā dalībvalstī vai trešajā valstī ieņem vai ir ieņēmusi nozīmīgu publisku amatu, un paredz likuma subjektiem papildu pienākumus attiecībā uz tādu klientu izpēti, kas ir politiski nozīmīgas personas, to ģimenes locekļi<sup>275</sup> un cieši saistītās personas<sup>276</sup>. NILLTPFN likumā ir minētas vairākas amatu kategorijas, kas tiek uzskatītas par politiski nozīmīgām personām, taču likumā iekļautais saraksts nav izsmeļošs – definīcija var ietvert arī citas augstākā līmeņa amatu kategorijas, kas personai piešķir iespējas ietekmēt lēmumus publiskajā sektorā un tādējādi var potenciāli radīt korupcijas risku, ja persona amatu izmanto ļaunprātīgi. FID norāda<sup>277</sup>, ka politiski nozīmīgas personas statuss nebūtu attiecināms uz vidējā līmeņa vai zemākā līmeņa amatpersonām, taču šādas amatpersonas var palīdzēt politiski nozīmīgām personām izvairīties no NILLTPF novēršanas kontroles pasākumiem.</p> <p>Par politiski nozīmīgām personām ir uzskatāmas arī pašvaldību amatpersonas, piemēram, Latvijas vai ārvalsts pašvaldību vadītāji, citas augsta līmeņa pašvaldību amatpersonas<sup>278</sup>.</p> <p>Nacionālajos un starptautiskajos risku novērtējumos, analizējot dažādus sektorus, tai skaitā arī banku sektoru<sup>279</sup>, uzsvērts, ka nepilnīga politiski nozīmīgu personu identificēšana tajos var radīt ievainojamības risku, piemēram, paverot ceļu korupcijas rezultātā iegūtu līdzekļu legalizēšanai.</p>	
<p><b>III. Nekustamā īpašuma atsavināšanas darījumi</b></p>	<p>Darījumi ar nekustamajiem īpašumiem ir viens no vecākajiem risinājumiem nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijai<sup>280</sup>. Nekustamais īpašums (gan zeme, gan ēkas) nelegāli iegūtu līdzekļu legalizētājiem ir pievilcīgs tādu pašu iemeslu dēļ kā jebkuram investoram – nekustamajam īpašumam ir stabila vērtība un laika gaitā pat iespējams tā vērtības pieaugums<sup>281</sup>.</p>	<p>Viena gada laikā 18 izlasē iekļautās pašvaldības noslēgušas 1068 NĪ atsavināšanas līgumus par kopējo summu 11 706 020 euro.</p>

	<p>Nekustamā īpašuma darījumos tiek izmantotas dažādas shēmas, piemēram, maksājumi skaidrā naudā, sarežģīti darījuma finansēšanas risinājumi, uzņēmumi ar nepārskatāmu īpašnieku struktūru utt.<sup>282</sup></p> <p>Eiropas Komisijas 2019. gada pārnacionālajā NILLTPF risku novērtējumā<sup>283</sup> ir analizēti nekustamā īpašuma pārdošanas un iegādes darījumi, secinot, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija darījumos ar nekustamo īpašumu ir pieaugoša, pasaules mēroga problēma, kuras apmērs tiek aplēsts ap 1,6 triljoniem dolāru gadā.</p> <p>Kopumā Eiropas Komisijas pārnacionālajā NILLTPF risku novērtējumā terorisma finansēšanas riski nekustamā īpašuma sektorā ir novērtēti kā ļoti nozīmīgi, savukārt nelegāli iegūtu līdzekļu legalizācijas riski ir novērtēti kā nozīmīgi / ļoti nozīmīgi<sup>284</sup>.</p> <p>Analizējot situāciju Latvijā, FID norāda<sup>285</sup>, ka galvenie sektora riski ir saistīti ar apzinātu saimnieciskās darbības un NILLTPFN likuma subjekta statusa neregistrēšanu aģentu un starpnieku darbībā, kā arī darījumu nedeklarēšanu, patieso īpašnieku (darījuma patieso labuma guvēju) nenoskaidrošanu.</p>	
<p><b>IV. Līgumu slēgšana ar komersantiem, kuri reģistrēti ārpus Latvijas Republikas</b></p>	<p>Starpvalstu sadarbības kontekstā risku rada Latvijas pašvaldību, jo īpaši Latgales/pierobežas pašvaldību, prakse slēgt darījumus ar uzņēmumiem un organizācijām no Krievijas un Baltkrievijas, kuras ir iekļautas starptautisko sankciju datubāzēs<sup>286</sup> un kuru rūpniecība un ekonomika ir cieši saistīta ar militāro nozari.</p> <p>VID norāda<sup>287</sup>, ka, ņemot vērā Latvijas ģeopolitisko situāciju, darījumiem ar Krieviju ir jāpievērš pastiprināta uzmanība; Krievijas rūpniecības un ekonomikas ciešo saišu ar militāro nozari dēļ bieži ir kā tautsaimniecībai paredzēti produkti tiek izmantoti militārām vajadzībām, turklāt Krievija arī sadarbojas ar citām sankcionētajām valstīm (Irāna, Ziemeļkoreja), kas rada papildu risku tikt netieši iesaistītiem sankciju apiešanas īstenošanā.</p> <p>Starpvalstu darījumos jāņem vērā arī risks, ka var pastāvēt ārvalstu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu draudi. FID akcentē<sup>288</sup>, ka Latvijas robeža ar Krieviju un Baltkrieviju ir ES ārējā robeža, tādēļ pastāv risks, ka pāri robežai var tikt pārvietoti finanšu līdzekļi skaidrā naudā, dārgmetālu vai citā formā. Tāpat, FID vērtējumā<sup>289</sup>, ārvalstu predikatīvie noziedzīgie nodarījumi augsta korupcijas riska valstīs un pārrobežu līdzekļu plūsma no šīm valstīm uz Latviju rada pat lielākus noziedzīgi iegūtu</p>	<p>Pēdējo trīs gadu laikā līgumus ar komersantiem, kas reģistrēti ārpus Latvijas Republikas, slēguši:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– 41 % pašvaldību ;</li> <li>– 56 % ministriju centrālie aparāti un centrālās valsts iestādes.</li> </ul>



	līdzekļu legalizācijas draudus nekā nacionālie predikatīvie noziedzīgie nodarījumi.	
V. Publiskie iepirkumi	<p>FATF norāda<sup>290</sup>, ka publiskā sektora iepirkumiem ir augsti korupcijas riski: projektu liels apjoms var radīt iespēju neatbilstoši finanšu līdzekļu izlietošanai, līgumu specifiskais raksturs var apgrūtināt novērtējumu par preču un pakalpojumu specifikācijas un cenas pamatotību, kā arī augstā konkurence sektorā iepirkuma dalībniekiem var radīt vēlmi noslēgt slepenas vienošanās.</p> <p>Publisko iepirkumu jomā raksturīgi arī sankciju riski – pamatojoties uz praksē konstatētām situācijām par problēmām izpildīt publiskā iepirkuma rezultātā noslēgtus līgumus noteikto sankciju dēļ, Sankciju likumā 2018.gadā tika iekļauta prasība veikt sankciju pārbaudes un līgumā paredzēt tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes<sup>291</sup>.</p> <p>Turklāt FID norāda<sup>292</sup>, ka Covid-19 pandēmija ir izgaismojusi jaunas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tendences, tai skaitā nacionālā un starptautiskā finanšu palīdzības un ārkārtas finansējuma ļaunprātīgu izmantošanu un piesavināšanos, izvairoties no standarta iepirkuma procedūrām, kam seko noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija.</p>	<p>Viena gada laikā 18 izlasē iekļautās pašvaldības īstenoja 1 934 publiskus iepirkumus par kopējo summu 311 696 157 <i>euro</i>.</p>

## 2. pielikums. Pašvaldību aptaujas anketā iekļautie jautājumi

I. Iekšējās kontroles sistēma	
ANKETAS JAUTĀJUMS	SKAIDROJUMS
<p>Vai pašvaldība ir veikusi:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ sankciju risku<sup>293</sup> novērtējumu;</li> <li>✓ NILLTPF risku novērtējumu?</li> </ul>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, ir veikts gan sankciju, gan NILLTPF risku novērtējums;</li> <li>• daļēji, ir veikts tikai sankciju risku novērtējums;</li> <li>• daļēji, ir veikts tikai NILLTPF risku novērtējums;</li> <li>• nē, nav veikts ne sankciju, ne NILLTPF risku novērtējums.</li> </ul>
<p>Vai ir dokumentēts:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ sankciju risku novērtējums;</li> <li>✓ NILLTPF risku novērtējums?</li> </ul>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, ir dokumentēts gan sankciju, gan NILLTPF risku novērtējums;</li> <li>• daļēji, ir dokumentēts tikai sankciju risku novērtējums;</li> <li>• daļēji, ir dokumentēts tikai NILLTPF risku novērtējums;</li> <li>• nē, nav dokumentēts ne sankciju, ne NILLTPF risku novērtējums.</li> </ul>
<p>Vai, pamatojoties uz risku izvērtējumu, pašvaldībā ir izstrādāta un ieviesta IKS<sup>294</sup>:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ sankciju risku pārvaldīšanai;</li> <li>✓ NILLTPF risku pārvaldīšanai?</li> </ul>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, IKS ir gan sankciju, gan NILLTPF risku pārvaldīšanai;</li> <li>• daļēji, IKS ir tikai sankciju risku pārvaldīšanai;</li> <li>• daļēji, IKS ir tikai NILLTPF risku pārvaldīšanai;</li> <li>• nē, IKS nav ne sankciju, ne NILLTPF risku pārvaldīšanai.</li> </ul>
<p>Vai pašvaldībā ir izstrādāta un ieviesta IKS attiecībā uz Sankciju likuma, NILLTPFN likuma un Publisko iepirkumu likumu prasību ievērošanu publiskajos iepirkumos?</p>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</i></p>
<p>Vai pašvaldība iepirkuma līgumā, vispārīgās vienošanās dokumentā, partnerības iepirkuma līgumā vai koncesijas līgumā paredz pasūtītāja, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, publiskā partnera vai tā pārstāvja tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes, ja līgumu nav iespējams izpildīt tādēļ, ka ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas<sup>295</sup>?</p>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</i></p>
<p>Vai pašvaldībā ir darbinieki, kuru amata pienākumos ietilpst:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ sankciju risku novērtējums un kontrole;</li> </ul>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu:</i></p>

<p>✓ NILLTPF risku novērtējums un kontrole?</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst gan sankciju, gan NILLTPF risku novērtējums un kontrole;</li> <li>• daļēji, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst sankciju risku novērtējums un kontrole;</li> <li>• daļēji, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst NILLTPF risku novērtējums un kontrole;</li> <li>• nē, darbinieku pienākumos neietilpst ne sankciju, ne NILLTPF risku novērtējums un kontrole.</li> </ul>
<p><b>II. Pašvaldības darbības raksturojums</b></p>	
<p>Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā īstenoja sadarbību ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Latvijas Republikas teritorijā reģistrētām nevalstiskām organizācijām;</li> <li>✓ ārpus Latvijas Republikas teritorijā reģistrētām nevalstiskām organizācijām?</li> </ul>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, tika slēgts līgums/-i un veikts maksājums/-i;</li> <li>• jā, tika noslēgts tikai līgums/-i;</li> <li>• nē.</li> <li>• jā, tika slēgts līgums/-i un veikts maksājums/-i;</li> <li>• jā, tika noslēgts tikai līgums/-i;</li> <li>• nē.</li> </ul>
<p>Ar nevalstiskām organizācijām noslēgto līgumu skaits pēdējo trīs gadu laikā:</p>	<p><i>“brīvās formas aile” – jānorāda līgumu skaits.</i></p>
<p>Vai pašvaldība, slēdzot darījumus par nekustamo īpašumu (iegāde, atsavināšana), veic darījuma partnera pārbaudi atbilstoši NILLTPF un Sankciju likuma prasībām?</p>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, veic gan NILLTPF, gan sankciju pārbaudi;</li> <li>• daļēji, veic tikai NILLTPF pārbaudi;</li> <li>• daļēji, veic tikai sankciju pārbaudi;</li> <li>• nē, neveic ne NILLTPF, ne sankciju pārbaudi.</li> </ul>
<p>Nekustamā īpašuma atsavināšanas un iegādes darījumu skaits pēdējo trīs gadu laikā:</p>	<p><i>“brīvās formas aile” – jānorāda līgumu skaits.</i></p>
<p>Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā ir īstenojusi publiskās un privātās partnerības sadarbību?</p>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, ir īstenota līgumiskā publiskā un privātā partnerība;</li> <li>• jā, ir īstenota institucionālā publiskā un privātā partnerība;</li> <li>• jā, ir īstenota līgumiskā un institucionālā publiskā un privātā partnerība;</li> <li>• nē.</li> </ul>
<p>Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā ir veikusi darījumus (slēgti pakalpojumu līgumi, iegādāta/pārdota kustamā un nekustamā manta, veikti pārskatījumi u.c.) ar politiski nozīmīgām personām<sup>296</sup>, politiski nozīmīgas personas ģimenes locekļi<sup>297</sup> vai cieši saistītu personu<sup>298</sup>?</p>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā;</li> <li>• nē;</li> <li>• pašvaldība nav vērtējusi, vai šādi darījumi ir veikti.</li> </ul>
<p>Vai pašvaldība ir dalībiece vai plāno dalību starpvalstu sadarbības projektos?</p>	<p><i>“izvēles aile” – jāatbild:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• pašvaldība piedalās un plāno piedalīties;</li> <li>• pašvaldība nav piedalījusies un neplāno to darīt;</li> <li>• pašvaldībai nav pieredzes dalībā šādos projektos, bet nākotnē plāno dalību;</li> <li>• pašvaldība ir piedalījusies (šobrīd piedalās), bet vairs neplāno.</li> </ul>

Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā ir slēgusi līgumus ar komersantiem, kuri reģistrēti ārpus Latvijas Republikas teritorijas?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu “jā” vai “nē”.</i>
Ārvalstu līgumu skaits: <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ kopā;</li> <li>✓ līgumu skaits, kuri noslēgti ar trešajām valstīm<sup>299</sup>;</li> <li>✓ līgumu skaits, kuri noslēgti ar augsta riska trešo valsti<sup>300</sup>.</li> </ul>	<i>“brīvās formas aile” – jānorāda līgumu skaits.</i>
Vai pašvaldība praksē izmanto principu “Pazīsti savu klientu” jeb “Know Your Customers (KYC)”?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu “jā”, “nē” vai “daļēji”. Atbildi “daļēji” izmantojiet gadījumos, kad princips tiek ievērots, bet ne 100% darījumos.</i>
Vai pašvaldībai praksē ir izveidojusies situācija, kad ir nācies atkāpties no iepirkuma rezultātā noslēgtā līguma darījuma, jo ir pastāvējis līguma neizpildes risks noteikto sankciju dēļ?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu “jā” vai “nē”.</i>
Vai pašvaldība ir dokumentējusi sankciju pārbaudes?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu “jā”, “nē” vai “daļēji”. Atbildi “daļēji” izmantojiet gadījumos, kad pašvaldība veic sankciju risku izvērtējumu, tomēr ne visām pārbaudēm ir dokumentēti pierādījumi.</i>
Vai pašvaldība noslēgtā līguma darbības laikā veic darījumu partneru atkārtotu pārbaudi atbilstoši veiktajiem risku novērtējumiem?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu “jā” vai “nē”.</i>
<b>III. Informācijas pieejamība un kvalitāte</b>	
Vai pašvaldības darbinieki ir piedalījušies mācībās <sup>301</sup> par sankciju un NILLTPF jautājumiem?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu “jā” vai “nē”.</i>
Vai praksē pašvaldībai ir radusies nepieciešamība vērsties atbildīgās institūcijās (ĀM, FID, VID u.c.) attiecībā uz sankciju un NILLTPF jautājumiem?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu “jā” vai “nē”.</i>
Vai jūsu ieskatā pašvaldībai būtu nepieciešama metodoloģiska palīdzība vai mācību organizēšana no atbildīgo iestāžu puses par sankciju un NILLTPF risku identificēšanu pārvaldību publiskajā sektorā?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu “jā” vai “nē”.</i>

### 3. pielikums. Ministriju un centrālo iestāžu aptaujas anketā iekļautie jautājumi

I. Iekšējās kontroles sistēma (IKS)	
ANKETAS JAUTĀJUMS	SKAIDROJUMS
<p><b>Vai iestāde ir veikusi:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ sankciju risku<sup>302</sup> novērtējumu;</li> <li>✓ NILLTPF risku novērtējumu?</li> </ul> <p><b>Risku novērtējums</b> – process, kas ietver uzņēmuma/organizācijas darbības veidam un klientiem/darījumu partneriem piemītošo NILLTPF un/vai sankciju risku noskaidrošanu, novērtēšanu un pārvaldīšanu. Pārbaužu veikšana konkrētu darījumu ietvaros šajā anketā nav uzskatāma par risku novērtējuma veikšanu, bet gan par IKS sastāvdaļu.</p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, ir veikts gan sankciju, gan NILLTPF risku novērtējums;</li> <li>• daļēji, ir veikts tikai sankciju risks novērtējums;</li> <li>• daļēji, ir veikts tikai NILLTPF risku novērtējums;</li> <li>• nē, nav veikts ne sankciju, ne NILLTPF risku novērtējums.</li> </ul>
<p><b>Vai ir dokumentēts:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ sankciju risku novērtējums;</li> <li>✓ NILLTPF risku novērtējums?</li> </ul> <p><b>Risku novērtējuma dokumentēšana</b> šajā anketā apzīmē risku novērtējuma gaitā veikto secinājumu dokumentēšanu, piemēram, apkopojot tos atsevišķā dokumentā vai iekļaujot iestādes risku reģistrā. Ja risku novērtējuma rezultātā ir pilnveidoti iestādes iekšējie normatīvie akti, taču pats risku novērtējums nav dokumentēts, lūdzam izvēlēties atbildi “nē”.</p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, ir dokumentēts gan sankciju, gan NILLTPF risku novērtējums;</li> <li>• daļēji, ir dokumentēts tikai sankciju risku novērtējums;</li> <li>• daļēji, ir dokumentēts tikai NILLTPF risku novērtējums;</li> <li>• nē, nav dokumentēts ne sankciju, ne NILLTPF risku novērtējums.</li> </ul>
<p><b>Vai, pamatojoties uz risku izvērtējumu, iestādē ir izstrādāta un ieviesta IKS<sup>303</sup>:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ sankciju risku pārvaldīšanai;</li> <li>✓ NILLTPF risku pārvaldīšanai?</li> </ul> <p><b>IKS</b> – riska vadības, kontroles un pārvaldības pasākumu kopums, kura uzdevums ir nodrošināt iestādes mērķu sasniegšanu, efektīvu darbību, darbības atbilstību normatīvajiem aktiem.</p> <p>Ja risku novērtējuma rezultātā ir pilnveidoti iestādes iekšējie normatīvie akti, lūdzam izvēlēties atbildi “jā” vai “daļēji”.</p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, IKS ir gan sankciju, gan NILLTPF risku pārvaldīšanai;</li> <li>• daļēji, IKS ir tikai sankciju risku pārvaldīšanai;</li> <li>• daļēji, IKS ir tikai NILLTPF risku pārvaldīšanai;</li> <li>• nē, IKS nav ne sankciju, ne NILLTPF risku pārvaldīšanai.</li> </ul>
<p><b>Vai iestādē ir izstrādāta un ieviesta IKS attiecībā uz Sankciju likuma, NILLTPFN likuma un Publisko iepirkumu likuma prasību ievērošanu publiskajos iepirkumos?</b></p> <p>Pasākumi, kas nodrošina Sankciju likuma 11.<sup>1</sup>panta, Publisko iepirkumu likuma 42.panta pirmās daļas un citu publiskajiem iepirkumiem saistošo normu ievērošanu.</p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</b></p>
<p><b>Vai iestāde iepirkuma līgumā, vispārīgās vienošanās dokumentā, partnerības iepirkuma līgumā vai koncesijas līgumā paredz pasūtītāja,</b></p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</b></p>

<p>sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, publiskā partnera vai tā pārstāvja tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes, ja līgumu nav iespējams izpildīt tādēļ, ka ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas<sup>304</sup>?</p>	
<p>Vai iestādē ir darbinieki, kuru amata pienākumos ietilpst:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ sankciju risku novērtējums un kontrole;</li> <li>✓ NILLTPF risku novērtējums un kontrole?</li> </ul>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst gan sankciju, gan NILLTPF risku novērtējums un kontrole;</li> <li>• daļēji, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst sankciju risku novērtējums un kontrole;</li> <li>• daļēji, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst NILLTPF risku novērtējums un kontrole;</li> <li>• nē, darbinieku pienākumos neietilpst ne sankciju, ne NILLTPF risku novērtējums un kontrole.</li> </ul>
<p><b>II. Iestādes darbības raksturojums</b></p>	
<p>Vai iestāde pēdējo trīs gadu laikā<sup>305</sup> īstenoja sadarbību ar:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Latvijas Republikas teritorijā reģistrētām nevalstiskām organizācijām;</li> <li>✓ ārpus Latvijas Republikas teritorijā reģistrētām nevalstiskām organizācijām?</li> </ul> <p>Termins “nevalstiskās organizācijas” šajā anketā apzīmē biedrības un nodibinājumus, tai skaitā sabiedriskā labuma organizācijas.</p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, tika slēgts līgums/-i un veikts maksājums/-i;</li> <li>• jā, tika noslēgts tikai līgums/-i;</li> <li>• nē.</li> <li>• jā, tika slēgts līgums/-i un veikts maksājums/-i;</li> <li>• jā, tika noslēgts tikai līgums/-i;</li> <li>• nē.</li> </ul>
<p>Vai iestāde, slēdzot ārpalpojumu līgumus un veicot maksājumus atbilstoši līguma nosacījumiem, veic darījuma partnera pārbaudi, ietverot NILLTPF un sankciju risku izvērtējumu?</p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, izvērtē gan NILLTPF, gan sankciju riskus;</li> <li>• daļēji, izvērtē tikai NILLTPF riskus;</li> <li>• daļēji, izvērtē tikai sankciju riskus;</li> <li>• nē, nevērtē ne NILLTPF, ne sankciju riskus.</li> </ul>
<p>Vai iestāde pēdējo trīs gadu laikā ir īstenojusi publiskās un privātās partnerības sadarbību?</p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā, ir īstenota līgumiskā publiskā un privātā partnerība;</li> <li>• jā, ir īstenota institucionālā publiskā un privātā partnerība;</li> <li>• jā, ir īstenota līgumiskā un institucionālā publiskā un privātā partnerība;</li> <li>• nē.</li> </ul>
<p>Vai iestāde pēdējo trīs gadu laikā ir veikusi darījumus (ar trešajām personām slēgti pakalpojumu līgumi, iegādāta/pārdota kustamā un nekustamā manta, veikti pārskaitījumi u.c.) ar politiski nozīmīgām personām<sup>306</sup>, politiski nozīmīgas personas ģimenes locekļi<sup>307</sup> vai cieši saistītu personu<sup>308</sup>?</p>	<p><b>“izvēles aile” – jāatbild:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• jā;</li> <li>• nē;</li> <li>• iestāde nav vērtējusi, vai šādi darījumi ir veikti.</li> </ul>

Vai iestāde pēdējo trīs gadu laikā ir slēgusi līgumus ar komersantiem, kuri reģistrēti ārpus Latvijas Republikas teritorijas?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</i>
Vai iestādei praksē ir izveidojusies situācija, kad ir nācies atkāpties no iepirkuma rezultātā noslēgtā līguma darījuma, jo ir pastāvējis līguma neizpildes risks noteikto sankciju dēļ?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</i>
Vai iestāde ir dokumentējusi sankciju pārbaudes?  Sankciju pārbažu dokumentēšana šajā anketā apzīmē Sankciju likuma 11. <sup>1</sup> panta kārtībā veikto pārbažu dokumentēšanu, piemēram, izdarot attiecīgu atzīmi iepirkumu komisijas sēdes protokolā.	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā”, “nē” vai “daļēji”. Atbildi “daļēji” izmantojiet gadījumos, kad iestāde veic sankciju risku izvērtējumu, tomēr ne visām pārbaudēm ir dokumentēti pierādījumi.</i>
<b>III. Informācijas pieejamība un kvalitāte</b>	
Vai iestādes darbinieki ir piedalījušies mācībās <sup>309</sup> par sankciju un NILLTPF jautājumiem?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</i>
Vai praksē iestādei ir radusies nepieciešamība vērsties atbildīgās institūcijās (ĀM, FID, VID u.c.) attiecībā uz sankciju un NILLTPF jautājumiem?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</i>
Vai jūsu ieskatā publiskajam sektoram būtu nepieciešama metodoloģiska palīdzība vai mācību organizēšana par sankciju un NILLTPF risku identificēšanu pārvaldību publiskajā sektorā?	<i>“izvēles aile” – jāatbild uz jautājumu ar “jā” vai “nē”.</i>

## 4. pielikums. Aptaujas rezultāti

### **Aptaujas rezultātu apkopojums par NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasību ievērošanu publiskajā sektorā**

Aptauja veikta atbilstības revīzijas “NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasību ievērošana publiskajā sektorā” ietvaros (revīzijas uzdevums Nr. 2.4.1-41/2020), lai iegūtu pēc iespējas plašāku un detalizētāku informāciju par publiskā sektora gatavību ievērot NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasības.

Aptaujas mērķa grupa: pašvaldības, ministrijas, centrālās valsts iestādes.

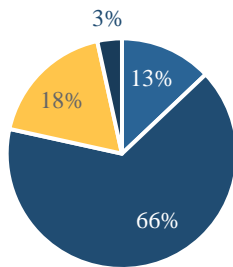
Kopējais respondentu skaits: 141.

Aptaujas laiks: no 2020. gada 9. decembra līdz 2021. gada 25. janvārim (pašvaldībās); no 2021. gada 25. maija līdz 2021. gada 22. jūnijam (ministrijās un centrālajās iestādēs).



## Pašvaldību sniegto atbilžu apkopojums

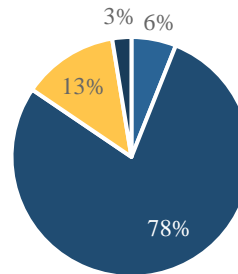
Vai pašvaldība ir veikusi sankciju risku novērtējumu un NILLTPF risku novērtējumu?



- Pašvaldība ir veikusi sankciju risku novērtējumu un NILL risku novērtējumu
- Pašvaldība nav veikusi sankciju risku novērtējumu un NILL risku novērtējumu

Bāze: n=116

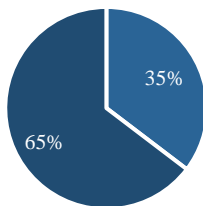
Vai pašvaldība ir dokumentējusi sankciju risku novērtējumu un NILLTPF risku novērtējumu?



- Pašvaldība ir veikusi sankciju risku novērtējumu un NILL risku novērtējumu
- Pašvaldība nav veikusi sankciju risku novērtējumu un NILL risku novērtējumu

Bāze: n=116

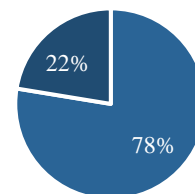
Vai pašvaldībā ir izstrādāta un ieviesta IKS attiecībā uz Sankciju, NILLTPFN un Publisko iepirkumu likumu prasību ievērošanu publiskajos iepirkumos?



- Jā
- Nē

Bāze: n=116

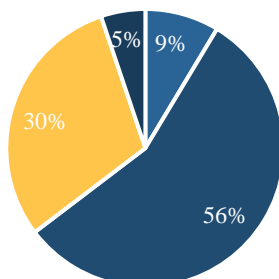
Vai pašvaldība iepirkuma līgumā, vispārīgās vienošanās dokumentā, partnerības iepirkuma līgumā vai koncesijas līgumā paredz pasūtītāja, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, publiska partnera vai tā pārstāvja tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes?



- Jā
- Nē

Bāze: n=116

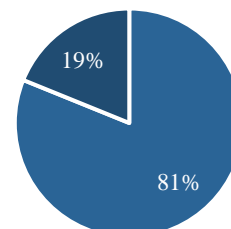
Vai pašvaldībā ir darbinieki, kuru amata pienākumos ietilpst Sankciju risku novērtējums un kontrole?



- Jā
- Nē
- Daļēji, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst sankciju risku novērtējums un kontrole
- Daļēji, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst NILLTPF risku novērtējums un kontrole

Bāze: n=116

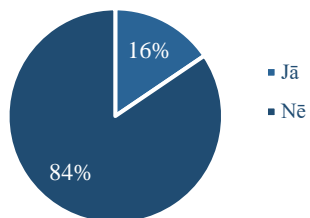
Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā īstenoja sadarbību ar Latvijas Republikas teritorijā reģistrētām nevalstiskām organizācijām?



- Jā
- Nē

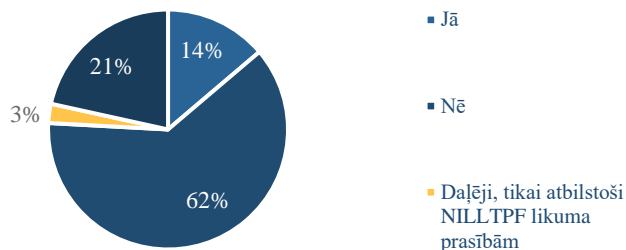
Bāze: n=116

Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā īstenoja sadarbību ar ārpus Latvijas Republikas teritorijas reģistrētām nevalstiskām organizācijām?



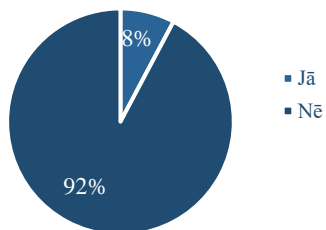
Bāze: n=116

Vai pašvaldība, slēdzot darījumus par nekustamo īpašumu (iegāde, atsavināšana), veic darījumu partnera pārbaudi atbilstoši NILLTPF un Sankciju likuma prasībām?



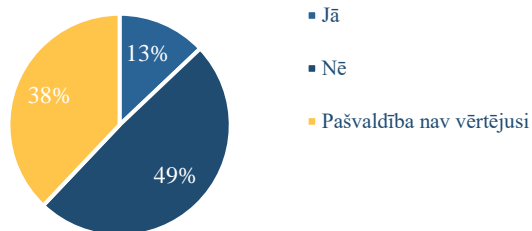
Bāze: n=116

Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā ir īstenojusi publiskās un privātās partnerības sadarbību?



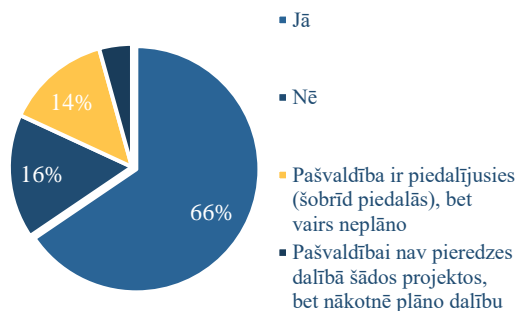
Bāze: n=116

Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā ir veikusi darījumus ar politiski nozīmīgām personām, politiski nozīmīgas personas ģimenes locekli vai cieši saistītu personu?



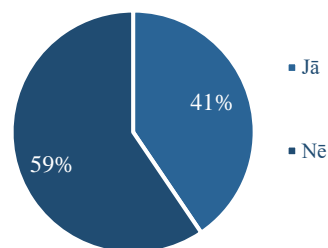
Bāze: n=116

Vai pašvaldība ir dalībnieks vai plāno dalību starpvalstu sadarbības projektos?



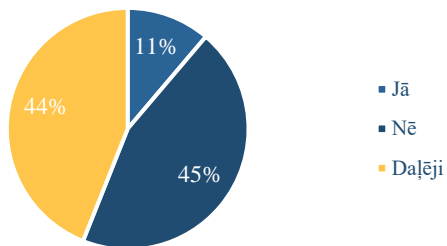
Bāze: n=116

Vai pašvaldība pēdējo trīs gadu laikā ir slēgusi līgumus ar komersantiem, kuri reģistrēti ārpus Latvijas Republikas teritorijas?



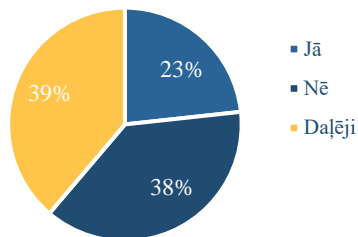
Bāze: n=116

**Vai pašvaldība praksē izmanto principu „Pazīsti savu klientu” jeb „Know Your Customers (KYC)”?**



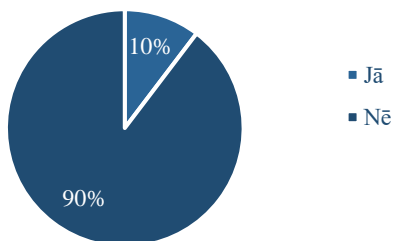
Bāze: n=116

**Vai pašvaldība ir dokumentējusi sankciju pārbaudes?**



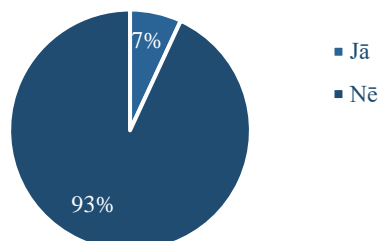
Bāze: n=116

**Vai pašvaldība noslēgtā līguma darbības laikā veic darījumu partneru atkārtotu pārbaudi atbilstoši veiktajiem risku novērtējumiem?**



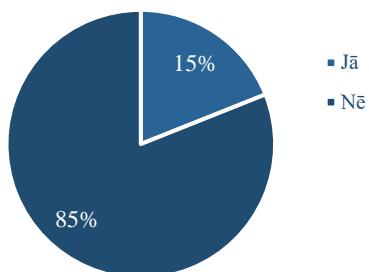
Bāze: n=116

**Vai praksē pašvaldībai ir radusies nepieciešamība vērsties atbildīgās institūcijās (ĀM, FID, VID u.c.) attiecībā uz sankciju un NILLTPF jautājumiem?**



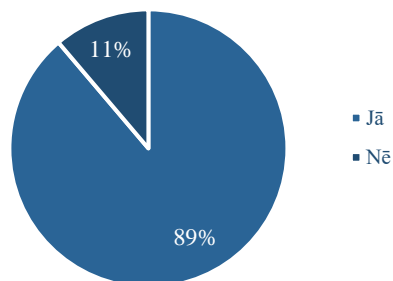
Bāze: n=116

**Vai pašvaldības darbinieki ir piedalījušies mācībās par sankciju un NILLTPF jautājumiem?**



Bāze: n=116

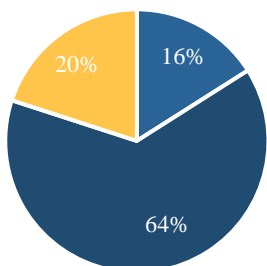
**Vai pašvaldībai būtu nepieciešama metodoloģiska palīdzība vai mācību organizēšana no atbildīgo iestāžu puses par sankciju un NILLTPF risku identificēšanu pārvaldību publiskā sektorā?**



Bāze: n=116

## Ministriju un centrālo valsts iestāžu sniegto atbilžu apkopojums

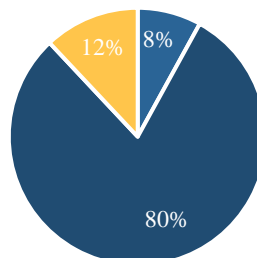
Vai resors ir veikusi sankciju risku novērtējumu un NILL risku novērtējumu?



- Jā, resors ir veicis sankciju risku novērtējumu un NILL risku novērtējumu
- Nē, resors nav veicis sankciju risku novērtējumu un NILL risku novērtējumu
- Daļēji, resors ir veicis tikai sankciju risku novērtējumu

Bāze: n=25

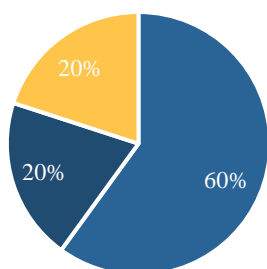
Vai iestādē ir dokumentēts sankciju risku novērtējums un NILLTPF risku novērtējums?



- Jā
- Nē
- Daļēji, ir dokumentēts tikai sankciju risku novērtējums

Bāze: n=25

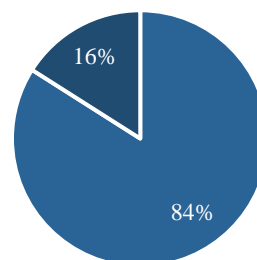
Vai iestādē ir izstrādāta un ieviesta iekšējās kontroles sistēma (IKS) sankciju risku pārvaldīšanai un NILLTPF risku pārvaldīšanai?



- Nē, nav izstrādāta IKS
- Jā, ir izstrādāta IKS
- Daļēji, IKS ir izstrādāta tikai sankciju risku pārvaldīšanai

Bāze: n=25

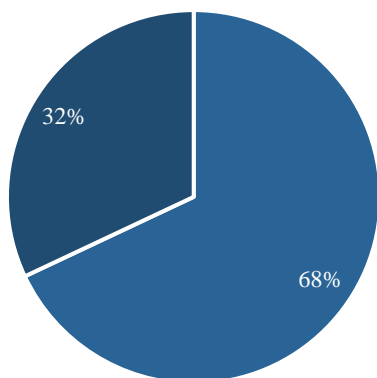
Vai iestādē ir izstrādāta un ieviesta IKS attiecībā uz Sankciju, NILLTPFN un Publisko iepirkumu likumu prasību ievērošanu publiskajos iepirkumos?



- Jā
- Nē

Bāze: n=25

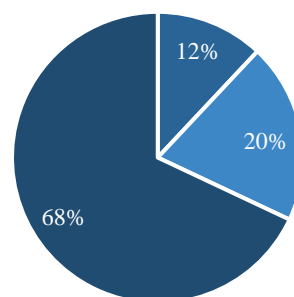
Vai iestādes Iepirkuma līgumā, vispārīgās vienošanās dokumentā, partnerības iepirkuma līgumā vai koncesijas līgumā paredz pasūtītāja, sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja, publiskā partnera vai tā pārstāvja tiesības vienpusēji atkāpties no līguma izpildes, j



- Jā
- Nē

Bāze: n=25

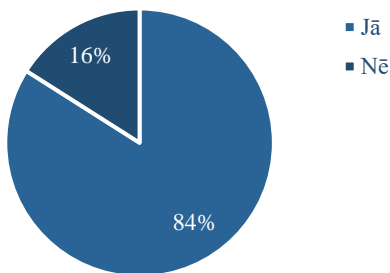
Vai iestādē ir darbinieki, kuru amata pienākumos ietilpst Sankciju risku novērtējums un kontrole?



- Jā
- Nē
- Daļēji, ir darbinieki, kuru pienākumos ietilpst sankciju risku novērtējums un kontrole

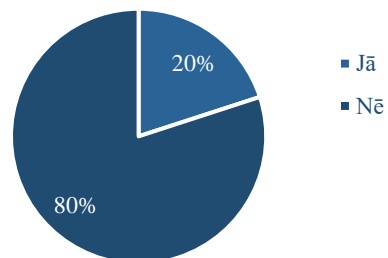
Bāze: n=25

Vai iestāde pēdējo trīs gadu laikā īstenoja sadarbību ar Latvijas Republikas teritorijā reģistrētām nevalstiskām organizācijām?



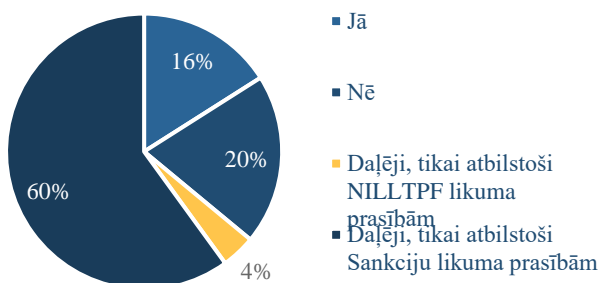
Bāze: n=25

Vai iestāde pēdējo trīs gadu laikā īstenoja sadarbību ar ārpus Latvijas Republikas teritorijas reģistrētām nevalstiskām organizācijām?



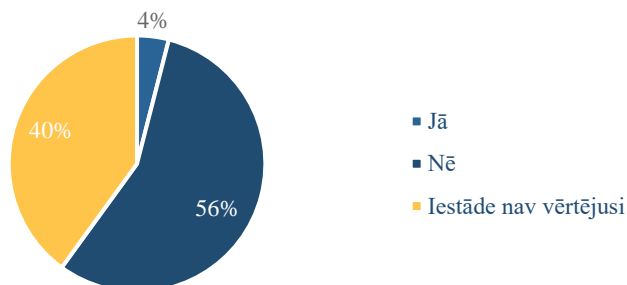
Bāze: n=25

Vai iestāde, slēdzot ārpakalpojumu līgumus un veicot maksājumus atbilstoši līguma nosacījumiem, veic darījumu partnera pārbaudi, ietverot NILLTPF un sankciju risku izvērtējumu?



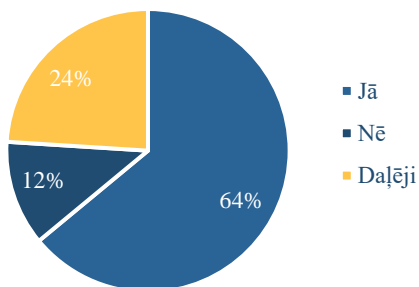
Bāze: n=25

Vai iestāde pēdējo trīs gadu laikā ir veikusi darījumus (slēgti pakalpojumu līgumi, iegādāta/pārdota kustamā un nekustamā manta, veikti pārskaitījumi u.c.) ar politiski nozīmīgām personām, politiski nozīmīgas personas ģimenes locekli vai cieši saistītu pe



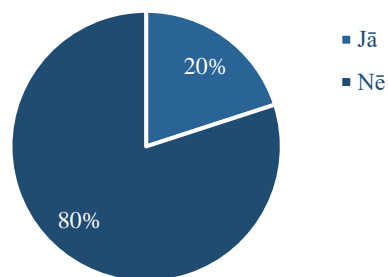
Bāze: n=25

Vai iestāde ir dokumentējusi sankciju pārbaudes?



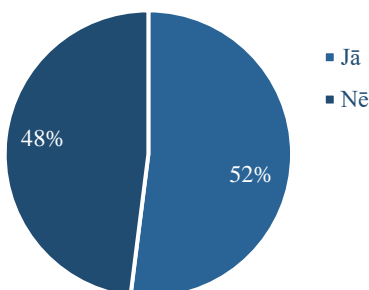
Bāze: n=25

Vai praksē iestādei ir radusies nepieciešamība vērsties atbildīgās institūcijās (AM, FID, VID u.c.) attiecībā uz sankciju un NILLTPF jautājumiem?



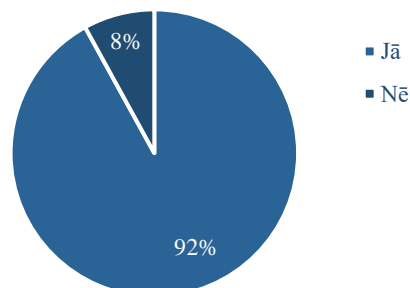
Bāze: n=25

Vai iestādes darbinieki ir piedalījušies mācībās par sankciju un NILLTPF jautājumiem?



Bāze: n=25

Vai publiskajam sektoram būtu nepieciešama metodoloģiska palīdzība vai mācību organizēšana par sankciju un NILLTPF risku identificēšanu un pārvaldību publiskā sektorā?



Bāze: n=25

## 5. pielikums. Pašvaldību sniegto viedokļu apkopojums

Pašvaldība	No pašvaldības saņemtā informācija
<b><i>Kādas problēmas pašvaldība saskata NILLTPF un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanā?</i></b>	
Limbažu novada pašvaldība <sup>310</sup>	<ul style="list-style-type: none"> <li>✓ Nav skaidrs jautājums par dokumentu glabāšanas termiņiem, tas ir, NILLTPFN likuma prasība paredz dokumentus uzglabāt vismaz 5 gadus, tomēr pašvaldības lietvedības sistēmā nav atsevišķi izdalāma ar NILLTPF un sankciju pārbaudēm saistīto dokumentu grupa un tie tiek uzglabāti atbilstoši lietvedības saistošiem noteikumiem.</li> <li>✓ Darbinieki zināšanu un praktisko iemaņu NILLTPF un sankciju jomā trūkuma dēļ izpilda procedūras formāli</li> <li>✓ Pašvaldība nesaskata šobrīd iespējas izstrādāt kvalitatīvu iekšējās kontroles sistēmu NILLTPFN likuma kontekstā, kā vienu no risinājumiem saredzot standartizētu risinājumu izstrādi publiskajam sektoram kopumā.</li> </ul>
Brocēnu novada pašvaldība <sup>311</sup>	Pašvaldība uzskata, ka ir nepieciešams precizēt esošās normas, piemēram, norādīt summas, kuras sasniedzot būtu paredzamas pārbaudes vai attiecīgo darījumu veids, kas tiek klasificēts ar augstāko riska pakāpi. Pašvaldība min arī konkrētas situācijas, kas jau šobrīd rada jautājumus. Kā piemērs tiek minēti darījumi ar politiski nozīmīgu personu: <i>“..politiski nozīmīga persona veic samaksu par nekustamā īpašuma nodokli vai citu, pašvaldības noteiktu, nodevu maksājumu. Pavisam neskaids ir pareizā pašvaldības pozīcija, ja šādai personai ir izmaksājams pabalsts, stipendija vai konkrētā persona, kā biedrības valdes priekšsēdētājs, piedalās pašvaldības atbalstītos projektos nevalstiskām organizācijām”</i>
Jēkabpils pilsētas pašvaldība <sup>312</sup>	Pašvaldība norāda, ka nevar identificēt problēmjautājumus attiecībā uz sankciju risku pārvaldību, tomēr NILLTPF regulējums pašvaldības skatījumā nesniedz precīzu informāciju, kas tieši attiecas uz pašvaldības darbu. Vienlaikus pašvaldība uzskata, ka katrai atsevišķai pašvaldībai nav lietderīgi veidot individuālu iekšējās kontroles sistēmu, bet gan valsts līmenī jābūt ieviestiem reģistriem, kas nodrošinātu iespējas saņemt informāciju NILLTPF risku mazināšanai.
Saldus novada pašvaldība <sup>313</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu vēlams regulējumā veikt precīzas norādes par pašvaldību pienākumu veikt pārbaudes konkrētos darījumu veidos, sasniedzot konkrētu darījuma apmēru vai ar konkrētiem darījumu partneriem, jo izvirzīt prasību veikt padziļinātas pārbaudes par katru pašvaldībā veicamo darījumu neatkarīgi no darījumu summas ir nesamērīgs administratīvais slogs, salīdzinoši ar iespējamajiem zaudējuma riskiem. Vienlaikus pašvaldība norāda, ka šobrīd nav izveidots vienots sankciju pārbaudes reģistrs.
Siguldas novada pašvaldība <sup>314</sup>	Pašvaldība norāda, ka jau šobrīd veic sadarbības partneru pārbaudes, kas ir laikietilpīgs process. Vienlaikus pašvaldība pauž bažas, ka pretēji bankām tās rīcībā nav tādu informācijas sistēmu, lai veiktu efektīvākas pārbaudes.
Daugavpils novada pašvaldība <sup>315</sup>	Pašvaldības vērtējumā, nav skaidrības par NILLTPFN likuma prasību praktisko izpildi.
Iecavas novada pašvaldība <sup>316</sup>	Pašvaldība norāda, ka nav pietiekamas izpratnes par NILLTPFN likuma normu piemērošanu praksē. Attiecībā uz sankciju jomu pašvaldība uzskata, ka Publisko iepirkumu likumā trūkst norādes uz Sankciju likumu.
Jelgavas pilsētas pašvaldība <sup>317</sup>	Pašvaldība secina, ka šobrīd nav vienotas datubāzes sankciju pārbaudēm – praksē ir jāveic pārbaude trīs dažādās datubāzēs, kas savukārt palielina darba apjomu. Vienlaikus pašvaldība norāda, ka esošās datubāzēs nav iespējams saņemt informāciju, piemēram, izziņas formā, lai nodrošinātu iespēju pievienot izdruku par veikto pārbaudi.
Rēzeknes pilsētas pašvaldība <sup>318</sup>	Pašvaldība kā būtisku problēmu izvirza atbildīgo personu iecelšanu NILLTPF risku pārvaldībai. Pašlaik pašvaldībai ir apgrūtināši noteikt atbildīgo personu NILLTPF risku jautājumos, jo: 1) pieņemot darbā pašvaldības darbiniekus, netiek prasīta atbilstība NILLTPFN likuma 10. <sup>1</sup> pantam; 2) nav iegūta izpratne, kādā veidā atbildīgajam darbiniekam izvērtēt reputācijas risku, jo kritēriji šādai pārbaudei nav definēti; 3) darbiniekam jānodrošina piekļuve specializētām datubāzēm, kas potenciāli var radīt pašvaldībai papildu izmaksas.

Strenču novada pašvaldība <sup>319</sup>	Pašvaldība skaidro, ka NILLTPF jautājumu kontekstā nav izveidojusies izpratne, kā tiesību aktu normas piemērojamas praksē. Vienlaikus pašvaldība norāda, ka NILLTPFN likuma prasību izpildē būtu nepieciešams nodrošināt bezmaksas piekļuvi Uzņēmumu reģistra datiem. Attiecībā uz sankciju regulējumu tiesību aktu prasību īstenošana praksē nerada problēmas.
Ventspils pilsētas pašvaldība <sup>320</sup>	Pašvaldības ieskatā, šobrīd NILLTPF un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu regulējums ir vispārīgs, vairāk tendēts uz finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem, tādējādi to ir problemātiski piemērot pašvaldības darbā, ņemot vērā tās specifiku.
Cēsu novada pašvaldība <sup>321</sup>	Pašvaldība pauž viedokli, ka normatīvo aktu prasības būtu jāpārskata atbilstoši samērīguma principam un to piemērošanai praksē.
Jūrmalas pilsētas pašvaldība <sup>322</sup>	Pašvaldība norāda, ka no pašvaldības puses ir informācijas, zināšanu un resursu trūkums, lai varētu objektīvi novērtēt iespējamās normatīvo aktu pārkāpumus un pilnvērtīgi veikt uzdotos pienākumus.
Liepājas pilsētas pašvaldība <sup>323</sup>	Liepājas pilsētas pašvaldība NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldība saskata šādu būtisku problemātiku: <ul style="list-style-type: none"> <li>- nav likumdevēja akcentu publiskā sektora institūciju lomai, pienākumiem NILLTPF un sankciju jomas risku praktiskā pārvaldībā, nav konkretizētas aizdomīgu darījumu pazīmes;</li> <li>- normatīvi nenoteikta pašvaldību darījumu partneru pārbaudes kārtība, apjoms, pārbauzu tvērums;</li> <li>- ierobežota piekļuve darījumu partneru finanšu, bankas kontu informācijai; darījumu partneru sniegtās informācijas ticamība, to atbildība;</li> <li>- izkaisītas datubāzes, pašvaldības tiesību apjoms informācijas ieguvē, personu datu aizsardzības tiesību aspekti; publiskajā telpā izskanējušas (atspoguļotas) informācijas par darījumu partneri ticamība, pamatotība, tās piemērošana risku pārvaldībā;</li> <li>- nav normatīvi noteikts regulējums pašvaldību praktiskai darbībai un tiesību apjomam NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldībā;</li> <li>- nav vienotas, valsts uzturētas digitālas platformas pašvaldību atbalstam NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldībā (apkopotī informācijas reģistri, datubāzes (t.sk. ārvalstu), aktualitātes, meklēšanas rīki, viegli pārskatāms un uztverams normatīvais regulējums un metodika praktiskā pārvaldībā, kas atdalīti no teorētiska, zinātniska un pārskata rakstura avotu informācijas, padziļinātas izpratnes (zināšanu) ieguvei), nenoteikta atbildīgā institūcija praktiskā NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldībā Latvijas pašvaldībās, sistēmiskas informācijas un mācību trūkums praktiskā pārvaldībā (ne teorētiskā aspektā);</li> <li>- iespējama pārbaudes procedūru dublēšanās (nelietderīgs resursu patēriņš risku pārvaldībā) ar NILLTPFN likuma speciālajiem subjektiem un to kontrolējošām (uzraugošām) valsts institūcijām, kas valsts līmenī būtu risināms attīstot (nosakot) komunikācijas kanālus pašvaldību darījumos klientu izpētei, kā piemēram: pašvaldība – pašvaldības konta turētāja banka; pašvaldība – pašvaldības līgumattiecību zvērināts notārs; pašvaldība – Valsts ieņēmumu dienests (piekļuve nodokļu maksātāja informācijai, aktuālām ziņām un sniegtiem aktuāliem darbības pārskatiem) u.tml.</li> </ul>
Madonas novada pašvaldība <sup>324</sup>	Pašvaldības ieskatā, šobrīd ir grūtības izprast likuma praktisko piemērošanu.
Rēzeknes novada pašvaldība <sup>325</sup>	Pašvaldība norāda, ka ar Sankciju likuma un NILLTPFN likuma piemērošanu saistītās problēmas pašvaldības darbībā tās darbiniekiem galvenokārt ir izpratnes un arī resursu trūkums, kura pamatā, iespējams, ir tas, ka Sankciju likumā un NILLTPFN likumā pašvaldības un to pienākumi sankciju un NILLTPFN jomā, izņemot sankciju piemērošanā publiskajos iepirkumos un publiskajā un privātajā partnerībā, nav konkrēti minēti un acīmredzami.
Valmieras pilsētas pašvaldība <sup>326</sup>	Pašvaldība norāda, ka spēkā esošie NILLTPF un sankciju jomu regulējošie normatīvie akti ir visaptveroši, bet tajā pašā laikā specifiski, jo īpaši NILLTPFN likums, kura subjekti ir personas, kuras veic saimniecisko vai profesionālo darbību, piemēram, kredītiestādes, finanšu iestādes, personas, kas sniedz inkasācijas pakalpojumus, maksātnespējas procesa administratori, utt. Tāpēc esošo regulējumu ir grūti piemērot pašvaldību darbības specifikācijai.

***Vai, pašvaldības ieskatā, pieejamās mācības/semināri, vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību ir piemēroti pašvaldību specifikai un sniedz praktiski piemērojamu informāciju?***

Limbažu novada pašvaldība <sup>327</sup>	Pašvaldība norāda, ka trūkst informācijas par praktiskiem piemēriem, kas, tās skatījumā, sniegtu efektīvāku izpratnes veidošanu par NILLTPF un sankciju jautājumiem.
Brocēnu novada pašvaldība <sup>328</sup>	Pašvaldības vērtējumā, šobrīd ir pietiekami daudz informācijas par NILLTPF un sankciju jomām, tomēr tā ir vairāk tendēta uz likuma subjektiem, tādējādi pašvaldības var tikai brīvi interpretēt to attiecībā uz pašvaldības darbu.
Jēkabpils pilsētas pašvaldība <sup>329</sup>	Pašvaldības vērtējumā, šobrīd ir pietiekami daudz informācijas par NILLTPF un sankciju jomām, tomēr tā ir vairāk tendēta uz likuma subjektiem, tādējādi radot grūtības to praktiski piemērot pašvaldības darbā.
Saldus novada pašvaldība <sup>330</sup>	Pašvaldības vērtējumā, šobrīd ir pietiekami daudz informācijas par NILLTPF un sankciju jomām, tomēr tā ir vairāk tendēta uz likuma subjektiem, tādējādi pašvaldība šobrīd saskata informācijas trūkumu attiecībā uz pašvaldības specifisko jautājumu risināšanu, t.sk. praktisko norāžu esamība tieši pašvaldības darbības īstenošanai
Siguldas novada pašvaldība <sup>331</sup>	Pašvaldības darbinieki nav piedalījušies apmācībās par NILLTPF un sankciju jautājumiem, tāpēc nevar formulēt viedokli par to kvalitātes rādītājiem. Savukārt attiecībā uz pieejamām metodikām, vadlīnijām un citiem informatīviem materiāliem, pašvaldība sniedz viedokli, ka tie nav piemērojami pašvaldības darbā.
Daugavpils novada pašvaldība <sup>332</sup>	Pašvaldība norāda, ka sankciju jomā pieejamie informatīvie materiāli tiek izmantoti praksē. Savukārt par NILLTPF jautājumiem pieejamās apmācības un informatīvie materiāli nav piemērojami pašvaldību darbā.
Iecavas novada pašvaldība <sup>333</sup>	Iecavas novada pašvaldības darbinieki nav piedalījušies apmācībās par NILLTPF un sankciju jautājumiem, tāpēc nevar formulēt viedokli par to kvalitātes rādītājiem. Tomēr uzskata, ka pieejamie informatīvie materiāli NILLTPF jomā ir tendēti uz finanšu sektoru un nav praktiski piemērojami pašvaldības darbā.
Jelgavas pilsētas pašvaldība <sup>334</sup>	Pašvaldības ieskatā, šobrīd publicētie informatīvie materiāli par NILLTPF un sankciju jomām ir paredzēti likuma subjektu vajadzībām. Attiecībā uz pašvaldības specifisko darbu šādu materiālu trūkst.
Rēzeknes pilsētas pašvaldība <sup>335</sup>	Pašvaldība attiecībā uz jautājumu nepauž viedokli.
Strenču novada pašvaldība <sup>336</sup>	Pašvaldība attiecībā uz jautājumu nepauž viedokli.
Ventspils pilsētas pašvaldība <sup>337</sup>	Pašvaldība pauž viedokli, ka šobrīd pieejamās mācības/semināri, vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību nav piemēroti pašvaldību specifikai un lielākoties nesniedz praktiski piemērojamu informāciju.
Cēsu novada pašvaldība <sup>338</sup>	Pašvaldības ieskatā, līdz šim pieejamie un atrodamie materiāli dažādās interneta vietnēs ir komplicēti un nesniedz pilnīgu priekšstatu par attiecīgo normatīvu piemērošanu pašvaldību darbā.
Jūrmalas pilsētas pašvaldība <sup>339</sup>	Pašvaldības vērtējumā, pieejamie informācijas resursi ir pietiekami, lai efektīvi pārvaldītu NILLTPF un sankciju riskus.
Liepājas pilsētas pašvaldība <sup>340</sup>	Pašvaldības ieskatā, pieejamie informācijas avoti ir lielākoties vērsti uz NILLTPF un sankciju subjektiem, kuri darbojas privāto tiesību jomā.
Madonas novada pašvaldība <sup>341</sup>	Pašvaldība pauž viedokli, ka šobrīd pieejamās mācības/semināri, vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību nav piemēroti pašvaldību specifikai un lielākoties nesniedz praktiski piemērojamu informāciju.
Rēzeknes novada pašvaldība <sup>342</sup>	Pašvaldība attiecībā uz jautājumu nepauž viedokli.
Valmieras pilsētas pašvaldība <sup>343</sup>	Pieejamās vadlīnijas par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta mājaslapā, sniedz daudz informācijas, tomēr tā nav specifiski pielāgota pašvaldību vajadzībām.
<b><i>Kādi atbalsta pasākumi NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā, pašvaldības ieskatā, būtu nepieciešami publiskajam sektoram?</i></b>	
Limbažu novada pašvaldība <sup>344</sup>	Pašvaldība kā vienu no risinājumiem saredz standartformu ieviešanu publiskajam sektoram un, iespējams, atsevišķo datubāzu veidošanu, lai atvieglotu informācijas iegūšanu.



Brocēnu novada pašvaldība <sup>345</sup>	Pašvaldības redzējumā būtu nepieciešams izstrādāt vadlīnijas un tad attiecīgi pēc nepieciešamības rīkot apmācības, kuru laikā būtu iespēja dalīties ar pieredzi un nepieciešamības gadījumā paredzēt izmaiņas izstrādātajā dokumentā. Pašvaldības skatījumā, valstī jau tiek izmantota šāda metode, un tā ir pierādījusi sevi kā pieņemamu jaunas informācijas apguvē un nepieciešamo darbību efektīvai īstenošanai.
Jēkabpils pilsētas pašvaldība <sup>346</sup>	Pašvaldība uzskata, ka katrai atsevišķai pašvaldībai nav lietderīgi veidot individuālu iekšējās kontroles sistēmu, bet gan valsts līmenī jābūt ieviestiem reģistriem, kas nodrošinātu iespējas saņemt informāciju NILLTPF risku mazināšanai.
Saldus novada pašvaldība <sup>347</sup>	Pašvaldība atbalsta metodisko materiālu izstrādi, apvienojot tos ar praktiskām apmācībām.
Siguldas novada pašvaldība <sup>348</sup>	Pašvaldības ieskatā, ir nepieciešami atbalsta pasākumi pašvaldībai, nodrošinot metodiskos materiālus, apmācības par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu, pieeju specifiskām datubāzēm, ideālā variantā šo datubāzu savietojamības nodrošināšanu ar pašvaldības grāmatvedības sistēmu vai vismaz visas nepieciešamās informācijas pārbaudi vienā datubāzē.
Daugavpils novada pašvaldība <sup>349</sup>	Pašvaldības ieskatā, ir nepieciešami atbalsta pasākumi, nodrošinot metodiskos materiālus, apmācības par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu, pēc nepieciešamības pieeja specifiskām datubāzēm.
Iecavas novada pašvaldība <sup>350</sup>	Pašvaldība kā primāros atbalsta pasākumus min metodiskos norādījumus un attiecīgu apmācību rīkošanu.
Jelgavas pilsētas pašvaldība <sup>351</sup>	Pašvaldības skatījumā, būtu noderīgi metodiskie materiāli un apmācības par normatīvo aktu piemērošanu ar pašvaldības darbības specifikai piemērotiem praktiskiem piemēriem. Kā piemēri tiek minēti: <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ pašvaldībā ir ieviesta risku vadība kvalitātes vadības sistēmas ietvaros, un notiek risku identificēšana, novērtēšana un pārvaldības pasākumu īstenošana. Būtu nepieciešami praktiski piemēri, kā integrēt/papildināt jau esošo sistēmu, tai skaitā esošo risku vadību, ar elementiem sankciju un NILLTPFN likuma prasību ievērošanai, neveidojot to atsevišķi un atrauti no esošajām iekšējās kontroles sistēmas darbībām un dokumentiem;</li> <li>✓ ieteikumi, kā nodrošināt normatīvo dokumentu ievērošanu arī citās pašvaldības darbības jomās, piemēram: darījumi ar politiski nozīmīgām personām, darījumi ar nevalstiskām organizācijām, darījumi ar nekustamiem īpašumiem;</li> <li>✓ publisko iepirkumu jomā – liels atbalsts būtu pieeja datubāzēm attiecībā uz ārvalstīs reģistrētu pretendentu valdes, padomes u.tml. informāciju, kā arī vienota sistēma sankciju pārbaudei.</li> </ul>
Rēzeknes pilsētas pašvaldība <sup>352</sup>	Pašvaldības skatījumā pašvaldībām būtu nepieciešami metodiskie materiāli, apmācības par normatīvo aktu piemērošanu, informācijai un apmācībām par specifisko datubāzu izmantošanu, datu filtrēšanu, atlasī, lai klientu pārbaude tiktu veikta jēgpilni.
Strenču novada pašvaldība <sup>353</sup>	Pašvaldības ieskatā, būtu nepieciešams publiskajam sektoram vismaz reizi gadā organizēt semināru vai izglītojošu apmācības kursu par NILLTPF praktisko piemērošanu tieši pašvaldībās vai to padotības institūcijās.
Ventspils pilsētas pašvaldība <sup>354</sup>	Pašvaldībai būtu nepieciešami atbalsta pasākumi NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā, kas sniegtu praktisku palīdzību pašvaldībai šo normatīvo aktu piemērošanā, piemēram, metodiskie materiāli, apmācības par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu tieši pašvaldību kontekstā.
Cēsu novada pašvaldība <sup>355</sup>	Pašvaldības ieskatā būtu nepieciešams izstrādāt vadlīnijas NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanā, iekļaujot tajās detalizētu informāciju par normatīvo aktu piemērošanu praksē, piemēram, riska izvērtējuma veikšanu, klienta izpētes procesā izmantotos informācijas avotus. Vienlaikus pašvaldība norāda, ka ir nepieciešamas mācības, lai celtu darbinieku kvalifikāciju.
Jūrmalas pilsētas pašvaldība <sup>356</sup>	Pašvaldībai pagaidām nav nepieciešams īpašs atbalsts. Tomēr, ja tiks lemts par pašvaldību veikto uzdevumu uzskaitījuma palielinājumu, lai efektīvāk pārvaldītu NILLTPF un sankciju riskus, tad būtu jāplāno papildu finansējums pašvaldībām.
Liepājas pilsētas pašvaldība <sup>357</sup>	Pašvaldība pauž viedokli, ka svarīgi ir nodrošināt publiskā pārvaldē vienotu izpratni un pieeju NILLTPF un sankciju risku pārvaldībai.

Madonas novada pašvaldība <sup>358</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu nepieciešams: <ul style="list-style-type: none"> <li>✓ organizēt apmācības;</li> <li>✓ sniegt detalizētu informāciju par NILLTPF un sankciju uzraugošām iestādēm un informācijas apmaiņas sistēmu ar tām;</li> <li>✓ centralizēti radīta vienota izpratne un shēmas NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā.</li> </ul>
Rēzeknes novada pašvaldība <sup>359</sup>	Pašvaldības darbiniekiem nepieciešami atbalsta pasākumi galvenokārt ir mācības, metodiskie materiāli un arī konsultāciju iespējas.
Valmieras pilsētas pašvaldība <sup>360</sup>	Pašvaldība attiecībā uz jautājumu nepauž viedokli.
<b><i>Kā pašvaldība vērtē sadarbību ar NILLTPF un sankciju jomu uzraugošajām iestādēm?</i></b>	
Limbažu novada pašvaldība <sup>361</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Brocēnu novada pašvaldība <sup>362</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Jēkabpils pilsētas pašvaldība <sup>363</sup>	Pašvaldība ir vērsusies FKTK saistībā ar sadarbību ar juridisko personu, kuras īpašniece bija Aivara Lemberga meita. Šo sadarbību pašvaldība vērtē negatīvi, jo netika saņemta informācija par pašvaldības turpmākām darbībām šajā jautājumā.
Saldus novada pašvaldība <sup>364</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Siguldas novada pašvaldība <sup>365</sup>	Pašvaldība līdz šim uz interesējošiem jautājumiem par normatīvā regulējuma piemērošanu konkrētās situācijās ir operatīvi saņēmusi atbildes no valsts pārvaldes iestādēm.
Daugavpils novada pašvaldība <sup>366</sup>	Pašvaldība praksē saskārās ar jautājumiem publisko iepirkumu jomā, norādot ka atbildes tika saņemtas operatīvi.
Iecavas novada pašvaldība <sup>367</sup>	Pašvaldība pozitīvi vērtē sadarbību ar uzraugošām iestādēm.
Jelgavas pilsētas pašvaldība <sup>368</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Rēzeknes pilsētas pašvaldība <sup>369</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Strenču novada pašvaldība <sup>370</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Ventspils pilsētas pašvaldība <sup>371</sup>	Pašvaldība iepriekšējo pieredzi vērtē pozitīvi, tomēr vērš uzmanību, ka tika risināti jautājumi vispārīgā kontekstā.
Cēsu novada pašvaldība <sup>372</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Jūrmalas pilsētas pašvaldība <sup>373</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Liepājas pilsētas pašvaldība <sup>374</sup>	Pašvaldība attiecībā uz jautājumu nepauž viedokli.
Madonas novada pašvaldība <sup>375</sup>	Pašvaldība attiecībā uz jautājumu nepauž viedokli.
Rēzeknes novada pašvaldība <sup>376</sup>	Pašvaldība nav vērsusies pie uzraugošām iestādēm NILLTPF un sankciju jautājumos.
Valmieras pilsētas pašvaldība <sup>377</sup>	Pašvaldība attiecībā uz jautājumu nepauž viedokli.
<b><i>Ja tiktu organizētas bezmaksas mācības NILLTPF un sankciju jomā, kas būtu specifiski vērstas uz pašvaldību vajadzībām, vai pašvaldības darbinieki tās apmeklētu?</i></b>	
Limbažu novada pašvaldība <sup>378</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Brocēnu novada pašvaldība <sup>379</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Jēkabpils pilsētas pašvaldība <sup>380</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.

Saldus novada pašvaldība <sup>381</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Siguldas novada pašvaldība <sup>382</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Daugavpils novada pašvaldība <sup>383</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Iecavas novada pašvaldība <sup>384</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Jelgavas pilsētas pašvaldība <sup>385</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Rēzeknes pilsētas pašvaldība <sup>386</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Strenču novada pašvaldība <sup>387</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Ventspils pilsētas pašvaldība <sup>388</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Cēsu novada pašvaldība <sup>389</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā, it īpaši pašvaldībās.
Jūrmalas pilsētas pašvaldība <sup>390</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Liepājas pilsētas pašvaldība <sup>391</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Madonas novada pašvaldība <sup>392</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Rēzeknes novada pašvaldība <sup>393</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Valmieras pilsētas pašvaldība <sup>394</sup>	Pašvaldība norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPF un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.

## 6. pielikums. Ministriju un centrālo valsts iestāžu sniegto viedokļu apkopojums

Iestāde	No iestādes saņemtā informācija
<i>Kādas problēmas iestāde saskata NILLTPF un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanā?</i>	
Centrālā vēlēšanu komisija <sup>395</sup>	NILLTPF un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanā problēmas rada regulējuma nepiemērotība publiskā sektora darbības specifikai, informācijas trūkums par prasību praktisku izpildi un iespējām iegūt informāciju par darījumu partneriem.
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs <sup>396</sup>	Iestāde līdz šim nav saskārusies ar problēmām piemērot NILLTPF un sankciju jomu regulējošos normatīvos aktus, tādēļ sankciju risku pārvaldības jautājumi nav bijuši iestādes dienaskārtībā.
Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija <sup>397</sup>	Aizsardzības ministrija saskata problēmas attiecīgo normatīvo aktu piemērošanā – informācijas trūkums par prasību praktisku izpildi un skaidrojumu nepieciešamība.
Latvijas Republikas Augstākā tiesa <sup>398</sup>	Iestāde nav definējusi problēmas NILLTPFN likuma un Sankciju likuma piemērošanā.
Latvijas Republikas Ārlietu ministrija <sup>399</sup>	Iestāde uzskata, ka nevar sniegt viedokli šī jautājuma kontekstā.
Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija <sup>400</sup>	Veicot izmaiņas normatīvajos aktos, aktualitātes par izmaiņām ne visas interesējošās puses uzzina laicīgi – tas var kavēt sadarbību un normatīvo aktu prasību izpildi. Attiecīgi būtu jāveicina informēšana par normatīvā regulējuma izmaiņām, izmantojot dažādus informēšanas kanālus.
Latvijas Republikas Finanšu ministrija <sup>401</sup>	Iestāde informē, ka nav identificējusi problēmas piekļūt informācijai par darījumu partneriem un nepieciešamajām datubāzēm.
Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija <sup>402</sup>	Iestādes ieskatā, normatīvais regulējums NILLTPF un sankciju jomā ir pietiekams. Iespējams, ka varētu būt noderīga plašāka informācija par prasību praktisku izpildi tieši sankciju jomā, taču jautājumi par prasību praktisko izpildi, t. sk. piekļuve informācijas resursiem, vairāk noderīga būs tām iestādēm un amatpersonām, kas ir iesaistītas iepirkuma procedūrā.
Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija <sup>403</sup>	Iestādes ieskatā, klienta izpētes normatīvā akta prasība nevar būt attiecināma uz publisko pārvaldi gadījumā, ja šo formu prasa aizpildīt preces/pakalpojuma piegādātājs.
Latvijas Republikas Kultūras ministrija <sup>404</sup>	<p>Kultūras ministrijas ieskatā, būtu nepieciešams izveidot automatizētu sankciju monitoringa rīku, kas būtu pieejams darbiniekiem, kas veic sankciju pārbaudes. Tāpat kompleksu meklējumu gadījumos var būt nepieciešamas papildu pieejas dažādām datubāzēm, piemēram, datubāzei par sodītām personām u.c.</p> <p>Savukārt Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde norāda, ka ir vairāki aspekti kultūras priekšmetu aprites jomā, kas ierobežo NILLTPF un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanu tai.</p> <p>Lielākās problēmas sagādā specifika, ņemot vērā, ka kultūras priekšmetu aprites joma vienmēr ir bijusi vairāk “pelēkajā zonā” un nav zināms, cik caurredzamas ir naudas transakcijas šajā jomā. Esošie regulējumi ir piemēroti jomām, kur naudas transakcijas ir caurredzamākas.</p> <p>Problēmas arī rada nespēja noteikt, kas īsti ir personas, kuras darbojas šajā jomā. Kultūras priekšmetu aprītē darbojošās personas savu darbību atzīmē pie dažādiem saimnieciskās darbības pamatdarbības veidiem. Parasti šie uzņēmumi ir atrodami kategorijā “Antikvāri priekšmeti” vai “Mākslas saloni, galerijas”, tomēr tai pašā laikā šīs jomas pārstāvjus var sastapt kategorijās “Lietotas vai mazlietotas preces”, “Juvelierizstrādājumi” un “Automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu pārdošana”, ja priekšmeti, ar ko tirgojas, ir antīkie automobiļi.</p>

Latvijas Republikas Labklājības ministrija <sup>405</sup>	Iestāde nav definējusi problēmas NILLTPFN likuma un Sankciju likuma piemērošanā.
Latvijas Republikas Prokuratūra <sup>406</sup>	NILLTPFN likuma un Sankciju likuma regulējums nav piemērots tieši publiskā sektora darbības specifikai, un būtu nepieciešams uzlabot informācijas pieejamību par prasību praktisko izpildi. Šobrīd publiskajām iestādēm ir aktualizēta nepieciešamība izveidot pasākumu kopumu, kas ietver uz NILLTPFN likuma un Sankciju likuma prasību izpildes nodrošināšanu vērsta darbības, paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību. Proti, publiskās iestādes aicinātas izveidot iekšējās kontroles sistēmu, kurā tiktu noteikti konkrēti kritēriji un kārtība sadarbības partnera risku novērtējumam un par šo pienākuma izpildi atbildīgie darbinieki.
Latvijas Republikas Satiksmes ministrija <sup>407</sup>	Iestāde norāda, ka sankciju nosacījumu piemērošanas sākotnējā posmā problēmas sagādāja Ventspils ostas un atsevišķu Latvijas pilsoņu iekļaušana OFAC sankciju sarakstā, jo radās pamatoti jautājumi, piemēram, par maksājumu veikšanu sankcijām pakļauto subjektu saistītajām institūcijām. Iestādes ieskatā, Ārlietu ministrija nesniedza nepārprotamas atbildes un jautājumi risinājās tikai praktisko sankciju piemērošanas laikā. Vienlaikus problēmas sagādā dažādie sankciju saraksti, kuriem ir jāseko līdzī. Lielākoties problēmas ir bijušas iestādes pārraudzībā esošajām kapitālsabiedrībām, piemēram, saistībā ar AS “Pasažieru vilciens” rezerves daļu iepirkumiem ritošā sastāva vajadzībām. Iestāde iesaistījās arī šo jautājumu risināšanā.
Latvijas Republikas Satversmes tiesa <sup>408</sup>	Iestāde nav sniegusi viedokli par NILLTPF un sankciju jomu regulējošiem normatīvajiem aktiem un to piemērošanu.
Latvijas Republikas Tiesībsargs <sup>409</sup>	Iestāde norāda, ka, lai gan tā nav NILLTPFN likuma subjekts, tomēr risku izvērtējums iestādē tika uzsākts tieši tādēļ, ka NILLTPF un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanā trūkst informācijas par prasību praktisku izpildi, esošā informācija ir dažādi interpretējama, bet arī publiskajā sektorā iespējami darījumi ar profesionālās vai saimnieciskās darbības veicējiem, kas, savukārt, var būt NILLTPFN likuma subjekti, vai praksē nākas konstatēt iespējamus aizdomīgus darījumus ar sadarbības partneriem (piemēram, biedrībām, nodibinājumiem).
Latvijas Republikas Tieslietu ministrija <sup>410</sup>	Iestāde nav definējusi problēmas NILLTPFN likuma un Sankciju likuma piemērošanā.
Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija <sup>411</sup>	Ņemot vērā, ka nav veikts ne sankciju, ne NILLTPF risku novērtējums par šāda veida problēmām, iestāde attiecīgu informāciju nevar sniegt.
Latvijas Republikas Zemkopības ministrija <sup>412</sup>	Ņemot vērā, ka publiskais sektors tautsaimniecībā ieņem būtisku lomu finanšu līdzekļu apgūšanā, veicot dažādu preču un pakalpojumu iegādi atklātās iepirkuma procedūrās, kurās var piedalīties neierobežots skaits uzņēmēju no dažādām valstīm, iestāde uzskata, ka pirms līguma slēgšanas būtu jābūt pārliecībai, ka attiecīgais uzņēmums ir drošs un savā darbībā ievēro godīgas konkurences praksi, un nav saistīts ar teroristiskām organizācijām un nemēģina legalizēt finanšu līdzekļus, kas iegūti nelegālā veidā. Vienlaikus iestāde norāda, ka attiecīgā pretendenta pārbaudei būtu jābūt salīdzinoši vieglai un vienkāršai, lai nav nesamērīgi liels slogs un laika patēriņš, gadījumā, ja attiecīgais uzņēmējs ir starptautisks uzņēmums un darbojas ārpus Eiropas Savienības.
Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome <sup>413</sup>	Iestādes ieskatā, trūkst informācijas par prasību praktisku izpildi.
Pārresoru koordinācijas centrs <sup>414</sup>	Iestāde nav identificējusi problēmas saistībā ar NILLTPF un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanu. Iestāde praksē ir saskārusies ar situāciju, kad, veicot pakalpojuma iepirkumu, darījumu partneris lūdz aizpildīt veidlapu NILLTPF un sankciju risku novērtējuma veikšanai, un atsevišķas veidlapas sadaļas/jautājumi veidlapā neatbilst publiskā sektora darbības specifikai. Neskatoties uz norādīto, šāda situācija, iestādes ieskatā, nav uzskatāma par problēmu, jo tā tika atrisināta atbilstoši.

	interpretācijas ceļā, attiecīgi precizējot veidlapu, bet saglabājot iespēju sniegt informāciju atbilstoši regulējuma jēgai un mērķim.
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija <sup>415</sup>	Informācija par sankcijām saskaņā ar iepriekš minēto skaidrojumu pārbaudāma dažādās tīmekļvietnēs, par atbalstāmu varētu tikt novērtēta iniciatīva par vienotu elektronisku risinājumu, kas pēc iespējas automatizētu informācijas pārbaudi.
Sabiedrības integrācijas fonds <sup>416</sup>	Iestāde nav saskārusies ar problēmām NILLTPFN likuma un sankciju jomu regulējošo normatīvo aktu piemērošanā, taču būtu lietderīgi, ja par veiktajām pārbaudēm sankciju sarakstos būtu iespējams iegūt izziņu vai citu apliecinājumu, kā pierādījumu, ka konkrētā datumā par kādu uzņēmumu ir veikta pārbaude, tas nav iekļauts sankciju sarakstos un uz to neattiecas Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11. <sup>1</sup> pantā noteiktais.
Valsts kanceleja <sup>417</sup>	Iestāde norāda, ka abu minēto likumu regulējums nav piemērots publiskā sektora specifikai, tie ir vairāk attiecināmi un piemērojami to iestāžu darbībā, kas uzrauga un kontrolē citu subjektu veiktos izdevumus un naudas plūsmas. Sankciju likuma piemērošanas jomā trūkst informācijas par prasību praktisku izpildi, piemērojot likuma normas. Datubāzēs nav ietverta pietiekoša informācija par sankciju sarakstā iekļauto komersantu darījumu partneriem. Nevar saņemt pilnā apmērā informāciju par konkrēto komersantu.
Valsts prezidenta kanceleja <sup>418</sup>	Iestāde norāda, ka būtu nepieciešams iestādes darbības specifikai atbilstošs skaidrojums par NILLTPFN likuma normu piemērošanu un praktisku izpildi.
Latvijas Republikas Veselības ministrija <sup>419</sup>	Iestādes ieskatā pieejamā informācija par normatīvo aktu prasību izpildi ir pietiekama.
<b><i>Vai, iestādes ieskatā, pieejamās mācības/semināri, vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību ir piemēroti publiskā sektora specifikai un sniedz praktiski piemērojamu informāciju?</i></b>	
Centrālā vēlēšanu komisija <sup>420</sup>	Pieejamie ieteikumi un vadlīnijas nav piemēroti iestādes specifikai un nesniedz izmantojamu informāciju.
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs <sup>421</sup>	Iestādei nav iespējams sniegt objektīvu vērtējumu šajā jautājumā, jo tā nav saskārusies ar NILLTPF un sankciju risku pārvaldības problēmjautājumiem. Līdz ar to nav bijis aktuāls šai tēmai veltītu mācību/ semināru apmeklējums. Vienlaikus, apzinot aktuālo mācību kursu piedāvājumu, iestāde secina, ka publiskas personas institūcijām nav pieejamas mācības specifiski šajā jomā.
Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija <sup>422</sup>	VAMOIC <sup>423</sup> ir apzinājis pieejamos apmācību kursus – tie pamatā ir domāti finanšu sektoram un komersantiem – tie nesniedz pietiekamu informāciju par rīcības algoritmiem, riskiem u.c., esot pakalpojuma saņēmēja, it īpaši valsts pārvaldes, lomā.
Latvijas Republikas Augstākā tiesa <sup>424</sup>	Iestādes ieskatā, pieejamie informatīvie materiāli nesniedz informāciju, kuru būtu iespējams piemērot praksē.
Latvijas Republikas Ārlietu ministrija <sup>425</sup>	Iestādes ieskatā, informācija par sankciju risku pārvaldību ir pietiekama, tomēr NILLTPF jomā nepieciešami uzlabojumi.
Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija <sup>426</sup>	Apmācības NILLTPF un sankciju jomā kopumā ir pieejamas, tomēr šādas apmācības ir maksas pakalpojums. Iestāde norāda, ka ir pieejamas vadlīnijas un ieteikumi, tomēr būtu vēlamas plašākas apmācības, kas sniegtu praktisku un padziļinātu informāciju. Tāpat būtu svarīgi, ka līdz ar izmaiņām normatīvajā regulējumā būtu pieejamas aktualizētas vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli.
Latvijas Republikas Finanšu ministrija <sup>427</sup>	Iestāde informē, ka pieejamās mācības galvenokārt ietvēra vispārīgi izglītojoša rakstura informāciju, citu valstu pieredzi, taču padziļināti neakcentējot uzmanību uz specifiskām NILLTPFN likuma un Sankciju likuma izpratnes un piemērošanas problēmām.
Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija <sup>428</sup>	Iestāde norāda, ka neorganizē un neveic iepirkumus, tāpēc informācijas un apmācību pieejamību var vērtēt daļēji. Iestādei ir saprotamas NILLTPFN likuma prasības attiecībā uz ziņošanu par aizdomīgiem darījumiem un Sankciju likuma prasības, kā arī zināmi informācijas avoti subjektu pārbaudēm.
Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija <sup>429</sup>	Iestāde nesniedz viedokli par pieejamo informācijas avotu pietiekamību un to saturu.

Latvijas Republikas Kultūras ministrija <sup>430</sup>	<p>Kultūras ministrija tās atbildē nav identificējusi problēmas pieejamo materiālu un vadlīniju izmantošanā.</p> <p>Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde sniedz informāciju, ka kultūras priekšmetu aprites joma ir specifiska un palīdzība, kas der finanšu sektoram, ne vienmēr der kultūras priekšmetu aprites un nefinanšu sektoram kopumā.</p> <p>Pārvalde lielākoties izmanto pieejamos mācību un informācijas materiālus no UNESCO, UNIDROIT un <i>Ženēvas Responsible Art Market Initiative</i> jeb RAM, kas piedāvā vairākas vadlīnijas tieši mākslas tirgus uzraudzībai un darbības aktivitātēm šajā tirgū.</p>
Latvijas Republikas Labklājības ministrija <sup>431</sup>	Iestādes ieskatā šobrīd pieejamās mācības/semināri, vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli par sankciju risku pārvaldību ir pietiekami un sniedz praktiski piemērojamu informāciju.
Latvijas Republikas Prokuratūra <sup>432</sup>	Apmācības, semināri par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību līdz šim nav noritējuši, un šī ideja būtu noteikti atbalstāma. Šobrīd pieejamās mācības, vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību fokusēti, izstrādāti un piemēroti NILLTPFN likuma 3. pantā noteiktajiem subjektiem.
Latvijas Republikas Satiksmes ministrija <sup>433</sup>	Iestāde norāda, ka attiecībā uz sankciju piemērošanas aspektiem tiek izmantota Ārlietu ministrijas tīmekļa vietne, kā arī ir bijuši gadījumi, kad tieši Ārlietu ministrijas ekspertiem uzdoti jautājumi par sankciju piemērošanas nosacījumiem. Iestādes skatījumā šobrīd apmācību materiāli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību ir ierobežotā apjomā, un tas apgrūtina risku novērtēšanu.
Latvijas Republikas Satversmes tiesa <sup>434</sup>	Satversmes tiesas ieskatā, tiesnešu un darbinieku apmeklētās mācības sniedza praktiski izmantojamu informāciju, tomēr būtu nepieciešams tās vairāk pielāgot publiskā sektora specifikai, kā arī apzināt mācību nepieciešamību un pievērst īpašu uzmanību mācību efektivitātes izvērtēšanai.
Latvijas Republikas Tiesībsargs <sup>435</sup>	<p>Mācības, semināri, vadlīnijas, u.tml., ko izstrādājušas kompetentās iestādes, vairāk piemērotas katras nozares NILLTPFN likuma subjektiem, un sagatavotie metodiskie materiāli konkrētu atbildi nesniedz arī profesionālās darbības veicējiem, jo ir ieteikums vērtēt katru klientu vai gadījumu individuāli. Piemēram, VID semināru materiāli, video ieraksti, vadlīnijas nav tieši piemēroti publiskā sektora darbības specifikai, jo to mērķauditorijas ir profesionālās vai saimnieciskās darbības veicēji.</p> <p>Lai pielāgotu nozares NILLTPFN likuma subjektiem sagatavotos metodiskos materiālus publiskā sektora specifikai, nepieciešams papildu darba ieguldījums un laiks informācijas izpētei un rekomendāciju sagatavošanai.</p>
Latvijas Republikas Tieslietu ministrija <sup>436</sup>	Iestāde nesniedz viedokli par pieejamo informācijas avotu pietiekamību un to saturu.
Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija <sup>437</sup>	Par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību nav pietiekamu materiālu un apmācību, kas būtu tieši piemēroti publiskā sektora specifikai un sniegtu praktisku piemērojamu informāciju.
Latvijas Republikas Zemkopības ministrija <sup>438</sup>	<p>Ministrijas ieskatā interneta vidē atrodami mācību materiāli, vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību ir piemēroti publiskā sektora specifikai, bet atklāts paliek jautājums par vienotu pieeju NILLTPF un sankciju risku pārvaldībā, jo katrai iestādei jācenšas izdomāt un ieviest savas iekšējās kontroles sistēmas, lai nodrošinātu attiecīgo prasību ievērošanu.</p> <p>Iespējams, ka būtu lietderīgi apkopot labāko praksi un ar to iepazīstināt visas publiskā sektora iestādes, lai prasības būtu praktiski piemērojamas un ieviešamas ar mazāku administratīvo slogu.</p>
Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome <sup>439</sup>	Iestādes ieskatā, metodiskie materiāli ir daļēji piemēroti publiskā sektora specifikai, trūkst praktiski piemērojamas informācijas.
Pārresoru koordinācijas centrs <sup>440</sup>	Iestāde nav saskārusies ar NILLTPF un sankciju risku pārvaldības problēmām, un pašreiz pieejamie metodiskie resursi un apmācības sniedz pietiekamu ieskatu risku pārvaldības jomā.

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija <sup>441</sup>	Iestādes ieskatā, IUB tīmekļa vietnē, Finanšu izlūkošanas dienesta tīmekļa vietnē un citu atbildīgo institūciju publiskoti materiāli, kas skar NILLTPF un sankciju risku pārvaldību, sniedz plašu priekšstatu par minēto jomu jautājumiem.
Sabiedrības integrācijas fonds <sup>442</sup>	Iestādes ieskatā, pieejamās mācības/semināri, vadlīnijas, ieteikumi un citi metodiskie materiāli par NILLTPF un sankciju risku pārvaldību tiktāl, ciktāl līdz šim ir bijis nepieciešams piemērot minēto regulējumu, ir pietiekami, taču izpratni par minētā regulējuma piemērošanu veicinātu konkrēti prakses piemēri, kad pasūtītājam ir nācies atteikt līguma slēgšanu vai vienpusēji atkāpties no līguma izpildes, ja līgumu nav iespējams izpildīt tādēļ, ka ir piemērotas starptautiskās vai nacionālās sankcijas vai būtiskas finanšu un kapitāla tirgus intereses ietekmējošas Eiropas Savienības vai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalsts noteiktās sankcijas.
Valsts kanceleja <sup>443</sup>	Iestāde norāda, ka tās darbinieki nav apmeklējuši šādas mācības/seminārus. Iestāde informē, ka bija uzrunājusi Iepirkumu uzraudzības biroju iekļaut tēmu tā organizētajos mācībuursos, taču saņemta atbilde, ka nav pietiekamu materiālu atsevišķa semināra organizēšanai.
Valsts prezidenta kanceleja <sup>444</sup>	Iestāde norāda, ka būtu nepieciešams iestādes darbības specifikai atbilstošs skaidrojums par NILLTPF normu piemērošanu un praktisku izpildi.
Latvijas Republikas Veselības ministrija <sup>445</sup>	Iestāde pozitīvi novērtē Iepirkumu uzraudzības biroja tīmekļa vietnē sniegto informāciju un pieejamos materiālus, kuri ir atbilstoši un sniedz praktiski izmantojamu informāciju, vērtējot sankciju riskus publiskajos iepirkumos.
<b><i>Kādi atbalsta pasākumi NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā, iestādes ieskatā, būtu nepieciešami publiskajam sektoram?</i></b>	
Centrālā vēlēšanu komisija <sup>446</sup>	Iestādes ieskatā, būtu nepieciešams veikt valsts iestāžu NILLTPF risku līmeņu izvērtējumu un izstrādāt vadlīnijas un metodiskos materiālus atbilstoši šiem līmeņiem.
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs <sup>447</sup>	Iestādes skatījumā būtu lietderīgi nodrošināt publiskajam sektoram piemērotus metodiskos materiālus un apmācības (piemēram, Valsts administrācijas skolas nodrošināti kursi) par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu. Turklāt jānodrošina iespējami pilnvērtīga, aktuālos datus ietveroša un lietotājam draudzīga datubāze nacionālo un starptautisko sankciju identificēšanai.
Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija <sup>448</sup>	VAMOIC ieskatā, valsts pārvaldē (publiskajām personām) ir nepieciešamas vienotas praktiski piemērojamas vadlīnijas par NILLTPF risku izvērtēšanas un atbilstošu iekšējo kontroļu sistēmas struktūru un piemērošanu vismaz minimālā apjomā. Ja valsts pārvaldes iestādes piemēros atšķirīgas prasības un kontroles mehānismus, tas radīs riskus, ka uzņēmēji apstrīdēs pieņemtos lēmumus, tādējādi apdraudot iepirkumu norisi un līgumu izpildi. Tāpat būtu lietderīgi noteikt vienu vadošo atbalsta iestādi, kuras konsultācijas būtu ticamas un lietderīgas.
Latvijas Republikas Augstākā tiesa <sup>449</sup>	Vienotas publiskas datubāzes izveide, kur ir viegli atrast nepieciešamo informāciju, izstrādāti rīcības algoritma varianti, ko integrēt iestādes iekšējā kontroles sistēmā. Plašāka informācija valsts iestādēm, juridiskām un fiziskām personām – rīkojot seminārus un apmācības, uzsvaru liekot ne tikai uz informācijas sniegšanu par normatīvo regulējumu, bet arī praktiskiem piemēriem šī regulējuma piemērošanā.
Latvijas Republikas Ārlietu ministrija <sup>450</sup>	Ārlietu ministrijas ieskatā, noderīgi būtu tieši publiskajam sektoram paredzēti apmācību semināri, kuros institūcijām ir iespēja izskatīt aktuālos sankciju un NILLTPF jomas jautājumus.
Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija <sup>451</sup>	Būtu atbalstāma gan metodisko materiālu plašāka pieejamība, gan praktiskas apmācības (darba grupas) par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu, gan pieeja datubāzēm.
Latvijas Republikas Finanšu ministrija <sup>452</sup>	Vienotas prakses veidošanai, normu piemērošanai noderētu viedokļu apmaiņa starp iesaistītām pusēm, domnīcas, vadlīnijas, padziļinātas apmācības par normatīvo regulējumu praktisko piemērošanu, kā arī iespēja pārdomāt dažādu datubāzu savstarpējo savietojamību un automatizēto kontroles attīstību esošajos informācijas tehnoloģiju rīkos un datubāzēs, vienlaikus izsverot pieejamos finanšu un citus resursus.
Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija <sup>453</sup>	Kā lietderīgākos publiskajam sektoram nepieciešamos atbalsta pasākumus Iekšlietu ministrija saskata metodiskos materiālus jautājumos, kas apraksta rīcību biežāk



	sastopamajās situācijās, kad nepieciešams veikt pārbaudes, kā arī personāla apmācību, piemērojot gradāciju: 1) vispārējās izpratnes par NILLTPF un sankciju jomu un attiecīgo likumu prasību piemērošanu publiskajā sektorā veicināšanai; 2) padziļinātām apmācībām praktiskajā piemērošanā tiem nodarbinātajiem, kas ir iesaistīti iepirkuma procedūrā, kā arī nodarbinātajiem, kas iesaistīti finanšu instrumentu ietvaros apstiprināto projektu uzraudzībā.
Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija <sup>454</sup>	Ministrijas ieskatā, atbalsta pasākumi NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā būtu nepieciešami tikai tādā apjomā, lai padziļinātu valsts pārvalžu iestāžu nodarbināto zināšanas ar šīs jomas problemātiku un saistību ar budžeta izstrādi un finansējuma izlietojumu.
Latvijas Republikas Kultūras ministrija <sup>455</sup>	Kultūras ministrijas ieskatā, darbiniekiem, kuri strādā ar NILLTPF un sankciju piemērošanas jomu, ir nepieciešami gan metodiskie materiāli, gan apmācības par normatīvā regulējuma piemērošanu, kā arī īpašos gadījumos arī pieeja specifiskām datubāzēm.  Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde papildus norāda – kā atbalsta pasākumi sankciju riska pārvaldībai kultūras priekšmetu aprites jomā noderētu piekļuve papildu datubāzēm, kurās reģistrēti zagti vai zuduši mākslas priekšmeti, kā, piemēram, <i>The Art Loss Register</i> (ALR), vai arī datubāzēm, kas sniedz pilnīgāku informāciju par mākslas darbiem un autoriem, tā palīdzot noteikt, vai kultūras priekšmets ir autentisks, kā, piemēram, <i>Art Signature Dictionary</i> , kas sniedz informāciju par mākslinieku parakstiem un identifikācijas zīmēm un to, kā tās mainījkušās mākslinieka karjeras laikā. Tāpat būtu nepieciešamas apmācības, kas ir konkrēti par NILLTPF jomu kultūras priekšmetu apritē, ko, piemēram, piedāvā Responsible Art Market Initiative.
Latvijas Republikas Labklājības ministrija <sup>456</sup>	Metodisko materiālu un vadlīnijas, kā pārbaudīt, vai uz pretendentu, kuram tiks piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, attiecināmi Sankciju likuma 11. <sup>1</sup> pantā noteiktie izslēgšanas nosacījumi, jau ir izstrādājusi Ārlietu ministrija un Iepirkumu uzraudzības birojs. Iestādes ieskatā būtu pozitīvi vērtējama datubāzes ieviešana, kur vienkopus būtu iespējams iegūt nepieciešamo informāciju par personām, kam piemērotas sankcijas.
Latvijas Republikas Prokuratūra <sup>457</sup>	Atbalstāma iecere izveidot metodiskos materiālus, apmācības par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu, kā arī atbildīgajiem darbiniekiem nodrošināt pieeju specifiskām datubāzēm, tādējādi atvieglojot likuma prasību precīzāku ievērošanu.
Latvijas Republikas Satiksmes ministrija <sup>458</sup>	Satiksmes ministrijas skatījumā, publiskajam sektoram būtu svarīga vienuviet pieejama apkopota informācija un skaidrojumi par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu attiecībā uz sankciju normatīvā regulējuma izpildi.
Latvijas Republikas Satversmes tiesa <sup>459</sup>	Satversmes tiesa nesniedz viedokli par minēto jautājumu.
Latvijas Republikas Tiesībsargs <sup>460</sup>	Gan metodiskie materiāli, gan apmācības par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu publiskajam sektoram būtu nepieciešamas, lai katrai institūcijai nav “jāizgudro velosipēds no jauna” un veidotos vienota izpratne par NILLTPF un sankciju risku pārvaldības procesu.
Latvijas Republikas Tieslietu ministrija <sup>461</sup>	Tieslietu ministrija nesniedz viedokli par jautājumu.
Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija <sup>462</sup>	Nepieciešamas gan mācības, gan vadlīnijas, kā arī dažādi metodiskie materiāli, kas būtu tieši piemērojami publiskā sektora darba specifikai.
Latvijas Republikas Zemkopības ministrija <sup>463</sup>	Iespējams, ka vienotas vadlīnijas par risku vadības ieviešanu publiskajā sektorā būtu risinājums, un apmācības pēc izstrādāto vadlīniju publicēšanas būtu lietderīgas par risku vadības ieviešanu atbildīgajiem darbiniekiem, kā arī vienotas datubāzes esamība būtu liels atspazds un atvieglot darbu.
Nacionālā elektronisko	Iestādes ieskatā, nepieciešamas apmācības NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu.

plašsaziņas līdzekļu padome <sup>464</sup>	
Pārresoru koordinācijas centrs <sup>465</sup>	Risku pārvaldību atvieglotu vienotas sankciju uzraudzības datubāzes izveide, kā arī vienkāršotas izpētes rīka ieviešana (līdzīgi kā FID izveidotie klientu izpētes rīki NILLTPF jomā).
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija <sup>466</sup>	Iestādes ieskatā, būtu atbalstāmi mērķtiecīgi publiskā sektora izglītošanas un atbalsta pasākumi (piemēram, vadlīniju, praktisko apmācību veidā) papildus jau pieejamai informācijai, ja tie sniegtu praktiskus ieteikumus un sekmētu samērīgu un pamatotu NILLTPF un sankciju jomas risku pārvaldības pasākumu īstenošanu, veicinot normatīvajos aktos publiskajam sektoram noteikto prasību atbilstošu izpildi, tai skaitā saskaņā ar NILLTPFN likuma 3. <sup>1</sup> panta un Sankciju likuma 11. <sup>3</sup> panta prasībām.
Sabiedrības integrācijas fonds <sup>467</sup>	NILLTPF un sankciju risku pārvaldības jomā būtu lietderīgi organizēt apmācības par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu, iespēju robežās iepazīstinot ar prakses piemēriem. Normatīvā regulējuma piemērošanu atvieglotu vienotas datubāzes ieviešana, kurā būtu iespējams centralizēti pārbaudīt, vai uzņēmumam ir piemērotas sankcijas, un saņemt izziņu par veikto pārbaudi.
Valsts kanceleja <sup>468</sup>	Iestādes ieskatā, būtu piemērojami visi uzskaitītie atbalsta pasākumi.
Valsts prezidenta kanceleja <sup>469</sup>	Iestāde norāda, ka būtu nepieciešams iestādes darbības specifikai atbilstošs skaidrojums par NILLTPF normu piemērošanu un praktisku izpildi.
Latvijas Republikas Veselības ministrija <sup>470</sup>	Iestāde norāda, ka, ņemot vērā personāla mainību publiskajā pārvaldē, tā atbalstītu periodiskas (reizi gadā, vai reizi divos gados) apmācības par normatīvā regulējuma praktisku piemērošanu minētajā jomā.
<b><i>Kā iestāde vērtē sadarbību ar NILLTPF un sankciju jomu uzraugošajām iestādēm? (Tikai iestādēm, kas ir norādījušas, ka praksē bijusi nepieciešamība vērsties atbildīgajās iestādēs)</i></b>	
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs <sup>471</sup>	Iestādei ir bijusi sadarbības pieredze ar Ārlietu ministriju, kā arī Finanšu un kapitāla tirgus komisiju. Komunikācija bijusi operatīva un efektīva.
Latvijas Republikas Ārlietu ministrija <sup>472</sup>	Ārlietu ministrija informē, ka sadarbība ar NILLTPF un sankciju jomas uzraugošajām iestādēm ir laba un informācijas apmaiņa notiek operatīvi.
Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija <sup>473</sup>	Ekonomikas ministrija norāda, ka sadarbība ir vērtējama ļoti labi, tomēr ir gadījumi, ka ne visa pieprasītā informācija tiek sniegta, pamatojot to ar ierobežotas pieejamības statusu.
Latvijas Republikas Finanšu ministrija <sup>474</sup>	Iestāde nesniedz informāciju par komunikācijas efektivitātes aspektiem.
Latvijas Republikas Satiksmes ministrija <sup>475</sup>	Satiksmes ministrija sankciju piemērošanas jautājumos ir sadarbojusies ar Ārlietu ministriju. Atsevišķos gadījumos Ārlietu ministrijas eksperti nespēja sniegt atbildes uz konkrētiem jautājumiem, bet norādīja uz starptautisko sadarbības partneru organizācijām, kur vērsties attiecīgās atbildes saņemšanai, piemēram, jautājumos par iepirkumiem no trešo valstu piegādātājiem.
<b><i>Ja tiktu organizētas mācības NILLTPF un sankciju jomā, kas būtu specifiski vērstas uz publiskā sektora vajadzībām, vai iestādes darbinieki tās apmeklētu?</i></b>	
Centrālā vēlēšanu komisija <sup>476</sup>	Iestāde neformulē atbildi uz jautājumu, minot, ka tās rīcībā nav pietiekamas informācijas par nepieciešamās informācijas attiecināšanu uz iestādes darbu.
Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs <sup>477</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija <sup>478</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Augstākā tiesa <sup>479</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Ārlietu ministrija <sup>480</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija <sup>481</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.

Latvijas Republikas Finanšu ministrija <sup>482</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Iekšlietu ministrija <sup>483</sup>	Iestāde norāda, ka izskatītu iespēju deleģēt apmācībām nodarbinātos, atkarībā no apmācību programmas satura, kā arī, ievērojot konkrētu nodarbināto praktisko nepieciešamību apgūt šīs zināšanas.
Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija <sup>484</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Kultūras ministrija <sup>485</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Labklājības ministrija <sup>486</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Prokuratūra <sup>487</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Satiksmes ministrija <sup>488</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt šādas mācības.
Latvijas Republikas Satversmes tiesa <sup>489</sup>	Iestāde norāda, ka tās darbinieki apmeklētu publiskajam sektoram pielāgotās mācības, kā arī izmantotu papildu materiālus un iespējas konsultēties par neskaidriem un strīdīgiem jautājumiem.
Latvijas Republikas Tiesībsargs <sup>490</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt mācības gan NILLTPFN likuma, gan Sankciju likuma piemērošanas jomā.
Latvijas Republikas Tieslietu ministrija <sup>491</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija <sup>492</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas Republikas Zemkopības ministrija <sup>493</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome <sup>494</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Pārresoru koordinācijas centrs <sup>495</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija <sup>496</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Sabiedrības integrācijas fonds <sup>497</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Valsts kanceleja <sup>498</sup>	Iestāde norāda, ka publisko iepirkumu rīkošanā iesaistītie darbinieki labprāt piedalītos apmācībuursos par Sankciju likuma piemērošanu. NILLTPFN likums nav bijis iestādes darba kārtībā, taču iestāde labprāt paplašinātu savas zināšanas arī šajā jomā.
Valsts prezidenta kanceleja <sup>499</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.
Latvijas republikas Veselības ministrija <sup>500</sup>	Iestāde norāda, ka būtu ieinteresēta apmeklēt bezmaksas mācības par NILLTPFN likuma un Sankciju likuma normu piemērošanu praksē publiskajā sektorā.

- 
- 1 REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, Brussels, 24.7.2019 COM(2019) 370 final, 3.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union.pdf), skatīts 10.02.2021.
  - 2 REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, Brussels, 24.7.2019 COM(2019) 370 final, 3.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union.pdf), skatīts 10.02.2021.
  - 3 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 3.<sup>1</sup> pants. Tiesību norma sākotnēji bija iekļauta Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 3.panta ceturtajā daļā.
  - 4 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 2.panta otrā daļa.
  - 5 Pieejams: <https://jauns.lv/raksts/zinas/302369-kapec-daugavpils-par-eiropas-naudu-perk-tramvajus-no-krievijas>, <https://nra.lv/latvija/261794-arlietu-ministrija-neslepj-nepatiku-par-daugavpils-velmi-iepirkt-tramvajus-krievija.htm>. Skatīts 08.03.2021.
  - 6 Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/arpolitika/par-eiropas-savienibas-ierobezojosiem-pasakumiem/asv-sankcijas>. Skatīts 05.02.2021.
  - 7 Valsts ieņēmumu dienesta 15.06.2021. vēstule Nr.VID.4.1/15.5.4/9101. Skatīt arī, piemēram: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/vid-izmekle-jekabpils-domniekam-gavrilovam-piederosauzņemuma-iespejamas-nelikumibas.a404193/>. Skatīts 12.05.2021.
  - 8 *Lursoft* dati – iepirkumu uzraudzības biroja dati, kuros uzņēmums ir apstiprināts kā piegādātājs. Skatīt arī, piemēram, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/parbaudis-iepirkumus-saistiba-ar-jekabpils-domnieka-uzņemumu-.a404687/>
  - 9 Valsts kontroles un Satiksmes ministrijas 17.08.2021. intervijas protokols. Skatīt arī, piemēram: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/liepajas-sez-noliedz-parkapumus-osta-ielaizot-asv-sankcioneta-ipasnieka-kugi.a400251/>; [Liepājas ostā ienācis ASV sankcijām pakļauta īpašnieka Krievijas kuģis - DELFI](#). Skatīts 12.04.2021.
  - 10 REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, Brussels, 24.7.2019 COM(2019) 370 final, 3.lpp, 5.-6.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union.pdf), skatīts 10.02.2021.
  - 11 Pašvaldību izlase tika veidota atbilstoši administratīvi teritoriālajam iedalījumam 2020.gadā, bet, ņemot vērā administratīvi teritoriālo reformu, sniegtie ieteikumi ir saistoši jaunizveidotajām pašvaldībām. Lai gan ieteikumi tika sniegti revīzijas apjomā iekļautajām pašvaldībām, tajos identificētās darbības NILLTPF un sankciju risku pārvaldības uzlabošanai ir aktuālas arī citiem publiskā sektora subjektiem, tai skaitā arī revīzijas apjomā neiekļautajām valsts un pašvaldību iestādēm

- 
- 12 Daugavpils novada, Jūrmalas valstspilsētas, Liepājas valstspilsētas, Limbažu novada, Madonas novada, Rēzeknes valstspilsētas, Saldus novada un Valmieras novada pašvaldības.
  - 13 Daugavpils novada pašvaldībai sniedza vienu ieteikumu, Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībai divus, Liepājas valstspilsētas pašvaldībai vienpadsmit, Limbažu novada pašvaldībai četrus, Madonas novada pašvaldībai četrus, Rēzeknes valstspilsētas pašvaldībai trīs, Saldus novada pašvaldībai deviņus un Valmieras novada pašvaldībai trīs.
  - 14 Proliferācijas finansēšana – masveida iznīcināšanas ieroču izgatavošanas, glabāšanas, pārvietošanas, lietošanas vai izplatīšanas finansēšana.
  - 15 Eiropas revīzijas palātas īpašais ziņojums “ES centieni apkarot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju banku sektorā ir sadrumstaloti, un to īstenošana ir nepietiekama”, 2021, 4. lpp. Pieejams: [https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21\\_13/SR\\_AML\\_LV.pdf](https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_13/SR_AML_LV.pdf), Skatīts 22.07.2021.
  - 16 REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, Brussels, 24.7.2019 COM(2019) 370 final, 3.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union.pdf), skatīts 10.02.2021.
  - 17 REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, Brussels, 24.7.2019 COM(2019) 370 final, 3.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union.pdf), skatīts 10.02.2021.
  - 18 Ministrijas, pašvaldības, centrālās iestādes.
  - 19 Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/arpolitika/par-eiropas-savienibas-ierobezojosiem-pasakumiem/asv-sankcijas>. Skatīts 05.02.2021.
  - 20 Grozījumi Likumā par ostām, Latvijas Vēstnesis, 255A, 19.12.2019. Grozījumi Ventspils brīvoostas likumā, Latvijas Vēstnesis, 255A, 19.12.2019.
  - 21 Pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/latvijas-ostas-parkrauto-kraavu-apjoms-devinos-menesos-samazinajies-par-297.a377790/>. Skatīts 08.03.2021.
  - 22 Pieejams: <https://bnn.lv/biedri-turpina-atstat-lemberga-paklautiba-esosas-organizacijas-350743>. Skatīts: 08.03.2021.
  - 23 Valsts ieņēmumu dienesta 15.06.2021. vēstule Nr.VID.4.1/15.5.4/9101. Skatīt arī, piemēram: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/vid-izmekle-jekabpils-domniekam-gavrilovam-piederossauzņemuma-iespejamas-nelikumibas.a404193/>. Skatīts 12.05.2021.
  - 24 *Lursoft* dati – iepirkumu uzraudzības biroja dati, kuros uzņēmums ir apstiprināts kā piegādātājs. Skatīt arī, piemēram, <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/parbaudis-iepirkumus-saistiba-ar-jekabpils-domnieka-uzņemumu-.a404687/>
  - 25 Valsts kontroles un Satiksmes ministrijas 17.08.2021. intervijas protokols. Skatīt arī, piemēram: [https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/liepajas-sez-noliedz-parkapumus-osta-ielaizot-asv-sankcioneta-ipasnieka-kugi.a400251/Liepajas\\_ostā\\_ienācis\\_ASV\\_sankcijām\\_pakļauta\\_īpašnieka\\_Krievijas\\_kuģis\\_-\\_DELFI](https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/liepajas-sez-noliedz-parkapumus-osta-ielaizot-asv-sankcioneta-ipasnieka-kugi.a400251/Liepajas_ostā_ienācis_ASV_sankcijām_pakļauta_īpašnieka_Krievijas_kuģis_-_DELFI). Skatīts 12.04.2021.

- 
- 26 Valsts kontroles un Satiksmes ministrijas 17.08.2021. intervijas protokols, Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. elektroniski sniegtā informācija. Plašsaziņas līdzekļos publicētā informācija, pieejams: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/ekonomika/sankcijas-liedz-salabot-saluzusus-dizelvilcienus-pasazieriem-bus-mazak-vietu.a372211/>, <https://www.la.lv/ar-dizelvilcieniem-brauks-lidz-izies-no-ierindas>. Skatīts 12.04.2021.
- 27 Pieejams: <https://jauns.lv/raksts/zinas/302369-kapec-daugavpils-par-eiropas-naudu-perk-tramvajus-no-krievijas>, <https://nra.lv/latvija/261794-arlietu-ministrija-neslepj-nepatiku-par-daugavpils-velmi-iepirkt-tramvajus-krievija.htm>. Skatīts 08.03.2021.
- 28 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 10.panta pirmā daļa.
- 29 Finanšu izlūkošanas dienesta “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējuma veikšanas vadlīnijas”. Pieejams: [https://www.fid.gov.lv/uploads/files/Dokumenti/Riska%20zi%C5%86ojumi/RA\\_Vadlinijas.pdf](https://www.fid.gov.lv/uploads/files/Dokumenti/Riska%20zi%C5%86ojumi/RA_Vadlinijas.pdf).
- 30 Finanšu un kapitāla tirgus komisijas “Ieteikumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidei un klientu izpētei”. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/316186-ieteikumi-noziedzīgi-iegutu-lidzeklu-legalizācijas-un-terorisma-un-prolifercijas-finansesanas-noversanas-un-sankciju-riska-parvaldisanas-ieksejas-kontroles-sistemas-izveidei-un-klientu-izpetei>.
- 31 REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, Brussels, 24.7.2019 COM(2019) 370 final, 3., 5.-6.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union.pdf), skatīts 10.02.2021.
- 32 Pieejams: [LV\\_TF\\_PF\\_zinojums\\_papildinats\\_2019.pdf](LV_TF_PF_zinojums_papildinats_2019.pdf) (fid.gov.lv). Skatīts 11.02.2021.
- 33 “Risku novērtējums – iekšējās kontroles sistēmas izveidošanas pamats”, žurnāls “Balance”, 13.06.2020
- 34 “Risku novērtējums – iekšējās kontroles sistēmas izveidošanas pamats”, žurnāls “Balance”, 13.06.2020
- 35 Finanšu izlūkošanas dienests, Valsts ieņēmumu dienests, Ārlietu ministrija, Valsts kase, Centrālā finanšu un līgumu asociācija, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, Iepirkumu uzraudzības birojs, Finanšu nozares asociācija,
- 36 Tabulā apkopoti dati par līgumiem, kuru darbības laiks pilnīgi vai daļēji ietilpst 2020.gadā, t.sk. faktiskā naudas plūsma (arī iekļaujot informāciju par gadījumiem, kad norādītā laika posmā veikti avansa vai beigu maksājumi, bet aktivitātes nav notikušas) norādītā laika posmā, t.i.: - uzsākti (arī gadījumi, kad līgums noslēgts pirms 2020.gada, tomēr tā izpilde uzsākta vai turpināta 2020.gadā); - uzsākti un pabeigti; - pabeigti (gadījumi, kad līgums noslēgts pirms 2020.gada, tomēr tā izpilde ilgusi līdz 31.12.2020.).
- 37 Pašvaldību sniegtās atbildes Valsts kontroles organizētajā aptaujā “Pašvaldību loma NILLTPFN un sankciju sistēmā” visidati.lv platformā (norises laiks: 09.12.2020.-25.01.2021).
- 38 Iekšējās kontroles sistēmas vadlīnijas, Valsts kase, 2018 Pieejams: [https://www.kase.gov.lv/sites/default/files/public/PD/Metodika/Rokasgr%C4%81matas/IKS\\_vadlinijas.pdf](https://www.kase.gov.lv/sites/default/files/public/PD/Metodika/Rokasgr%C4%81matas/IKS_vadlinijas.pdf)

- 
- 39 Revidentu veidots attēls, pamatojoties uz FID mājaslapā publicēto informāciju <https://www.fid.gov.lv/lv/darbibas-jomas>.
- 40 Finanšu izlūkošanas dienesta 20.11.2020. vēstule Nr. 3-13/116.
- 41 "Terrorist Financing Disruption Strategies 2018", FATF, 12. lpp.
- 42 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests, Nacionālās terorisma finansēšanas un proliferācijas finansēšanas risku ziņojums par 2017.-2018. gadu (papildināts 2019. gada jūlijā), 4.lpp. Pieejams:[https://www.fid.gov.lv/uploads/files/Dokumenti/Riska%20zi%C5%86ojumi/LV\\_TF\\_PF\\_zinojums\\_papildinats\\_2019.pdf](https://www.fid.gov.lv/uploads/files/Dokumenti/Riska%20zi%C5%86ojumi/LV_TF_PF_zinojums_papildinats_2019.pdf), skatīts 08.04.2021.
- 43 Pieejams: <https://www.fid.gov.lv/lv/darbibas-jomas/proliferacijas-finansesanas-noversana>. Skatīts 09.04.2021.
- 44 Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/arpolitika/par-eiropas-savienibas-ierobejojosiem-pasakumiem/par-eiropas-savienibas-ierobejojosiem-pasakumiem>, skatīts 12.04.2021.
- 45 Informatīvais materiāls (vadlīnijas) sankciju efektīvai ieviešanai Latvijā, Ārlietu ministrija, 1.lpp. Pieejams: [https://www.mfa.gov.lv/images/apostille/AM\\_sankciju\\_vadlinijas.pdf](https://www.mfa.gov.lv/images/apostille/AM_sankciju_vadlinijas.pdf), skatīts 13.04.2021.
- 46 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 4.pants; Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/arpolitika/par-eiropas-savienibas-ierobejojosiem-pasakumiem>, skatīts 10.02.2021.
- 47 Skaidrojums "Sankciju piemērošana publiskajos iepirkumos", Iepirkumu uzraudzības birojs, precizēts 23.04.2021. Pieejams: <https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-sankciju-piemerosana-publiskajos-iepirkumos>.
- 48 Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/lv/eiropas-savienibas-un-ano-sankcijas>, skatīts 09.02.2021.
- 49 Pieejams: [Nacionālās un ASV OFAC sankcijas | Ārlietu ministrija \(mfa.gov.lv\)](https://www.mfa.gov.lv/nacionalas-asv-ofac-sankcijas). Skatīts 10.05.2021.
- 50 Pieejams: [Nacionālās un ASV OFAC sankcijas | Ārlietu ministrija \(mfa.gov.lv\)](https://www.mfa.gov.lv/nacionalas-asv-ofac-sankcijas). Skatīts 10.05.2021.
- 51 Ministru Kabineta 08.05.2021. noteikumi Nr.326 "Noteikumi par iekšējās kontroles sistēmu tiešās pārvaldes iestādēs", 11.punkts.
- 52 Pieejams:<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/pnb-bankas-darbibas-apturesana-skar-vairakas-latvijas-vietvaras.a328967/>, skatīts 28.12.2020.
- 53 Saskaņā ar NILLTPFN likuma 3.pantu likuma subjekti ir, piemēram, kredītiestādes, finanšu iestādes, ārpakalpojuma grāmatveži, personas, kas darbojas kā aģenti vai starpnieki darījumos ar nekustamo īpašumu, izložu un azartspēļu organizētāji, maksātnespējas procesa administratori.
- 54 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 6., 11., 30.pants.
- 55 Tiesību norma sākotnēji bija iekļauta Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 3.panta ceturtajā daļā.
- 56 Darījums vai darbība, kas rada aizdomas, ka tajā iesaistītie līdzekļi ir tieši vai netieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā vai saistīti ar terorisma un proliferācijas finansēšanu vai šādu darbību mēģinājumu.
- 57 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 2.panta otrā daļa.
- 58 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 13.<sup>1</sup> pants.
- 59 "Informatīvais materiāls (vadlīnijas) sankciju efektīvai ieviešanai Latvijā". Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/lv/media/3137/download>, 7.lpp., 41.punkts, skatīts 14.05.2021.

- 
- 60 Pieejams: <https://www.cfla.gov.lv/lv/jaunumi/2020/noderigi-sankciju-likuma-piemerosana-es-fondu-projektu-istenosana>. Skatīts 14.10.2020.
- 61 Valsts kancelejas “Iekšējās kontroles sistēmas izveidošanas, uzraudzības un uzlabošanas vadlīnijas”, pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/file/files/aktuali/2013/vadlinijas.pdf>.
- 62 Valsts ieņēmumu dienesta “Vadlīnijas Valsts ieņēmumu dienesta uzraugāmajiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjektiem”, pieejams: <https://www.vid.gov.lv/lv/vadlinijas>.
- 63 Valsts ieņēmumu dienesta “Vadlīnijas Valsts ieņēmumu dienesta uzraugāmajiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjektiem”, pieejams: <https://www.vid.gov.lv/lv/vadlinijas>.
- 64 Starptautiskā NILLTPF apkarošanas organizācija “Financial Action Task Force” (FATF).
- 65 “Risku novērtējums – iekšējās kontroles sistēmas izveidošanas pamats”, žurnāls “Bilance”, 13.06.2020
- 66 “Risku novērtējums – iekšējās kontroles sistēmas izveidošanas pamats”, žurnāls “Bilance”, 13.06.2020.
- 67 Ārlietu ministrijas 24.05.2021. vēstule Nr.41-10781 “Par sankciju ievērošanu publisko tiesību subjektiem”.
- 68 Finanšu izlūkošanas dienesta 20.11.2020. vēstule Nr. 3-13/116.
- 69 Finanšu un kapitāla tirgus komisijas “Ieteikumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidei un klientu izpētei”, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/316186-ieteikumi-noziedzīgi-iegutu-lidzeklu-legalizācijas-un-terorisma-un-proliferācijas-finansēšanas-noversanas-un-sankciju-riska-parvaldisanas-ieksejas-kontroles-sistemas-izveidei-un-klientu-izpetei>.
- 70 Gadījumā, ja NILLTPF un sankciju risku novērtējumi ir veikti atsevišķi, tad jānodrošina abu novērtējumu dokumentāls apliecinājums.
- 71 Finanšu un kapitāla tirgus komisijas “Ieteikumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidei un klientu izpētei”, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/316186-ieteikumi-noziedzīgi-iegutu-lidzeklu-legalizācijas-un-terorisma-un-proliferācijas-finansēšanas-noversanas-un-sankciju-riska-parvaldisanas-ieksejas-kontroles-sistemas-izveidei-un-klientu-izpetei>.
- 72 Jēkabpils pilsētas pašvaldības risku vadības rokasgrāmata (apstiprināta Kvalitātes vadības sistēmas darba grupas 04.08.2016. sēdē (protokols Nr.64)). Valsts kontroles un Jēkabpils pilsētas pašvaldības 29.03.2021. intervijas protokols. Jēkabpils pilsētas pašvaldības izpilddirektora 23.02.2021 vēstule Nr. 4.4.12/21/129.
- 73 Jēkabpils pilsētas pašvaldības izpilddirektora 23.02.2021 vēstules Nr. 4.4.12/21/129 pielikums “Risku kartes 2021.gadam izraksts”.
- 74 Jēkabpils pilsētas pašvaldības izpilddirektora 23.02.2021 vēstules Nr. 4.4.12/21/129 pielikums “Risku kartes 2021.gadam izraksts”.
- 75 Jēkabpils pilsētas pašvaldības izpilddirektora 23.02.2021 vēstules Nr. 4.4.12/21/129 pielikums “Risku kartes 2021.gadam izraksts”. Jēkabpils pilsētas pašvaldības risku vadības rokasgrāmata (apstiprināta Kvalitātes vadības sistēmas darba grupas 04.08.2016. sēdē (protokols Nr.64)), 5.-6.lpp. Riska ietekme – 2 punkti, riska iespējamība – 5 punkti, prioritāte – 10 punkti.
- 76 Jēkabpils pilsētas pašvaldības izpilddirektora 23.02.2021 vēstules Nr. 4.4.12/21/129 pielikums “Risku kartes 2021.gadam izraksts”.



- 
- 77 Liepājas pilsētas pašvaldības izpilddirektora 08.07.2021. rīkojums Nr.120/2.1.1. “Par kārtību “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku un sankciju novērtējums, ar klientu saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku, sankciju risku izvērtēšanas kārtībā un iekšējā kontroles sistēma””, 1.pielikums.
- 78 Liepājas pilsētas pašvaldības izpilddirektora 08.07.2021. rīkojums Nr.120/2.1.1. “Par kārtību “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku un sankciju novērtējums, ar klientu saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku, sankciju risku izvērtēšanas kārtībā un iekšējā kontroles sistēma””, 1.pielikums.
- 79 Jūrmalas pilsētas pašvaldības Pretkorupcija pasākumu plāns (pielikums Jūrmalas pilsētas domes 01.04.2020. rīkojumam Nr. 1.1-14/20-104.). Jūrmalas pilsētas pašvaldības iekšējā auditora sagatavotais 22.02.2021. dokuments “Jūrmalas pilsētas pašvaldības Pretkorupcijas pasākumu plāns – NILLTPFN likuma un Sankciju likuma risku izvērtējums”.
- 80 Ventspils pilsētas domes revidentes 18.03.2021. sagatavotie darba dokumenti “Datu ticamības novērtējums”, “Revīzijas pieeja”.
- 81 Valsts kontroles un Strenču novada pašvaldības 22.02.2021. intervijas protokols, Valsts kontroles un Cēsu novada 19.02.2021. pašvaldības intervijas protokols.
- 82 Piemēram, Liepājas pilsētas pašvaldība (Liepājas pilsētas pašvaldības administrācijas Kapitālsabiedrību pārvaldības uzraudzības un revīzijas daļas vadītājas vietnieces 06.01.2021. e-pasta vēstule.), Madonas novada pašvaldība (Madonas novada pašvaldības iekšējā auditora sagatavotie dokumenti “Datu ticamības novērtējums”, “NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasību ievērošana pašvaldībās un ar to saistītie iespējamie riski”).
- 83 Valsts kontroles un Latvijas Republikas Prokuratūras 04.08.2021. intervijas protokols.
- 84 Latvijas Republikas Prokuratūras Ģenerālprokuratūras Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas apkarošanas koordinācijas nodaļas 20.07.2021. vēstule Nr. N-114-2021-00259.
- 85 Tiesībsarga biroja 05.08.2021. vēstule Nr. 1-5/162, Tiesībsarga biroja riska izvērtēšanas komisijas 21.04.2021 un 22.04.2021. sēdes protokols.
- 86 Latvijas Republikas Tiesībsarga 07.04.2021. rīkojums Nr. 3 “Par komisijas izveidošanu Tiesībsarga biroja risku izvērtēšanai NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma piemērošanas jomā”.
- 87 Tiesībsarga biroja 05.08.2021. vēstule Nr. 1-5/162, Tiesībsarga biroja riska izvērtēšanas komisijas 21.04.2021 un 22.04.2021. sēdes protokols.
- 88 Ārlietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.41-15693, Ārlietu ministrijas sagatavotais dokuments “Sankciju piemērošanas risku izvērtējums konsulāro funkciju veikšanā”.
- 89 Valsts kontroles un Ārlietu ministrijas 29.07.2021. intervijas protokols.
- 90 Izglītības un zinātnes ministrijas 26.07.2021. vēstule Nr. 4-10e/21/2741, Valsts kontroles un Izglītības un zinātnes ministrijas 19.08.2021. intervijas protokols.
- 91 Ministriju un centrālo iestāžu sniegtās atbildes Valsts kontroles organizētajā aptaujā “Publiskā sektora loma NILLTPFN un sankciju sistēmā” visidati.lv platformā (norises laiks: 25.05.2021.-22.06.2021).
- 92 Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. e-pasta vēstule “Par viedokļa sniegšanu atbilstības revīzijā Nr.2.4.1-41/2020”, Valsts kontroles un Satiksmes ministrijas 17.08.2021.

- 
- intervijas protokols. Tieslietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.1-17/3166, Valsts kontroles un Tieslietu ministrijas 23.07.2021. intervijas protokols. Valsts kontroles un Veselības ministrijas 17.08.2021. intervijas protokols, Veselības ministrijas 06.09.2021. vēstule Nr. 01-15.1/4644. Valsts kontroles un Kultūras ministrijas 03.08.2021. intervijas protokols. Kultūras ministrijas 20.08.2021. vēstule Nr. 2.1-4/1464.
- 93 Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. e-pasta vēstule “Par viedokļa sniegšanu atbilstības revīzijā Nr.2.4.1-41/2020”, Valsts kontroles un Satiksmes ministrijas 17.08.2021. intervijas protokols.
- 94 Valsts kontroles un Satversmes tiesas 11.08.2021. intervijas protokols.
- 95 Eiropas Jūrlietu un Zivsaimniecības fonda (EJZF), Eiropas Lauksaimniecības Fonda Lauku Attīstībai (ELFLA) un Eiropas Lauksaimniecības Garantiju Fonda (ELGF) 2014.-2020. gada plānošanas perioda krāpšanas un korupcijas risku reģistra kopsavilkums (pielikums Zemkopības ministrijas lēmumam Nr. 10.1-4e/3/L/2020). Valsts kontroles un Zemkopības ministrijas 20.07.2021. intervijas protokols.
- 96 Valsts kontroles un Finanšu ministrijas 13.08.2021. intervijas protokols.
- 97 Jēkabpils pilsētas pašvaldības izpilddirektora 23.02.2021 vēstules Nr. 4.4.12/21/129 pielikums “Risku kartes 2021.gadam izraksts”.
- 98 Skatīt, piemēram: [https://www.delfi.lv/business/biznesa\\_vidē/cfla-es-fondu-projektos-tiek-ieverots-nulles-tolerances-principi-pret-krapsanu-vai-korupciju.d?id=53478299](https://www.delfi.lv/business/biznesa_vidē/cfla-es-fondu-projektos-tiek-ieverots-nulles-tolerances-principi-pret-krapsanu-vai-korupciju.d?id=53478299).
- 99 Piemēram, Jelgavas novada pašvaldība, Valmieras pilsētas pašvaldība, Ekonomikas ministrija.
- 100 Publisko iepirkumu likuma 42.panta pirmās daļas 1.punkta b, c, d, f apakšpunkti.
- 101 Strenču novada pašvaldība, Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība.
- 102 Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Saldus novada pašvaldība.
- 103 Liepājas pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība (Liepājas pilsētas pašvaldības izpilddirektora 08.07.2021. rīkojums Nr.120/2.1.1. “Par kārtību “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku un sankciju novērtējums, ar klientu saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku, sankciju risku izvērtēšanas kārtībā un iekšējā kontroles sistēma””, 6.nodaļa “Kārtība, kādā tiek ziņots par aizdomīgiem darījumiem”); Saldus novada domes 25.03.2021. noteikumi “Iekšējās kontroles sistēmas organizācijas un uzraudzības kārtība, korupcijas novēršanas, sankciju likuma un noziedzīgo līdzekļu legalizācijas novēršanai” (apstiprināti ar Saldus novada domes 2021.gada 25.marta sēdes lēmumu (protokols Nr.3, 83.§), 21., 22.punkts).
- 104 Strenču novada domes 17.08.2011. noteikumi par līgumu apriti starp Strenču novada domi un administrācijas nodaļām (apstiprināti Strenču novada domes 07.08.2011. sēdē (protokols Nr.12, 5.punkts), ar grozījumiem, kas izdarīti Strenču novada domes 23.01.2013. sēdē (protokols Nr.1), 14.punkts).
- 105 Jēkabpils pilsētas pašvaldības procesa apraksts “Līgumu sagatavošanas un vizēšanas kārtība Juridiskajā departamentā” (VPA/SOP/19, spēkā no 28.05.2021.), 2.2.apakšpunkts, 3.2.apakšpunkts.
- 106 Jēkabpils pilsētas pašvaldības procesa apraksts “Līgumu sagatavošanas un vizēšanas kārtība Juridiskajā departamentā” (VPA/SOP/19, spēkā no 28.05.2021.), 2.4.apakšpunkts, 3.4.apakšpunkts.
- 107 Cēsu novada pašvaldības 13.07.2020. noteikumi Nr. 17 “Līgumu sagatavošanas, saskaņošanas un noslēgšanas kārtība” (apstiprināta ar Cēsu

- 
- novada domes priekšsēdētāja 13.07.2020. rīkojumu Nr.2-1-2/533, redakcijā, kas grozījumiem, kas izdarīti ar 2021.gada 4.februāra noteikumiem Nr. 4), 16.<sup>1</sup> punkts, 16.<sup>1</sup>.1., 16.<sup>1</sup>.2., 16.<sup>1</sup>.4. apakšpunkti.
- 108 Cēsu novada pašvaldības 13.07.2020. noteikumi Nr. 17 “Līgumu sagatavošanas, saskaņošanas un noslēgšanas kārtība”, 50.punkts.
- 109 Cēsu novada pašvaldības 13.07.2020. noteikumi Nr. 17 “Līgumu sagatavošanas, saskaņošanas un noslēgšanas kārtība”, pielikumi Nr.2-8.
- 110 Cēsu novada pašvaldības 13.07.2020. noteikumi Nr. 17 “Līgumu sagatavošanas, saskaņošanas un noslēgšanas kārtība”, 16.<sup>1</sup> punkts.
- 111 Saldus novada domes 25.03.2021. noteikumi “Iekšējās kontroles sistēmas organizācijas un uzraudzības kārtība, korupcijas novēršanas, sankciju likuma un noziedzīgo līdzekļu legalizācijas novēršanai” (apstiprināti ar Saldus novada domes 2021.gada 25.marta sēdes lēmumu (protokols Nr.3, 83.§), 16., 17., 19.punkts.
- 112 Saldus novada domes 25.03.2021. noteikumi “Iekšējās kontroles sistēmas organizācijas un uzraudzības kārtība, korupcijas novēršanas, sankciju likuma un noziedzīgo līdzekļu legalizācijas novēršanai” (apstiprināti ar Saldus novada domes 2021.gada 25.marta sēdes lēmumu (protokols Nr.3, 83.§), 16., 21., 22.punkts.
- 113 Liepājas pilsētas pašvaldības izpilddirektora 08.07.2021. rīkojums Nr.120/2.1.1. “Par kārtību “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku un sankciju novērtējums, ar klientu saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku, sankciju risku izvērtēšanas kārtībā un iekšējā kontroles sistēma””.
- 114 Liepājas pilsētas pašvaldības izpilddirektora 08.07.2021. rīkojums Nr.120/2.1.1. “Par kārtību “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku un sankciju novērtējums, ar klientu saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku, sankciju risku izvērtēšanas kārtībā un iekšējā kontroles sistēma””, 1.2., 3.1., 6.1., 6.7. apakšpunkti.
- 115 Nr.120/2.1.1. “Par kārtību “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku un sankciju novērtējums, ar klientu saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku, sankciju risku izvērtēšanas kārtībā un iekšējā kontroles sistēma””, 7.5.apakšpunkts, 8.1., 8.2.apakšpunkti.
- 116 Jūrmalas pilsētas pašvaldība, Limbažu novada pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība, Siguldas novada pašvaldība.
- 117 Jūrmalas pilsētas pašvaldības iekšējā auditora sagatavotais dokuments “Revīzijas pieeja.”
- 118 Jūrmalas pilsētas domes 12.10.2017. rīkojums Nr.1.1-14/333 “Par norēķinu dokumentiem”.
- 119 Iekšlietu ministrija, Tiesībsargs, Prokuratūra, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Tieslietu ministrija.
- 120 Valsts kontroles un Tieslietu ministrijas 23.07.2021. intervijas protokols, Valsts kontroles un Izglītības un zinātnes ministrijas 19.08.2021. intervijas protokols.
- 121 Tiesībsarga biroja 05.05.2021. noteikumi Nr.2 “Tiesībsarga biroja grāmatvedības uzskaitē”
- 122 Tiesībsarga 05.08.2021. vēstule Nr.1-5/162.
- 123 Latvijas Republikas Prokuratūras 20.07.2021. vēstule Nr. N-114-2021-00259.
- 124 “Mīti un patiesība par “naudas atmazgāšanas” apkarošanu un starptautisko finanšu sankciju ievērošanu”. Pieejams: [01 Info lapa Mitipatiesiba janv 2019 draft 8.pdf \(financelatvia.eu\)](#). Skatīts 31.03.2021.

- 
- 125 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta pirmā daļa.
  - 126 Pretendenta valdes vai padomes loceklis, patiesā labuma guvējs, pārstāvētiesīgā persona vai prokūrists, vai persona, kura ir pilnvarota pārstāvēt pretendentu darbībās, kas saistītas ar filiāli, vai personālsabiedrības biedrs, tā valdes vai padomes loceklis, patiesā labuma guvēju, pārstāvētiesīgā persona vai prokūrists, ja pretendents ir personālsabiedrība.
  - 127 Ārlietu ministrijas 24.05.2021. vēstule Nr. 41-10781 "Par sankciju ievērošanu publisko tiesību subjektiem".
  - 128 Liepājas pilsētas pašvaldības izpilddirektora 08.07.2021. rīkojums Nr.120/2.1.1. "Par kārtību "Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku un sankciju novērtējums, ar klientu saistīto noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku, sankciju risku izvērtēšanas kārtībā un iekšējā kontroles sistēma""
  - 129 Ventspils pilsētas domes 17.07.2020. rīkojums Nr.1-15/368 "Par Ventspils pilsētas pašvaldības noteikumu "Sankciju riska pārvaldīšanas noteikumi" apstiprināšanu; Ventspils pilsētas domes 17.07.2020. rīkojums Nr.1-15/367 "Par Ventspils pilsētas pašvaldības noteikumu "Sankciju pārbaudes kārtība publiskajos iepirkumos" apstiprināšanu; Ventspils pilsētas domes 17.07.2020. rīkojums Nr.1-15/366 "Par Ventspils pilsētas pašvaldības vadlīniju "Vadlīnijas sankciju riska pārvaldīšanā, izmantojot *Lursoft* datubāzi" apstiprināšanu; Ventspils pilsētas domes 09.03.2020. rīkojums Nr.1-15/142 "Par sankciju riska izvērtēšanas atbildīgo darbinieku noteikšanu".
  - 130 Saldus novada domes 25.03.2021. noteikumi "Iekšējās kontroles sistēmas organizācijas un uzraudzības kārtība, korupcijas novēršanas, sankciju likuma un noziedzīgo līdzekļu legalizācijas novēršanai" (apstiprināti ar Saldus novada domes 2021.gada 25.marta sēdes lēmumu (protokols Nr.3, 83.§), 11.-14.punkts.
  - 131 Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. e-pasta vēstule.
  - 132 Ārlietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. Nr.41-15693, pielikumi "Sankciju pārbaude", "Sankciju piemērošanas risku izvērtējums konsulāro funkciju veikšanā".
  - 133 Iecavas novada pašvaldības iekšējā auditora sagatavotais dokuments "NILLTPFN likuma un Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma prasību ievērošana pašvaldībās un ar to saistītie iespējamie riski".
  - 134 Piemēram, Cēsu novada pašvaldība, Jelgavas pilsētas pašvaldība, Siguldas novada pašvaldība, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, Kultūras ministrija, Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija.
  - 135 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta piektā daļa.
  - 136 Likumprojekta Nr.90/TA/1095(2018) "Grozījumi Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likumā" anotācija. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/906F4D1AB618293BC22582AA00485779?OpenDocument>. Likumprojekts pieņemts Saeimā 21.06.2018. un stājās spēkā 12.07.2018.
  - 137 Skaidrojums "Sankciju piemērošana publiskajos iepirkumos", sagatavotājs: Iepirkumu uzraudzības birojs, precizēts 23.04.2021.
  - 138 Publisko iepirkumu likuma 8.pana pirmā daļa.
  - 139 Valsts kontroles un Ārlietu ministrijas 29.07.2021.intervijas protokols.

- 
- 140 1) Latvijas Republikas Satversmes tiesas un SIA "BALSTS-R" 14.05.2019. būvdarbu līgums; 2) Latvijas Valsts prezidenta kancelejas un SIA "Euroconnect" 29.07.2019. līgums par poligrāfijas pakalpojumu nodrošināšanu; 3) Latvijas Valsts Prezidenta kancelejas un SIA "Averoja" 10.03.2020. iepirkuma līgums; 4) Ekonomikas ministrijas un SIA "UNO Group" 30.07.2019. iepirkuma līgums Nr. EM 2019/55 (Ekonomikas ministrijas ēkas Brīvības ielā 55, Rīgā telpu un piegulošās teritorijas uzkopšana); 5) Zemkopības ministrijas un AS "RIX Technologies" 08.10.2019. vienošanās par programmatūras Namejs® uzturēšanu; 6) Zemkopības ministrijas un SIA "Favorit rent" 16.12.2020. līgums (Dienesta vieglo automobiļu noma uz 48 mēnešiem); 7) Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas un biedrības "Baltijas Vides Forums" 18.04.2019. iepirkuma līgums Nr.IL/28/2019.; 8) Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra un SIA "MARIVO" 03.12.2019. līgums par telpu uzkopšanas nodrošināšanu; 9) Ieslodzījuma vietu pārvaldes un SIA "LGV" 19.10.2020. līgums Nr. 1/16/2020/293 (Tipogrāfijas pakalpojumu sniegšana); 10) Satiksmes ministrijas un SIA "Pilna servisa līzings" 20.12.2019. vieglo automobiļu pilna servisa nomas līgums; 11) Latvijas Republikas Kultūras ministrijas un SIA "Favorit Rent" 07.10.2019. iepirkuma līgums par vieglā automobiļa nomu kultūras ministra amata nodrošināšanai; 12) Latvijas Republikas Kultūras ministrijas un SIA „F.L.TADAO & LUKŠEVICS” 09.12.2019. iepirkuma līgums par Latvijas ekspozīcijas mākslinieciskās idejas īstenošanu Venēcijas biennāles 17.starpautiskajā arhitektūras izstādē; 13) Latvijas Republikas Kultūras ministrijas un ERGO Life Insurance SE 06.07.2020. iepirkuma līgums par Kultūras ministrijas nodarbināto veselības apdrošināšanu; 14) Centrālās vēlēšanu komisijas un SIA "Hermess" 05.03.2021. līgums Nr.133.
- 141 Publiskie iepirkumi, kuriem atbilstoši EIS datiem piemērotā procedūra ir atklāts konkurss, sarunu procedūra.
- 142 Revidentu un iekšējo auditoru veidotās izlases var atšķirties, jo tās tika veidotas pamatojoties uz revidenta spriedumu un nejausības principu.
- 143 Cēsu novada pašvaldībā, Jēkabpils pilsētas pašvaldībā un Strenču novada pašvaldībā visas pārbaudes veica Valsts kontroles revidenti.
- 144 Skatīt, piemēram, Valsts kontroles un Valsts prezidenta kancelejas 29.07.2021. intervijas protokolu.
- 145 Tieslietu ministrijas Administratīvā departamenta Iepirkumu un līgumu nodaļas vadītājs 23.07.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- 146 Piemēram, Brocēnu novada pašvaldības un SIA "CTB" 08.01.2020. līgums Nr.3-21.1/20, 15.4.8. apakšpunkts.
- 147 Brocēnu novada pašvaldības un SIA "CTB" 08.01.2020. līgums Nr.3-21.1/20, 15.4.8. apakšpunkts.
- 148 Cēsu novada pašvaldības un SIA "Limbažu ceļi" 13.05.2020. līgums.
- 149 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 13.<sup>5</sup> panta otrā daļa.
- 150 Zvērinātu advokātu biroja Sorainen 06.10.2020. prezentācija "Sankcijas publiskajos iepirkumos".
- 151 Sešas pašvaldības: Brocēnu novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Daugavpils pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- 152 Piecas iestādes: Augstākā tiesa, Pārresoru koordinācijas centrs, Tiesībsargs, Satversmes tiesa, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (apmeklēto mācību saturs vērsts uz biroja izmeklēšanas un operatīvās darbības spēju stiprināšanu korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, tāpēc revīzijas kontekstā detalizēti netiek vērtēti).

- 
- 153 Astoņas ministrijas: Satiksmes ministrija, Zemkopības ministrija, Ārlietu ministrija, Finanšu ministrija, Veselības ministrija, Ekonomikas ministrija, Iekšlietu ministrija, Tieslietu ministrija.
- 154 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 3.<sup>1</sup> pants, Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 2.panta otrā daļa, 11.<sup>1</sup> pants, 11.<sup>3</sup> pants.
- 155 Piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta izstrādātās “Vadlīnijas Valsts ieņēmumu dienesta uzraugāmajiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjektiem”, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas izstrādātie “Ieteikumi noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas un sankciju riska pārvaldīšanas iekšējās kontroles sistēmas izveidei un klientu izpētei”, Finanšu izlūkošanas dienesta izstrādātās “Terorisma finansēšanas un proliferācijas novēršanas vadlīnijas NILLTFNL subjektiem un uzraudzības institūcijām”.
- 156 Piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta izstrādātās “Vadlīnijas Valsts ieņēmumu dienesta uzraugāmajiem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma subjektiem”, 8. Sankciju režīma un proliferācijas novēršanas un uzraudzības mehānisma iekļaušana iekšējās kontroles sistēmā.
- 157 Ārlietu ministrijas 24.05.2021. vēstule Nr. 41-10781 “Par sankciju ievērošanu publisko tiesību subjektiem”.
- 158 “Informatīvais materiāls (vadlīnijas) sankciju efektīvai ieviešanai Latvijā”, Ārlietu ministrija.  
Pieejams: <https://www.mfa.gov.lv/lv/media/3137/download>. Skatīts 14.05.2021.
- 159 “Skaidrojums “Sankciju piemērošana publiskajos iepirkumos””. Pieejams: <https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-sankciju-piemerosana-publiskajos-iepirkumos>. Skatīts 14.05.2021.
- 160 Pašvaldību sniegto viedokļu apkopojums (skatīt 5.pielikumu).
- 161 16 iestādes: Centrālā vēlēšanu komisija, Augstākā tiesa, Finanšu ministrija, Prokuratūra, Tiesībsargs, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Nacionālā elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, Valsts prezidenta kanceleja, Ekonomikas ministrija, Ārlietu ministrijā, Zemkopības ministrija, Sabiedrības integrācijas fonds, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, Satversmes tiesa, Kultūras ministrija, Aizsardzības ministrija.
- 162 Lietuvas Augstākās revīzijas iestādes 03.02.2021. elektroniski sniegtā informācija.
- 163 Tiesībsarga biroja 05.08.2021. vēstule Nr. Nr. 1-5/162.
- 164 Liepājas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 144/2.1.4.
- 165 Sešas ministrijas: Aizsardzības ministrija, Ekonomikas ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Satiksmes ministrija, Zemkopības ministrija.
- 166 Deviņas iestādes: Centrālā vēlēšanu komisija, Prokuratūra, Tiesībsargs, NEPLP, Pārresoru koordinācijas centrs, SPRK, SIF, Valsts kanceleja, Valsts prezidenta kanceleja
- 167 17 pašvaldības: Brocēnu novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Daugavpils novada pašvaldība, Iecavas novada pašvaldība, Jelgavas pilsētas pašvaldība, Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Limbažu novada pašvaldība, Madonas novada pašvaldība, Rēzeknes novada pašvaldība, Rēzeknes pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Siguldas novada pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Valmieras pilsētas pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība.

- 
- 168 Piemēram, Centrālā vēlēšanu komisija, Aizsardzības ministrija, Prokuratūra, Tiesībsargs, NEPLP, Valsts prezidenta kanceleja.
- 169 Aizsardzības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.MV-N/1866.
- 170 Aizsardzības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.MV-N/1866.
- 171 Sabiedrības integrācijas fonda 26.07.2021. vēstule Nr. 1-40.2/2021/802N.
- 172 Liepājas pilsētas pašvaldības 21.05.2021 vēstule. Nr. 1144/2.1.4.
- 173 Piemēram, Izglītības un zinātnes ministrija, Pārresoru koordinācijas centrs (Izglītības un zinātnes ministrijas 26.07.2021. vēstule Nr. 4-10e/21/2741, Pārresoru koordinācijas centra 19.07.2021. vēstule Nr. 1.2-5.1/83).
- 174 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 26.panta otrās daļas 1.punkts paredz, ka likuma subjekts ir tiesīgs veikt vienkāršotu klienta izpēti gadījumos, ja klients ir Latvijas Republika, atvasināta publiska persona, tiešās pārvaldes iestāde vai pastarpinātās pārvaldes iestāde, vai valsts, vai pašvaldības kontrolēta kapitālsabiedrība, kuru raksturo zems noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risks.
- 175 NILLTPFN likuma 11.panta pirmā daļa.
- 176 NILLTPFN likuma 11.<sup>1</sup> panta pirmās daļas 1.punkts, 2.punkts.
- 177 Publisko iepirkumu likuma 42.pantā minēto izslēgšanas nosacījumu pārbaude (tai skaitā godīgas konkurences nosacījumi), sankciju pārbaude, uzņēmumu īpašnieku un saistīto uzņēmumu pārbaude.
- 178 Zemkopības ministrijas 16.07.2021. vēstule Nr. 13-2e/1418/2021.
- 179 Finanšu izlūkošanas dienesta 20.11.2020. vēstule Nr. 3-13/116.
- 180 NILLTPFN likuma 41.panta otrās daļas 7.punkts. Minētā tiesību norma ir saistoša kredītiestādēm un apdrošināšanas komersantiem, ciktāl tie veic dzīvības apdrošināšanas vai citas ar līdzekļu uzkrāšanu saistītas apdrošināšanas darbības.
- 181 Pieejams: <https://www.fid.gov.lv/lv/darbibas-jomas/vadlinijas-tipologijas-riki/klientu-izpetes-riki>. Skatīts 04.04.2021.
- 182 Likumprojekta Nr. 90/TA-1880 (2020) „Grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) Anotācija. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/6B4735E2820A3B92C2258637002787AA?OpenDocument>.
- 183 Likumprojekta Nr. 90/TA-1880 (2020) „Grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) Anotācija. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS13/SaeimaLIVS13.nsf/0/6B4735E2820A3B92C2258637002787AA?OpenDocument>.
- 184 Rēzeknes pilsētas domes 24.05.2021. vēstule Nr. 3.1.1.17/563.
- 185 Aizsardzības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.MV-N/1866.
- 186 Augstākās tiesas vēstule 14.07.2021. Nr. 10-1/10-867nos.
- 187 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11.1 panta trešā daļa.
- 188 Iepirkumu uzraudzības biroja skaidrojums "Sankciju piemērošana publiskajos iepirkumos" (publicēts 27.04.2020, precizēts 23.04.2021.). Pieejams: <https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-sankciju-piemerosana-publiskajos-iepirkumos>. Skatīts
- 189 Iepirkumu uzraudzības biroja skaidrojums "Sankciju piemērošana publiskajos iepirkumos" (publicēts 27.04.2020, precizēts 23.04.2021.). Pieejams: <https://www.iub.gov.lv/lv/skaidrojums-sankciju-piemerosana-publiskajos-iepirkumos>. Skatīts
- 190 Valsts reģionālās attīstības aģentūras Elektronisko iepirkumu departamenta direktora 03.05.2019. prezentācija “Elektronisko iepirkumu sistēmas

- aktualitātes”. Pieejams: [https://www.lps.lv/uploads/docs\\_module/2019\\_05\\_03\\_1\\_LPS\\_ekonkursi\\_03\\_05.pdf](https://www.lps.lv/uploads/docs_module/2019_05_03_1_LPS_ekonkursi_03_05.pdf); Valsts kontroles un Valsts reģionālās attīstības aģentūras 18.08.2021. intervijas protokols.
- 191 Jelgavas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 2-31/3481.
- 192 Saldus novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr. Nr.8-9/2038.
- 193 Ekonomikas ministrijas 22.07.2021. Nr. 3.3-11/2021/5634N.
- 194 Sabiedrības integrācijas fonda 26.07.2021. vēstule Nr. 1-40.2/2021/802N.
- 195 Kultūras ministrijas 20.08.2021. vēstule Nr. 2.1-4/1464.
- 196 Valsts kontroles un Finanšu izlūkošanas dienesta 02.10.2020. intervijas protokols.
- 197 “Informācija par politiski nozīmīgām personām un Valsts ieņēmumu dienesta uzturēto politiski nozīmīgu personu reģistru”. Pieejams: [Politiski nozīmīgas personas \(vid.gov.lv\)](https://www.vid.gov.lv).
- 198 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 1.panta 18., 18.<sup>1</sup> un 18.<sup>2</sup> apakšpunkts.
- 199 Septiņas pašvaldības: Brocēnu novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Daugavpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- 200 Pašvaldību sniegtās atbildes Valsts kontroles organizētajā aptaujā “Pašvaldību loma NILLTPFN un sankciju sistēmā ”visidati.lv platformā (norises laiks: 09.12.2020.-25.01.2021).
- 201 17 pašvaldības: Brocēnu novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Daugavpils pilsētas pašvaldība, Dundagas novada pašvaldība, Garkalnes novada pašvaldība, Jaunjelgavas novada pašvaldība, Kārsavas novada pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Nīcas novada pašvaldība, Ogres novada pašvaldība, Pļaviņu novada pašvaldība, Priekule novada pašvaldība, Rīgas pilsētas pašvaldība, Rojas novada pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- 202 Astoņas pašvaldības.
- 203 Četras pašvaldības.
- 204 Trīs pašvaldības.
- 205 Garkalnes novada pašvaldība, Daugavpils pilsētas pašvaldība, Nīcas novada pašvaldība, Rīgas pilsētas pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Kārsavas novada pašvaldība.
- 206 Daugavpils pilsētas pašvaldība - 650,00 euro, Strenču novada pašvaldība - 253,19 euro. Ventspils pilsētas pašvaldība - 472,76 euro.
- 207 Vismaz 18 apmeklētie kursi/lekcijas.
- 208 Brocēnu novada pašvaldības sagatavotais dokuments “Pašvaldības darbinieku apmeklētie informācijas pasākumi NILLTPFN un sankciju jomā laika posmā no 2017.-2020.gadam”.
- 209 Rīgas pilsētas pašvaldības 26.02.2021. vēstules Nr. DF-21-19-nd pielikums.
- 210 Ventspils pilsētas pašvaldības iekšējā auditora sagatavotais dokuments “Pašvaldības darbinieku apmeklētie informācijas pasākumi NILLTPFN un sankciju jomā laika posmā no 2017.-2020.gadam”; Ventspils pilsētas pašvaldības iekšējā auditora 12.04.2021. e-pasta vēstule.
- 211 Cēsu novada pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 6-2-6/1/2384
- 212 Pašvaldību vēstuļu kopsavilkums (skatīt 5.pielikumu).
- 213 96 pašvaldības.
- 214 Pašvaldību sniegtās atbildes Valsts kontroles organizētajā aptaujā “Pašvaldību loma NILLTPFN un sankciju sistēmā ”visidati.lv platformā (norises laiks: 09.12.2020.-25.01.2021).



- 
- 215 Astoņas ministrijas: Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Iekšlietu ministrija, Satiksmes ministrija, Tieslietu ministrija, Veselības ministrija, Zemkopības ministrija.
- 216 Piecas iestādes: Augstākā tiesa, Pārresoru koordinācijas centrs, Tiesībsargs, Satversmes tiesa, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (apmeklēto mācību saturs vērsts uz biroja izmeklēšanas un operatīvās darbības spēju stiprināšanu korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, tāpēc revīzijas kontekstā detalizēti netiek vērtēts).
- 217 ACAMS (Certified anti-money laundering specialist) sertifikāts.
- 218 Aizsardzības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.MV-N/1866.
- 219 Augstākās tiesas 14.07.2021. vēstule Nr. 10-1/10-867nos.
- 220 Ministriju un centrālo iestāžu sniegto viedokļu apkopojums (skatīt 6.pielikumu).
- 221 Valsts kontroles un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 11.08.2021. intervijas protokols; Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 26.08.2021. vēstule Nr. 1/4604.
- 222 Jēkabpils pilsētas pašvaldības 17.05.2021 vēstule Nr. 4.4.12/21/326.
- 223 Daugavpils pilsētas pašvaldības revidentes 01.10.2020. e-pasta vēstule Finanšu izlūkošanas dienestam.
- 224 Ekonomikas ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 3.3-11/2021/5634N.
- 225 Siguldas novada pašvaldība, Daugavpils novada pašvaldība, Iecavas novada pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- 226 Par NILLTPF risku novērtējuma veikšanu revīzijas ietvaros tiek uzskatīts process, kas ietver pašvaldības, ministrijas vai iestādes darbības veidam un darījumu partneriem piemītošo NILLTPF risku noskaidrošanu, novērtēšanu un pārvaldīšanu.
- 227 Pārbauzu veikšana konkrētu darījumu ietvaros (piemēram, informācijas iegūšana par konkrētu uzņēmumu) revīzijas ietvaros tiek uzskatīta nevis par risku novērtējuma veikšanu, bet gan par iekšējās kontroles sistēmas sastāvdaļu.
- 228 Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība.
- 229 Latvijas Republikas Tiesībsargs, Latvijas Republikas Prokuratūra.
- 230 Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība.
- 231 Latvijas Republikas Tiesībsargs, Latvijas Republikas Prokuratūra.
- 232 Par sankciju risku novērtējuma veikšanu revīzijas ietvaros tiek uzskatīts process, kas ietver pašvaldības, ministrijas vai iestādes darbības veidam un darījumu partneriem piemītošo sankciju risku noskaidrošanu, novērtēšanu un pārvaldīšanu.
- 233 Pārbauzu veikšana konkrētu darījumu ietvaros (piemēram, sankciju pārbauzu veikšana publisko iepirkumu procesā) revīzijas ietvaros tiek uzskatīta nevis par risku novērtējuma veikšanu, bet gan par iekšējās kontroles sistēmas sastāvdaļu.
- 234 Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- 235 Ārlietu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija.
- 236 Latvijas Republikas Tiesībsargs, Latvijas Republikas Prokuratūra.
- 237 Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība, Ventspils pilsētas pašvaldība.
- 238 Ārlietu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija.
- 239 Latvijas Republikas Tiesībsargs, Latvijas Republikas Prokuratūra.

- 
- 240 Strenču novada pašvaldība, Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība.
- 241 Tiesībsargs, Prokuratūra.
- 242 Liepājas pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība.
- 243 Brocēnu novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Daugavpils pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Ventpils pilsētas pašvaldība
- 244 Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Iekšlietu ministrija, Tieslietu ministrija.
- 245 Augstākā tiesa, Pārresoru koordinācijas centrs, Tiesībsargs, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs.
- 246 Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība.
- 247 Latvijas Republikas Tiesībsargs, Latvijas Republikas Prokuratūra.
- 248 Liepājas pilsētas pašvaldība, Ventpils pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība.
- 249 Aizsardzības ministrija, Ārlietu ministrija, Satiksmes ministrija.
- 250 Brocēnu novada pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Daugavpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība, Strenču novada pašvaldība, Ventpils pilsētas pašvaldība.
- 251 Ārlietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Iekšlietu ministrija, Tieslietu ministrija, Veselības ministrija, Satiksmes ministrija.
- 252 Satversmes tiesa, Tiesībsargs.
- 253 Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Jūrmalas pilsētas pašvaldība, Ventpils pilsētas pašvaldība.
- 254 Ārlietu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija.
- 255 Latvijas Republikas Tiesībsargs, Latvijas Republikas Prokuratūra.
- 256 Strenču novada pašvaldība, Ventpils pilsētas pašvaldība.
- 257 Jēkabpils pilsētas pašvaldība, Cēsu novada pašvaldība, Liepājas pilsētas pašvaldība, Saldus novada pašvaldība.
- 258 “VID pērn Finanšu izlūkošanas dienestam nosūtījis sešus ziņojumus par NVO aizdomīgiem naudas darījumiem”, autors: Valsts ieņēmumu dienests, 21.01.2021. Pieejams: leta.lv.
- 259 “VID pērn Finanšu izlūkošanas dienestam nosūtījis sešus ziņojumus par NVO aizdomīgiem naudas darījumiem”, autors: Valsts ieņēmumu dienests, 21.01.2021. Pieejams: leta.lv.
- 260 “Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2017.-2019.gadu (kopsavilkums), sagatavotājs: Finanšu izlūkošanas dienests, 2020, 19.lpp.
- 261 “Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2017.-2019.gadu (kopsavilkums), sagatavotājs: Finanšu izlūkošanas dienests, 2020, 19.lpp.
- 262 “Latvijas nevalstisko organizāciju sektora pārskats: skaits, aktivitāte, finanses 2019”. Izstrādātājs: Latvijas Pilsoniskā alianse, 9.lpp. Pieejams: <https://nvo.lv/uploads/201911141454365728.pdf>. Skatīts 04.03.2021.
- 263 Commission Staff Working Document Accompanying the Document Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities (COM (2019) 370 final), Brussels, 27.7.2019, SWD(2019) 650 final, 227., 228.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union\\_-\\_annex.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union_-_annex.pdf), skatīts 10.02.2021.
- 264 Commission Staff Working Document Accompanying the Document Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting

- 
- the internal market and relating to cross-border activities (COM (2019) 370 final), Brussels, 27.7.2019, SWD(2019) 650 final, 227., 228.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union\\_-\\_annex.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union_-_annex.pdf), skatīts 29.12.2020.
- 265 FATF rekomendācija “Combating the abuse of non-profit organisations (recommendation 8)”, 2015.
- 266 “Juridisko personu un nevalstisko organizāciju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riski”, sagatavotājs: Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests (tagad – Finanšu izlūkošanas dienests), 2019, 10. lpp. [https://www.advokatura.lv/uploads/filemanager//KD\\_Juridisko%20personu%20un%20NVO%20NILLTF%20riski\\_2019.pdf](https://www.advokatura.lv/uploads/filemanager//KD_Juridisko%20personu%20un%20NVO%20NILLTF%20riski_2019.pdf), skatīts 17.01.2021.
- 267 “VID pērn Finanšu izlūkošanas dienestam nosūtījis sešus ziņojumus par NVO aizdomīgiem naudas darījumiem”, autors: Valsts ieņēmumu dienests, 21.01.2021. Pieejams: leta.lv.
- 268 “Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2017.-2019.gadu (kopsavilkums), sagatavotājs: Finanšu izlūkošanas dienests, 2020, 19.lpp, 20.lpp.
- 269 Aptaujā atbildes sniegušas 116 pašvaldības.
- 270 Aptaujā atbildes sniegušas 116 pašvaldības.
- 271 FATF ziņojums ‘Specific Risk Factors in Laundering the Proceeds of Corruption: Assistance to Reporting Institutions’, 2012, 9.lpp. Pieejams :<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Specific%20Risk%20Factors%20in%20the%20Laundering%20of%20Proceeds%20of%20Corruption.pdf>. Skatīts 01.02.2021.
- 272 FATF ziņojums ‘Specific Risk Factors in Laundering the Proceeds of Corruption: Assistance to Reporting Institutions’, 2012, 9.lpp. Pieejams :<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Specific%20Risk%20Factors%20in%20the%20Laundering%20of%20Proceeds%20of%20Corruption.pdf>. Skatīts 01.02.2021.
- 273 FATF rekomendācijas ‘Politically exposed persons (recommendations 12 and 22)’, 2013, 3.lpp. Pieejams: <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/recommendations/Guidance-PEP-Rec12-22.pdf>. Skatīts 12.04.2021.
- 274 Saskaņā ar NILLTPFN likuma 1.panta 18.punktu politiski nozīmīga personas ir persona, kura Latvijas Republikā, citā dalībvalstī vai trešajā valstī ieņem vai ir ieņēmusi nozīmīgu publisku amatu, tai skaitā valsts varas augstākā amatpersona, valsts administratīvās vienības (pašvaldības) vadītājs, valdības vadītājs, ministrs (ministra vietnieks vai ministra vietnieka vietnieks, ja attiecīgajā valstī ir šāds amats), valsts sekretārs vai cita augsta līmeņa amatpersona valdībā vai valsts administratīvajā vienībā (pašvaldībā), parlamenta deputāts vai līdzīgas likumdošanas struktūras loceklis, politiskās partijas vadības struktūras (valdes) loceklis, konstitucionālās tiesas, augstākās tiesas vai cita līmeņa tiesas tiesnesis (tiesu institūcijas loceklis), augstākās revīzijas (audita) iestādes padomes vai valdes loceklis, centrālās bankas padomes vai valdes loceklis, vēstnieks, pilnvarotais lietvedis, bruņoto spēku augstākais virsnieks, valsts kapitālsabiedrības padomes vai valdes loceklis, starptautiskas organizācijas vadītājs (direktors, direktora vietnieks) un valdes loceklis vai persona, kas šajā organizācijā ieņem līdzvērtīgu amatu.
- 275 Saskaņā ar NILLTPFM likuma 1.panta 18<sup>1</sup>.punktu politiski nozīmīgas personas ģimenes locekļi ir laulātais vai laulātajam pielīdzināma persona; bērns vai

- politiski nozīmīgas personas laulātā vai laulātajam pielīdzināmas personas bērns, viņa laulātais vai laulātajam pielīdzināma persona; vecāks, vecvecāks vai mazbērns; brālis vai māsa;
- 276 Saskaņā ar NILLTPFN likuma 1.panta 18<sup>2</sup>. punktu ar politiski nozīmīgu personu cieši saistīta persona ir fiziskā persona, par kuru ir zināms, ka tai ir darījuma vai citas ciešas attiecības ar politiski nozīmīgu personu vai tā ir akcionārs vai dalībnieks vienā un tajā pašā komercsabiedrībā ar politiski nozīmīgu personu, kā arī fiziskā persona, kura ir vienīgā tāda juridiska veidojuma īpašnieks, par ko ir zināms, ka tas faktiski izveidots politiski nozīmīgas personas labā.
- 277 Prezentācija “Politiski nozīmīgu personu risku vadības vadlīnijas”, Finanšu izlūkošanas dienests, 2019, 2.lpp.
- 278 Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 1.panta 18.punkts.
- 279 Piemēram, “Sektoru noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku novērtējums (2017.-2018.): kopsavilkuma ziņojums”, izstrādātājs: Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests (tagad – Finanšu izlūkošanas dienests), 2019, 12.lpp.; “Nacionālais terorisma finansēšanas un proliferācijas finansēšanas risku ziņojums par 2017.-2018.gadu (papildināts 2019.gada jūlijā)”, izstrādātājs: Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas dienests (tagad – Finanšu izlūkošanas dienests), 2019, 18.lpp.; Commission Staff Working Document Accompanying the Document Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to crossborder activities (COM2019) 370 final), Brussels, 27.7.2019, SWD(2019) 650 final, 46.lpp. Pieejams:[https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union\\_-\\_annex.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union_-_annex.pdf), skatīts 12.02.2021.
- 280 “Understanding money laundering through real estate transactions”, 2019, izstrādātājs: Eiropas Parlaments, 2.lpp. Pieejams: [https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/161094/7%20%2001%20EPRS\\_Understanding%20money%20laundering%20through%20real%20estate%20transactions.pdf](https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/161094/7%20%2001%20EPRS_Understanding%20money%20laundering%20through%20real%20estate%20transactions.pdf), skatīts 12.04.2021.
- 281 “Understanding money laundering through real estate transactions”, 2019, izstrādātājs: Eiropas Parlaments, 2.lpp. Pieejams: [https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/161094/7%20-%2001%20EPRS\\_Understanding%20money%20laundering%20through%20real%20estate%20transactions.pdf](https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/161094/7%20-%2001%20EPRS_Understanding%20money%20laundering%20through%20real%20estate%20transactions.pdf), skatīts 12.04.2021.
- 282 “Understanding money laundering through real estate transactions”, 2019, izstrādātājs: Eiropas Parlaments, 2.lpp. Pieejams: [https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/161094/7%20-%2001%20EPRS\\_Understanding%20money%20laundering%20through%20real%20estate%20transactions.pdf](https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/161094/7%20-%2001%20EPRS_Understanding%20money%20laundering%20through%20real%20estate%20transactions.pdf), skatīts 21.04.2021.
- 283 Commission Staff Working Document Accompanying the Document Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities (COM (2019) 370 final), Brussels, 27.7.2019, SWD(2019) 650 final, 170.lpp. Pieejams: [https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union\\_-\\_annex.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union_-_annex.pdf), skatīts 12.02.2021.
- 284 Commission Staff Working Document Accompanying the Document Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the

- 
- assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities (COM (2019) 370 final), Brussels, 27.7.2019, SWD(2019) 650 final, 171.lpp., 173.lpp. Pieejams:[https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational\\_risk\\_assessment\\_of\\_the\\_money\\_laundering\\_and\\_terrorist\\_financing\\_risks\\_affecting\\_the\\_union\\_-\\_annex.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/supranational_risk_assessment_of_the_money_laundering_and_terrorist_financing_risks_affecting_the_union_-_annex.pdf), skatīts 12.02.2021.
- 285 “Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2017.-2019.gadu (kopsavilkums)”, sagatavotājs: Finanšu izlūkošanas dienests, 2020, 18.lpp.
- 286 Skatīt, piemēram, Eiropas Savienības interaktīvo sankciju karti: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>.
- 287 “Terorisma finansēšanas un proliferācijas novēršanas vadlīnijas NILLTFNL subjektiem un uzraudzības institūcijām”, izstrādātājs: Valsts ieņēmumu dienests, 2019, 29.lpp. Pieejams: [https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/tf\\_un\\_pf\\_noversanas\\_vadlinijas.pdf](https://www.vid.gov.lv/sites/default/files/tf_un_pf_noversanas_vadlinijas.pdf). Skatīts 29.03.2021.
- 288 “Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2017.-2018.gadu (papildināts 2019.gada jūlijā), sagatavotājs: Finanšu izlūkošanas dienests, 2019, 14.lpp.
- 289 “Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2017.-2018.gadu (papildināts 2019.gada jūlijā), sagatavotājs: Finanšu izlūkošanas dienests, 2019, 9.lpp.
- 290 FATF ziņojums ‘Specific Risk Factors in Laundering the Proceeds of Corruption: Assistance to Reporting Institutions’, 2012, 18.lpp. Pieejams: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/Specific%20Risk%20Factors%20in%20the%20Laundering%20of%20Proceeds%20of%20Corruption.pdf>. Skatīts 01.02.2021.
- 291 Likumprojekta Nr.1291/Lp12 “Grozījumi Starptautisko un nacionālo sankciju likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija), 2.lpp.; likumprojekts Nr.1291/Lp12 “Grozījumi Starptautisko un nacionālo sankciju likumā”, 1.lpp.-2.lpp. Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS12/SaeimaLIVS12.nsf/0/906F4D1AB618293BC22582AA00485779?OpenDocument>. Skatīts 01.02.2021.
- 292 “Nacionālais NILLTPF risku novērtēšanas ziņojums par 2017.-2019.gadu (kopsavilkums), sagatavotājs: Finanšu izlūkošanas dienests, 2020, 24.lpp.
- 293 Pašvaldība atbilstoši savu darbību veidiem veic un dokumentē sankciju, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un klientiem piemītošos riskus, un, pamatojoties uz šo novērtējumu, izveido iekšējās kontroles sistēmu, tai skaitā izstrādājot un dokumentējot attiecīgās politikas un procedūras.
- 294 Iekšējās kontroles sistēma ir pasākumu kopums, kas ietver uz Sankciju likuma un NILLTFN likuma prasību izpildes nodrošināšanu vērstas darbības, paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību.
- 295 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta piektā daļa.
- 296 Persona, kura Latvijas Republikā, citā dalībvalstī vai trešajā valstī ieņem vai ir ieņēmusi nozīmīgu publisku amatu, tai skaitā valsts varas augstākā amatpersona, valsts administratīvās vienības (pašvaldības) vadītājs, valdības vadītājs, ministrs (ministra vietnieks vai ministra vietnieka vietnieks, ja attiecīgajā valstī ir šāds amats), valsts sekretārs vai cita augsta līmeņa amatpersona valdībā vai valsts administratīvajā vienībā (pašvaldībā), parlamenta deputāts vai līdzīgas likumdošanas struktūras loceklis, politiskās partijas vadības struktūras (valdes) loceklis, konstitucionālās tiesas, augstākās

- 
- tiesas vai cita līmeņa tiesas tiesnesis (tiesu institūcijas loceklis), augstākās revīzijas (audita) iestādes padomes vai valdes loceklis, centrālās bankas padomes vai valdes loceklis, vēstnieks, pilnvarotais lietvedis, bruņoto spēku augstākais virsnieks, valsts kapitālsabiedrības padomes vai valdes loceklis, starptautiskas organizācijas vadītājs (direktors, direktora vietnieks) un valdes loceklis vai persona, kas šajā organizācijā ieņem līdzvērtīgu amatu.
- 297 Persona, kura ir politiski nozīmīgās personas: a) laulātais vai laulātajam pielīdzināma persona. Persona par laulātajam pielīdzināmu personu uzskatāma tikai tad, ja attiecīgās valsts likumi tai nosaka šādu statusu; b) bērns vai politiski nozīmīgas personas laulātā vai laulātajam pielīdzināmas personas bērns, viņa laulātais vai laulātajam pielīdzināma persona; c) vecāks, vecvecāks vai mazbērns; d) brālis vai māsa.
- 298 Fiziskā persona, par kuru ir zināms, ka tai ir darījuma vai citas ciešas attiecības ar politiski nozīmīgu personu vai tā ir akcionārs vai dalībnieks vienā un tajā pašā komercsabiedrībā ar politiski nozīmīgām personām, kā arī fiziskā persona, kura ir vienīgā tāda juridiska veidojuma īpašnieks, par ko ir zināms, ka tas faktiski izveidots politiski nozīmīgas personas labā.
- 299 Valsts, kas nav ES dalībvalsts.
- 300 Valstis vai teritorijas, kurās saskaņā ar starptautisko organizāciju vai organizāciju, kas nosaka standartus noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā, nav efektīvas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas sistēmas, tai skaitā valstis vai teritorijas, kuras Eiropas Komisija ir noteikusi par tādām, kuru noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas režīmos ir stratēģiskas nepilnības, kas rada būtiskus draudus Eiropas Savienības finanšu sistēmai.
- 301 Publiskā un privātā sektora rīkotie pasākumi.
- 302 Iestāde atbilstoši savu darbību veidiem veic un dokumentē sankciju, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas risku novērtējumu, lai noskaidrotu, novērtētu, izprastu un pārvaldītu savai darbībai un klientiem piemītošos riskus, un, pamatojoties uz šo novērtējumu, izveido iekšējās kontroles sistēmu, tai skaitā izstrādājot un dokumentējot attiecīgās politikas un procedūras.
- 303 Iekšējās kontroles sistēma ir pasākumu kopums, kas ietver uz Sankciju un NILTF likumu prasību izpildes nodrošināšanu vērstas darbības, paredzot tam atbilstošus resursus un veicot darbinieku apmācību.
- 304 Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma 11.<sup>1</sup> panta piektā daļa.
- 305 Laika posmā no 01.01.2019. līdz 19.05.2021.
- 306 Persona, kura Latvijā Republikā, citā dalībvalstī vai trešajā valstī ieņem vai ir ieņēmusi nozīmīgu publisku amatu, tai skaitā valsts varas augstākā amatpersona, valsts administratīvās vienības (pašvaldības) vadītājs, valdības vadītājs, ministrs (ministra vietnieks vai ministra vietnieka vietnieks, ja attiecīgajā valstī ir šāds amats), valsts sekretārs vai cita augsta līmeņa amatpersona valdībā vai valsts administratīvajā vienībā (pašvaldībā), parlamenta deputāts vai līdzīgas likumdošanas struktūras loceklis, politiskās partijas vadības struktūras (valdes) loceklis, konstitucionālās tiesas, augstākās tiesas vai cita līmeņa tiesas tiesnesis (tiesu institūcijas loceklis), augstākās revīzijas (audita) iestādes padomes vai valdes loceklis, centrālās bankas padomes vai valdes loceklis, vēstnieks, pilnvarotais lietvedis, bruņoto spēku augstākais virsnieks, valsts kapitālsabiedrības padomes vai valdes loceklis, starptautiskas organizācijas vadītājs (direktors, direktora vietnieks) un valdes loceklis vai persona, kas šajā organizācijā ieņem līdzvērtīgu amatu.

- 
- 307 Persona, kura ir politiski nozīmīgās personas: a) laulātais vai laulātajam pielīdzināma persona. Persona par laulātajam pielīdzināmu personu uzskatāma tikai tad, ja attiecīgās valsts likumi tai nosaka šādu statusu, b) bērns vai politiski nozīmīgas personas laulātā vai laulātajam pielīdzināmas personas bērns, viņa laulātais vai laulātajam pielīdzināma persona, c) vecāks, vecvecāks vai mazbērns, d) brālis vai māsa.
- 308 Fiziskā persona, par kuru ir zināms, ka tai ir darījuma vai citas ciešas attiecības ar politiski nozīmīgu personu vai tā ir akcionārs vai dalībnieks vienā un tajā pašā komercsabiedrībā ar politiski nozīmīgām personām, kā arī fiziskā persona, kura ir vienīgā tāda juridiska veidojuma īpašnieks, par ko ir zināms, ka tas faktiski izveidots politiski nozīmīgas personas labā.
- 309 Publiskā un privātā sektora rīkotie pasākumi.
- 310 Limbažu novada pašvaldības 10.05.2021.vēstule Nr. 4.13.2/21/104.
- 311 Brocēnu novada pašvaldības 14.05.2021. vēstule Nr. 3-5.2/21/386-NJ.
- 312 Jēkabpils pilsētas pašvaldības 17.05.2021. vēstule Nr.4.4.12/21/326.
- 313 Saldus novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr.8-9/2038.
- 314 Siguldas novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr. Nr.13-4/1187.
- 315 Daugavpils novada pašvaldības 19.05.2021.vēstule Nr. 2.1-08/336.
- 316 Iecavas novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 3-21e/21/452.
- 317 Jelgavas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 2-31/3481.
- 318 Rēzeknes pilsētas pašvaldības24.05.2021. vēstule Nr. 3.1.1.17/563.
- 319 Strenču novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. ADM/3.14/21/447.
- 320 Ventspils pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1-58/2361-1.
- 321 Cēsu novada pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 6-2-6-1-2384.
- 322 Jūrmalas pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr. 1.1-19/21N-3180.
- 323 Liepājas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1144/2.1.4.
- 324 Madonas novada pašvaldības 25.05.2021. vēstule Nr. MNP/2.1.3.1/21/1287.
- 325 Rēzeknes novada pašvaldības 30.06.2021. vēstule Nr. 4.13/1194.
- 326 Valmieras pilsētas pašvaldības 31.05.2021. vēstule Nr. 2.2.1.7/21/694.
- 327.Limbažu novada pašvaldības 10.05.2021 vēstule Nr. 4.13.2/21/104.
- 328 Brocēnu novada pašvaldības 14.05.2021. vēstule Nr. 3-5.2/21/386-NJ.
- 329 Jēkabpils pilsētas pašvaldības 17.05.2021. vēstule Nr.4.4.12/21/326.
- 330 Saldus novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr.8-9/2038.
- 331 Siguldas novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr.13-4/1187.
- 332 Daugavpils novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 2.1-08/336
- 333 Iecavas novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 3-21e/21/452.
- 334 Jelgavas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 2-31/3481.
- 335 Rēzeknes pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr. 3.1.1.17/563.
- 336 Strenču novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. ADM/3.14/21/447.
- 337 Ventspils pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1-58/2361-1.
- 338 Cēsu novada pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 6-2-6-1-2384.
- 339 Jūrmalas pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr. 1.1-19/21N-3180.
- 340 Liepājas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1144/2.1.4.
- 341 Madonas novada pašvaldības 25.05.2021. vēstule Nr. MNP/2.1.3.1/21/1287.
- 342 Rēzeknes novada pašvaldības 30.06.2021. vēstule Nr. 4.13/1194.
- 343 Valmieras pilsētas pašvaldības31.05.2021. vēstule Nr. 2.2.1.7/21/694.
- 344 Limbažu novada pašvaldības 10.05.2021. vēstule Nr. 4.13.2/21/104.
- 345 Brocēnu novada pašvaldības 14.05.2021. vēstule Nr. 3-5.2/21/386-NJ.
- 346 Jēkabpils pilsētas pašvaldības 17.05.2021. vēstule Nr. 4.4.12/21/326.
- 347 Saldus novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr.8-9/2038.
- 348 Siguldas novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr. Nr.13-4/1187.
- 349 Daugavpils novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 2.1-08/336
- 350 Iecavas novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 3-21e/21/452.
- 351 Jelgavas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 2-31/3481.

- 
- 352 Rēzeknes pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr. 3.1.1.17/563.
  - 353 Strenču novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. ADM/3.14/21/447.
  - 354 Ventspils pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1-58/2361-1.
  - 355 Cēsu novada pašvaldības vēstule 21.05.2021. Nr. 6-2-6-1-2384.
  - 356 Jūrmalas pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr. 1.1-19/21N-3180.
  - 357 Liepājas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1144/2.1.4.
  - 358 Madonas novada pašvaldības 25.05.2021. vēstule Nr. MNP/2.1.3.1/21/1287.
  - 359 Rēzeknes novada pašvaldības 30.06.2021. vēstule Nr. 4.13/1194.
  - 360 Valmieras pilsētas pašvaldības 31.05.2021. vēstule Nr. 2.2.1.7/21/694.
  - 361 Limbažu novada pašvaldības 10.05.2021. vēstule Nr. 4.13.2/21/104.
  - 362 Brocēnu novada pašvaldības 14.05.2021. vēstule Nr. 3-5.2/21/386-NJ.
  - 363 Jēkabpils pilsētas pašvaldības 17.05.2021. vēstule Nr.4.4.12/21/326.
  - 364 Saldus novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr.8-9/2038.
  - 365 Siguldas novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr.13-4/1187.
  - 366 Daugavpils novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 2.1-08/336
  - 367 Iecavas novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 3-21e/21/452.
  - 368 Jelgavas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 2-31/3481.
  - 369 Rēzeknes pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr.3.1.1.17/563.
  - 370 Strenču novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. ADM/3.14/21/447.
  - 371 Ventspils pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1-58/2361-1.
  - 372 Cēsu novada pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 6-2-6-1-2384.
  - 373 Jūrmalas pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr. 1.1-19/21N-3180.
  - 374 Liepājas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1144/2.1.4.
  - 375 Madonas novada pašvaldības 25.05.2021. vēstule Nr. MNP/2.1.3.1/21/1287.
  - 376 Rēzeknes novada pašvaldības 30.06.2021. vēstule Nr. 4.13/1194.
  - 377 Valmieras pilsētas pašvaldības 31.05.2021. vēstule Nr. 2.2.1.7/21/694.
  - 378 Limbažu novada pašvaldības 10.05.2021. vēstule Nr. 4.13.2/21/104.
  - 379 Brocēnu novada pašvaldības 14.05.2021. vēstule Nr. 3-5.2/21/386-NJ.
  - 380 Jēkabpils pilsētas pašvaldības 17.05.2021. vēstule Nr. 4.4.12/21/326.
  - 381 Saldus novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr.8-9/2038.
  - 382 Siguldas novada pašvaldības 18.05.2021. vēstule Nr. Nr.13-4/1187.
  - 383 Daugavpils novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 2.1-08/336
  - 384 Iecavas novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. 3-21e/21/452.
  - 385 Jelgavas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 2-31/3481.
  - 386 Rēzeknes pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr. 3.1.1.17/563.
  - 387 Strenču novada pašvaldības 19.05.2021. vēstule Nr. ADM/3.14/21/447.
  - 388 Ventspils pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1-58/2361-1.
  - 389 Cēsu novada pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 6-2-6-1-2384.
  - 390 Jūrmalas pilsētas pašvaldības 24.05.2021. vēstule Nr. 1.1-19/21N-3180.
  - 391 Liepājas pilsētas pašvaldības 21.05.2021. vēstule Nr. 1144/2.1.4.
  - 392 Madonas novada pašvaldības 25.05.2021. vēstule Nr. MNP/2.1.3.1/21/1287.
  - 393 Rēzeknes novada pašvaldības 30.06.2021. vēstule Nr. 4.13/1194.
  - 394 Valmieras pilsētas pašvaldības 31.05.2021. vēstule Nr. 2.2.1.7/21/694.
  - 395 Centrālās vēlēšanu komisijas 29.07.2021. vēstule Nr. 02-01.7/189e.
  - 396 Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 21.07.2021. vēstule Nr. 1/3997.
  - 397 Aizsardzības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.MV-N/1866.
  - 398 Augstākās tiesas 14.07.2021. vēstule Nr. 10-1/10-867nos.
  - 399 Ārlietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 41-15693.
  - 400 Ekonomikas ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 3.3-11/2021/5634N.
  - 401 Finanšu ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 1.2-8/15-2/4189.
  - 402 Iekšlietu ministrijas 01.09.2021. vēstule Nr.1-76/2387.
  - 403 Izglītības un zinātnes ministrijas 26.07.2021. vēstule Nr. 4-10e/21/2741.
  - 404 Kultūras ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 07-01/3835.
  - 405 Labklājības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.07-01/3835.



---

406 Latvijas Republikas Prokuratūras 20.07.2021.vēstule Nr. N-114-2021-00259.  
407 Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. e-pasta vēstule.  
408 Satversmes tiesas 23.07.2021. vēstule Nr. 0-01/194.  
409 Latvijas Republikas Tiesībsarga 05.08.2021. vēstule Nr. 1-5/162.  
410 Tieslietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 1-17/3166.  
411 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 20.07.2021. vēstule Nr. 1-14/6821.  
412 Zemkopības ministrijas 16.07.2021. vēstule Nr. 13-2e/1418/2021.  
413 Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes 20.07.2021. vēstule Nr. 10/4-4.  
414 Pārresoru koordinācijas centra 19.07.2021. vēstule Nr. 1.2-5.1/83.  
415 Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 22.07.2021. vēstule Nr. 2-2.23/1987.  
416 Sabiedrības integrācijas fonda 26.07.2021. vēstule Nr. 1-40.2/2021/802N.  
417 Valsts kancelejas 12.08.2021. vēstule Nr. 7.8.5./2021-DOC-1812-1977.  
418 Valsts prezidenta kancelejas 04.08.2021. vēstule Nr. 1066.  
419 Veselības ministrijas 06.09.2021. Nr. 01-15.1/4644.  
420 Centrālās vēlēšanu komisijas 29.07.2021. vēstule Nr. 02-01.7/189e.  
421 Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 21.07.2021. vēstule Nr. 1/3997.  
422 Aizsardzības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.MV-N/1866.  
423 Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centrs.  
424 Augstākās tiesas 14.07.2021. vēstule Nr. 10-1/10-867nos.  
425 Ārlietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 41-15693.  
426 Ekonomikas ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 3.3-11/2021/5634N.  
427 Finanšu ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 1.2-8/15-2/4189.  
428 Iekšlietu ministrijas 01.09.2021. vēstule Nr.1-76/2387.  
429 Izglītības un zinātnes ministrijas 26.07.2021. vēstule Nr. 4-10e/21/2741.  
430 Kultūras ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 07-01/3835.  
431 Labklājības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.07-01/3835.  
432 Latvijas Republikas Prokuratūras 20.07.2021.vēstule Nr. N-114-2021-00259.  
433 Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. e-pasta vēstule.  
434 Satversmes tiesas 23.07.2021. vēstule Nr. 0-01/194.  
435 Latvijas Republikas Tiesībsarga 05.08.2021. vēstule Nr. 1-5/162.  
436 Tieslietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 1-17/3166.  
437 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 20.07.2021. vēstule Nr. 1-14/6821.  
438 Zemkopības ministrijas 16.07.2021. vēstule Nr. 13-2e/1418/2021.  
439 Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes 20.07.2021. vēstule Nr. 10/4-4.  
440 Pārresoru koordinācijas centra 19.07.2021. vēstule Nr. 1.2-5.1/83.  
441 Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 22.07.2021. vēstule Nr. 2-2.23/1987.  
442 Sabiedrības integrācijas fonda 26.07.2021. vēstule Nr. 1-40.2/2021/802N.  
443 Valsts kancelejas 12.08.2021. vēstule Nr. 7.8.5./2021-DOC-1812-1977.  
444 Valsts prezidenta kancelejas 04.08.2021. vēstule Nr. 1066.  
445 Veselības ministrijas 06.09.2021. Nr. 01-15.1/4644.  
446 Centrālās vēlēšanu komisijas 29.07.2021. vēstule Nr. 02-01.7/189e.  
447 Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 21.07.2021. vēstule Nr. 1/3997.  
448 Aizsardzības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.MV-N/1866.  
449 Augstākās tiesas 14.07.2021. vēstule Nr. 10-1/10-867nos.  
450 Ārlietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 41-15693.  
451 Ekonomikas ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 3.3-11/2021/5634N.  
452 Finanšu ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 1.2-8/15-2/4189.  
453 Iekšlietu ministrijas 01.09.2021. vēstule Nr.1-76/2387.  
454 Izglītības un zinātnes ministrijas 26.07.2021. vēstule Nr. 4-10e/21/2741.  
455 Kultūras ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 07-01/3835.  
456 Labklājības ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr.07-01/3835.  
457 Latvijas Republikas Prokuratūras 20.07.2021.vēstule Nr. N-114-2021-00259.  
458 Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. e-pasta vēstule.  
459 Satversmes tiesas 23.07.2021. vēstule Nr. 0-01/194.

- 
- 460 Latvijas Republikas Tiesībsarga 05.08.2021. vēstule Nr. 1-5/162.  
461 Tieslietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 1-17/3166.  
462 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 20.07.2021. vēstule Nr. 1-14/6821.  
463 Zemkopības ministrijas 16.07.2021. vēstule Nr. 13-2e/1418/2021.  
464 Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes 20.07.2021. vēstule Nr. 10/4-4.  
465 Pārresoru koordinācijas centra 19.07.2021. vēstule Nr. 1.2-5.1/83.  
466 Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 22.07.2021. vēstule Nr. 2-2.23/1987.  
467 Sabiedrības integrācijas fonda 26.07.2021. vēstule Nr. 1-40.2/2021/802N.  
468 Valsts kancelejas 12.08.2021. vēstule Nr. 7.8.5./2021-DOC-1812-1977.  
469 Valsts prezidenta kancelejas 04.08.2021. vēstule Nr. 1066.  
470 Veselības ministrijas 06.09.2021. Nr. 01-15.1/4644.  
471 Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 21.07.2021. vēstule Nr. 1/3997.  
472 Ārlietu ministrijas vēstule 21.07.2021. Nr. 4[.][1-15693.  
473 Ekonomikas ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 3.3-11/2021/5634N.  
474 Finanšu ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 1.2-8/15-2/4189.  
475 Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. e-pasta vēstule.  
476 Centrālās vēlēšanu komisijas 29.07.2021. vēstule Nr. 02-01.7/189e.  
477 Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja 21.07.2021. vēstule Nr. 1/3997.  
478 Aizsardzības ministrijas 21.07.2021 vēstule Nr.MV-N/1866.  
479 Augstākās tiesas 14.07.2021. vēstule Nr. 10-1/10-867nos.  
480 Ārlietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 41-15693.  
481 Ekonomikas ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 3.3-11/2021/5634N.  
482 Finanšu ministrijas 22.07.2021. vēstule Nr. 1.2-8/15-2/4189.  
483 Iekšlietu ministrijas 01.09.2021. vēstule Nr.1-76/2387.  
484 Izglītības un zinātnes ministrijas 26.07.2021. vēstule Nr. 4-10e/21/2741.  
485 Kultūras ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 07-01/3835.  
486 Labklājības ministrijas 21.07.2021 vēstule Nr.07-01/3835.  
487 Latvijas Republikas Prokuratūras 20.07.2021.vēstule Nr. N-114-2021-00259.  
488 Satiksmes ministrijas Drošības politiku koordinācijas nodaļas vadītāja 12.08.2021. e-pasta vēstule.  
489 Satversmes tiesas 23.07.2021. vēstule Nr. 0-01/194.  
490 Tiesībsarga 05.08.2021. vēstule Nr.1-5/162.  
491 Tieslietu ministrijas 21.07.2021. vēstule Nr. 1-17/3166.  
492 Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 20.07.2021. vēstule Nr. 1-14/6821.  
493 Zemkopības ministrijas 16.07.2021. vēstule Nr. 13-2e/1418/2021.  
494 20.07.2021. Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes vēstule Nr. 10/4-4.  
495 19.07.2021. Pārresoru koordinācijas centra vēstule Nr. 1.2-5.1/83.  
496 22.07.2021. Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas vēstule Nr. 2-2.23/1987.  
497 26.07.2021. Sabiedrības integrācijas fonda vēstule Nr. 1-40.2/2021/802N.  
498 12.08.2021. Valsts kancelejas vēstule Nr. 7.8.5./2021-DOC-1812-1977.  
499 04.08.2021. Valsts prezidenta kancelejas vēstule Nr. 1066.  
500 Veselības ministrijas 06.09.2021. Nr. 01-15.1/4644.